

Fra Velvelstad til Brønnøy?

En utredning om kommunesammenslåing

av

**Arild Gjertsen
Ole-Martin Elvehøy**

NF-rapport nr. 20 • 2003

ISBN-nr.: 82-7321-492-3

ISSN-nr.: 0805-4460

REFERANSESIDE

- Rapporten kan også bestilles via nf@nforsk.no

Tittel Fra Vevelstad til Brønnøy? En utredning om kommunesammenslåing	Offentlig tilgjengelig: Ja	NF-rapport nr.: 20/2003
	ISBN nr. 82-7321-492-3	ISSN 0805-4460
	Ant. sider og bilag: 111	Dato: Oktober 2003
Forfattere Arild Gjertsen Ole-Martin Elvehøy	Prosjektansvarlig (sign): Arild Gjertsen	
	Forskningsleder: Tone Magnussen	
Prosjekt Utredning: kommunesammenslåing Vevelstad/Brønnøy	Oppdragsgiver Vevelstad kommune	
	Oppdragsgivers referanse	
Sammendrag Rapporten beskriver utfordringer knyttet til økonomi, lokaldemokrati, tjenester og organisering ved en eventuell sammenslåing av Vevelstad og Brønnøy kommune. Foruten inntekts- og kostnadsanalyser er rapporten basert på en spørreskjemaundersøkelse blant befolkningen i Vevelstad kommune.	Emneord Kommunesammenslåing Lokaldemokrati Kommunale tjenester Kommuneøkonomi	
	Keywords Municipality Mergers Local Democracy Municipal Services Municipal Economy	
Andre rapporter innenfor samme forskningsprosjekt/program ved Nordlandsforskning	Salgspris NOK 150,-	

Nordlandsforskning utgir tre skriftserier, rapporter, arbeidsnotat og artikler/foredrag. Rapporter er hovedrapport for et avsluttet prosjekt, eller et avgrenset tema. Arbeidsnotat kan være foreløpige resultater fra prosjekter, statusrapporter og mindre utredninger og notat. Artikkel/foredragsserien kan inneholde foredrag, seminarpaper, artikler og innlegg som ikke er underlagt copyright rettigheter.

FORORD

Kommunesammenslåinger har fått en fornyet aktualitet i løpet av de siste årene, og Vevelstad kommune har valgt å se nærmere på de muligheter og utfordringer som en eventuell sammenslåing mellom Vevelstad og Brønnøy kommune kan tenkes å medføre. Utgangspunktet for denne utredningen om konsekvensene av sammenslåing har sitt opphav i den problematiske økonomiske situasjonen som Vevelstad har opplevd i de senere år. I oktober 2002 ble det inngått en kontrakt mellom Nordlandsforskning og Vevelstad kommune om å utarbeide denne rapporten, finansiert av midler fra fylkesmannen i Nordland. Rapporten er utarbeidet av Arild Gjertsen og Ole-Martin Elvehøi. Gjertsen har hatt prosjektlederansvaret. Elvehøi har hatt hovedansvaret for inntektsanalysene.

Flere personer har også bistått og kommentert utredningsarbeidet underveis. En takk går til Asbjørn Røiseland og Per-Arnt Pettersen ved Høgskolen i Bodø, og Børre Stolp i Kommunenes Sentralforbund. Ingen av disse står imidlertid ansvarlige for det som presenteres i denne rapporten.

En særlig takk rettes til både innbyggere og ansatte i Vevelstad kommune.

Bodø, september 2003

Arild Gjertsen
Prosjektleder

INNHOLD

FORORD	1
TABELLOVERSIKT	4
SAMMENDRAG	7
SUMMARY	12
1 INNLEDNING	13
1.1 HVORFOR UTREDE KOMMUNESAMMENSLÅING?.....	13
1.2 ET UTGANGSPUNKT FOR ANALYSE.....	14
1.2.1 Effektivitet.....	16
1.2.2 Demokrati.....	17
1.2.3 Autonomi.....	17
1.3 PERSPEKTIVER PÅ SAMMENSLÅINGSPROSESSEN.....	18
1.4 UTREDNINGSDSIGN OG METODE.....	19
1.4.1 Inntektsanalysen.....	20
1.4.2 Analyse av tjenestetilbud og lokaldemokrati.....	21
2 UTVIKLING OG UTFORDRINGER	23
2.1 FOLKETALL OG FLYTTING.....	23
2.2 NÆRING OG SYSSELSETTING.....	28
2.3 KOMMUNEØKONOMI.....	31
2.4 UTFORDRINGENE – SLIK FOLK I VEVELSTAD SER DET.....	32
2.5 OPPSUMMERING.....	38
3 LOKALDEMOKRATI OG KOMMUNAL DRIFT	40
3.1 MULIGHETEN FOR INNFLYTELSE.....	40
3.2 VIKTIGE SIDER VED LOKALDEMOKRATIET.....	44
3.3 HVORDAN SER DEN VELDREVNE KOMMUNE UT?.....	46
3.4 TILLIT TIL POLITISK OG ADMINISTRATIV LEDELSE.....	48
3.5 OPPSUMMERING.....	50
4 TILFREDSHET MED DET KOMMUNALE TJENESTE-TILBUDET	51
4.1.1 De enkelte tjenester.....	55
4.2 OPPSUMMERING.....	60
5 OVER KOMMUNEGRENSENE	62
5.1 OPPSUMMERING.....	64
6 EN PROGNOSE FOR RAMMETILSKUDET	65
6.1 INNTEKTSSYSTEMET.....	65
6.1.1 Nord-Norgetilskudd.....	65

6.1.2	<i>Innbyggertilskudd</i>	65
6.1.3	<i>Regionaltilskudd og inndelingstilskudd</i>	69
6.1.4	<i>Inntektsutjevning</i>	70
6.1.5	<i>Skjønnstilskuddet</i>	70
6.2	PROGNOSEMODEL FOR RAMMETILSKUDD.....	71
6.2.1	<i>Forutsetninger</i>	71
6.3	HVA BLIR KONSEKVENSENE FOR RAMMETILSKUDET?.....	73
6.3.1	<i>Innbyggertilskuddet</i>	73
6.3.2	<i>Utgiftsutjevning</i>	73
6.3.3	<i>Regionaltilskudd og inndelingstilskudd</i>	75
6.3.4	<i>Inntektsutjevning</i>	76
6.3.5	<i>Andre faste inntektssystemelementer og ekstraordinært skjønn</i>	76
6.3.6	<i>Samlede konsekvenser for rammetilskudd</i>	77
6.4	OPPSUMMERING.....	78
7	KOSTNADSEFFEKTIVITET, TJENESTER OG ORGANISERING	80
7.1	HVILKE KONSEKVENSER FORVENTER VEVELSTADS BEFOLKNING?.....	80
7.2	SAMMENSLÅING OG KOSTNADSEFFEKTIVITET	82
7.3	UTFORDRINGER FOR LOKALDEMOKRATI OG KOMMUNEORGANISASJON.....	85
7.4	FRIHET – PRISEN FOR STØRRE FLEKSIBILITET ?.....	88
7.5	OPPSUMMERING.....	89
	REFERANSER	91
	VEDLEGG	93
	VEDLEGG 1: BEREGNET UTGIFTSBEHOVI 2004 BRØNNØY OG VEVELSTAD KOMMUNE.....	93
	VEDLEGG 2: SAMLET RAMMETILSKUDD FOR SAMMENSLÅTT KOMMUNE OG TILSVARENDE SUMMERT HVIS DE IKKE SLÅR SEG SAMMEN.....	94
	VEDLEGG 3: SPØRRESKJEMA.....	96

TABELLOVERSIKT

Tabell 1: Aldersfordeling i spørreundersøkelsen.....	22
Tabell 2: Sysselsetting (16-74 år) etter sektor, 2001. Vevelstad, Brønnøy og Nordland. Kilde: SSB.	30
Tabell 3: Prognostisert budsjettbalanse 2002-2006. Tall i 1000 kr. Kilde: Fylkesmannen i Nordland.....	32
Tabell 4: Generell holdning til kommunesammenslåing, etter alder.	33
Tabell 5: Holdning til sammenslåing med Brønnøy, etter alder.....	33
Tabell 6: Vurdering av utfordringer for Vevelstad kommune.....	34
Tabell 7: Holdning til sammenslåing av Vevelstad og Brønnøy kommune, og vurdering av kommuneøkonomi, sysselsetting og sosiale/kulturelle aktiviteter. Andel som vurderer forholdene som ganske problematisk.	35
Tabell 8: Tilfredshet med ulike sider ved Vevelstad kommune.	36
Tabell 9: Holdning til kommunesammenslåing mellom Vevelstad og Brønnøy, og vurdering av mulighetene for arbeid/nytt arbeid i kommunen, muligheten for å etablere egen arbeidsplass, og fritidstilbudet i kommunen. Andel misfornøyde.	37
Tabell 10: Befolkningens oppfatning om ressursbruk på ulike kommunale sektorer.	37
Tabell 11: Vurdering av ordfører og kommunestyrets lydhørhet overfor befolkningens meninger etter alder.....	41
Tabell 12: Vurdering av ordfører og kommunestyrets lydhørhet overfor befolkningens meninger etter tilfredshet med kommunale tjenester.	41
Tabell 13: Vurdering av ordfører og kommunestyrets lydhørhet overfor befolkningens meninger etter holdning til sammenslåing med Brønnøy kommune.....	42
Tabell 14: Vurdering av kommunevalgets betydning for beslutninger som fattes i kommunen, etter alder.....	43
Tabell 15: Vurdering av kommunevalgets betydning for beslutninger som fattes i kommunen, etter holdning til sammenslåing med Brønnøy kommune.....	43
Tabell 16: Viktigste/minst viktige sider ved lokaldemokratiet i Vevelstad kommune.....	45
Tabell 17: Viktigste sider ved lokaldemokratiet etter holdning til sammenslåing mellom Vevelstad og Brønnøy.....	46
Tabell 18: Viktigste og minst viktige sider ved den daglige drift av Vevelstad kommune.	47
Tabell 19: Viktigste sider ved kommunal drift, etter holdning til sammenslåing med Brønnøy kommune.	48
Tabell 20: Befolkningens tillit til kommunale institusjoner i Vevelstad. Gjennomsnittsverdi (1=ingen tillit, 10= svært stor tillit) og standardavvik.....	49
Tabell 21: Tilfredshet med det generelle kommunale tjenestetilbudet i Vevelstad, etter alder.	51
Tabell 22: Tilfredshet med det generelle kommunale tjenestetilbudet, etter holdning til kommunesammenslåing med Brønnøy.....	52
Tabell 23: Årsaker til misnøye med det kommunale tjenestetilbudet i Vevelstad, etter alder.....	53
Tabell 24: Oppfatning av utviklingen i det kommunale tjenestetilbudet i Vevelstad de siste ti år, etter alder.....	54
Tabell 25: Oppfatning av den geografiske fordelingen av kommunale tjenester i Vevelstad, etter alder.....	54

Tabell 26: Skole- og skolerelaterte tjenester i Vevelstad og Nordland: andel fornøyde respondenter etter brukergruppe.....	56
Tabell 27: Kultur- og fritidsorienterte tjenester i Vevelstad og Nordland: andel fornøyde respondenter etter brukergruppe.....	56
Tabell 28: Helse-/sosialtjenester i Vevelstad og Nordland: andel fornøyde respondenter etter brukergruppe.....	57
Tabell 29: Tekniske tjenester, kommunale etater og generelle tjenester i Vevelstad og Nordland: andel fornøyde respondenter etter brukergruppe.....	58
Tabell 30: Befolkningen i Vevelstads reisemønster/reisehyppighet til nabokommunene.....	62
Tabell 31: Tjenester/tilbud i Vevelstads nabokommuner som benyttes <i>mye</i>	63
Tabell 32: Tilfredshet med kollektivtransporttilbudet mellom hjemsted og nabokommunene....	64
Tabell 33: Kostnadsnøkkel for kommunene for 2003.....	67
Tabell 34: Innbyggertilskudd ved sammenslåing. Tall i 1000 kr.	73
Tabell 35: Beregnet utgiftsbehov i 2004 i forhold til landsgjennomsnittet ved sammenslåing....	74
Tabell 36: Samlet rammetilskudd ved sammenslåing.....	77
Tabell 37: Vevelstadbefolkningens vurdering av konsekvensene ved sammenslåing mellom Vevelstad og Brønnøy. Generelle utfordringer. Prosent.....	81
Tabell 38: Vevelstadbefolkningens vurdering av konsekvensene ved sammenslåing mellom Vevelstad og Brønnøy. Kommunalt tjenestetilbud. Prosent.....	81
Tabell 39: Vevelstadbefolkningens vurdering av konsekvensene ved sammenslåing mellom Vevelstad og Brønnøy. Lokaldemokrati. Prosent.....	82
Tabell 40: Driftsutgifter i kroner pr. innbygger i Brønnøy og Vevelstad. 2000. Kilde: SSB.	83
Tabell 41: Brutto/netto driftsutgifter: administrasjon og fellesutgifter i Vevelstad. Gjennomsnitt 2001-2002. Tall i 1000 kr. Kilde: SSB/KOSTRA.....	84

FIGURLISTE

Figur 1: Prosentvis endring i folketall 1986-2002. Brønnøy og Vevelstad. Kilde: SSB.	23
Figur 2: Andel kvinner pr. 100 menn, 1986-2002. Brønnøy og Vevelstad. Kilde: SSB.	24
Figur 3: Alderspyramide fordelt på kjønn, Vevelstad. 2002 og endring siden 1997. Avstand mellom støttelinjer = 10 personer. Kilde: SSB.	25
Figur 4: Alderspyramide fordelt på kjønn, Brønnøy. 2002 og endring siden 1997. Avstand mellom støttelinjer = 100 personer. Kilde: SSB.	25
Figur 5: Nettofødsler og nettoflytting 1994-2000. Relativ andel av total befolkning. Brønnøy og Vevelstad. Kilde: SSB.	26
Figur 6: Framskrivning av folketallet 2000-2020 etter aldersgrupper. Brønnøy og Vevelstad. Prosentvis endring (kumulativ). Kilde: SSB.	27
Figur 7: Hel- og deltidsansatte arbeidstakere i prosent av innbyggertallet. 1996-2000. Brønnøy og Vevelstad. Kilde: SSB.	29
Figur 8: Registrerte arbeidsledige i prosent av innbyggertallet. 1996-2001. Brønnøy og Vevelstad. Kilde: SSB.	29

Figur 9: Andel personer på arbeidsmarkedstiltak i prosent av innbyggertallet. 1996-2001. Brønnøy og Velstad. Kilde: SSB.	30
Figur 10: Tilfredshet med de ulike kommunale tjenestene i Velstad. Andel fornøyde med tjenestetilbudet.	59

SAMMENDRAG

Utredningens utgangspunkt

Kommunesammenslåing handler om å gjøre verdivalg. Enkelte verdier vektlegges gjennom de endringene som dette innebærer, mens andre undertrykkes. Det er særlig tre verdier som må antas å være de viktigste bærende verdiene ved det kommunale selvstyre. Disse verdiene omfatter *effektivitet*, *demokrati* og *autonomi*. Vårt utgangspunkt er å se på hvordan disse verdiene påvirkes i lys av en eventuell sammenslåing mellom Vevelstad og Brønnøy.

Utvikling og utfordringer

Vevelstad har klare trekk av det som ofte har vært betegnet som "uttynningssamfunn" – hvor flytting og manglende tilvekst i form av fødsler bidrar til en reduksjon i folketallet. En slik utvikling reiser spørsmålet om hvor den nedre demografiske "terskelen" for kommunen befinner seg. Uavhengig av spørsmålet om kommunesammenslåing, er en håndtering av Vevelstads framtidige "terskelproblem" avhengig av en forsterket rekruttering til lokalsamfunnet. I et kommunesammenslåingsperspektiv er det rimelig å forvente at sysselsettingen i Vevelstads kommunale sektor vil påvirkes. Men uavhengig av dette peker sysselsettingsstatistikken på en utfordring som Vevelstad deler med mange distriktskommuner: behovet for å sette fokus på næringsutvikling som fundament for framtidig rekruttering og lokalsamfunnsutvikling.

Hvordan ser Vevelstads befolkning utfordringene?

Generelt oppleves trivselen ved å bo Vevelstad kommune som god blant befolkningen. Tilknytningen til kommunen må også beskrives som stor. Et klart flertall blant spørreundersøkelsens respondenter har også en negativ innstilling til kommunesammenslåing generelt sett; i underkant av 69% er klart negative. Motstanden mot sammenslåing ser også ut til å øke med alderen. Når det gjelder en sammenslåing med Brønnøy er motstanden enda sterkere – 76% av respondentene i undersøkelsen ville stemt mot en sammenslåing.

Det er imidlertid særlig to forhold som peker seg ut som problematiske i Vevelstadværingenes bevissthet – kommuneøkonomien generelt sett, og utfordringer knyttet til sysselsetting og arbeidsplasser. Tilhengere av en sammenslåing med Brønnøy kommune er langt mer tilbøyelig til å definere disse områdene som problematiske enn motstandere av sammenslåing. Når det gjelder

kommunal ressursbruk fremstår også jobbskaping/ næringsutvikling som et problem; 8 av 10 er av den oppfatning at dette er en oppgave som trenger større ressurser. Eldreomsorg og fritids- og kulturtilbud er også kommunale ansvarsområder som flertallet mener har behov for et større ressurstilfang.

Lokaldemokrati og kommunens drift

Det forholdet som klart peker seg ut som det viktigste lokaldemokratiske aspektet for respondentene i undersøkelsen, er knyttet til de folkevalgtes hensyntagen overfor befolkningens synspunkter – det er viktig å bli hørt. Tilhengere av kommunesammenslåing er imidlertid langt mer tilbøyelig til å mene at kommunens politikere i liten grad tar hensyn til befolkningens meninger når beslutninger fattes.

Riktignok synes lokale politikeres lydhørhet å være viktig for alle, uavhengig av hvilket standpunkt man har til kommunesammenslåing. Men det er likevel grunnlag for å hevde at ”deltakelsesaspektet” og borgerrollen står mer sentralt for motstanderne av sammenslåing – bl.a. ved at innbyggernes aktive deltakelse og meningsytring vektlegges sterkere. Tilhengerne av kommunesammenslåing vektlegger derimot ”brukerrollen” sterkere snarere enn påvirknings- og deltakelsesaspektet.

Det ser forøvrig ut til å være en sammenheng mellom en generell misnøye til kommunen – enten dette kommer til uttrykk i form av misnøye med tjenestetilbudet eller kommunens politikere – og holdningen til kommunesammenslåing. Det er en tilsvarende sammenheng mellom den generelle *tilliten* respondentene har til de kommunale institusjonene og spørsmålet om sammenslåing; respondenter med lav tillit har større sjanse for å være for sammenslåing. Rådmannskontor, skole/oppvekstetat og helse-/sosialetat scorer relativt høyt i tillitsvurderingene. Kultur-/næring og drift-/ressursetatene kommer derimot ut med en noe lavere score. Det er i størst grad divergerende oppfatninger av ordfører og helse-/sosialetat.

Tilfredshet med det kommunale tjenestetilbudet

Ikke overraskende er det en klar sammenheng mellom vurderingen av det totale kommunale tjenestetilbudet og vurderingen av Vevelstad som bostedskommune – de som trives i Vevelstad er langt mer tilbøyelig til å være tilfreds med tjenestetilbudet. Tilfredsheten varierer også markant i forhold til den tilliten respondentene har i forhold til kommunens politiske og administrative institusjoner. Det er en klar og signifikant sammenheng mellom misnøye med tjenestetilbudet og mistillit til kommunens institusjoner.

Det er forøvrig en klar tendens til at motstandere av kommunesammenslåing er mer fornøyde med tjenestetilbudet enn tilhengere av sammenslåing og de som er usikre i dette spørsmålet. Avstanden til tjenestetilbudene er den viktigste årsaken til misnøye. Det er særlig blant eldre at avstand oppgis å være den viktigste årsaken til misnøye. Manglende kapasitet og for høy pris på tjenester er årsaker som først og fremst trekkes frem av de "middelaldrende" (30-66 år). *Kvaliteten* på tjenestetilbudet fremheves i mindre grad som årsak til misnøye.

Vevelstads befolkning er delt i synet på hvordan kommunens tjenestetilbud har utviklet seg i løpet av de siste ti årene. 46% mener at tjenestetilbudet ikke har endret seg eller har endret seg til det bedre i løpet av denne perioden. 41% mener at tjenestetilbudet har blitt dårligere. I forhold til befolkningens oppfatning om dette på fylkesnivå, synes Vevelstad å komme relativt dårlig ut.

Sammenlignet med Nordland er tilfredsheten med de skolerelaterte tjenestene gjennomgående god i Vevelstad. Bildet ser imidlertid merkbart annerledes ut når vi ser på kultur- og fritidsorienterte tjenester i Vevelstad; her er tilfredsheten gjennomgående mye lavere.

Helse- og sosialtjenester er tjenester av ulik karakter, og det er derfor neppe overraskende at vi finner en til dels betydelig variasjon i tilfredshet mellom enkelte tjenester. Legetjenesten gis en svært positiv vurdering; hele 87% av respondentene i undersøkelsen er godt fornøyd med denne tjenesten. Enkelte helse-/sosialtjenester gis imidlertid en lavere tilfredshetsvurdering. Også når det gjelder tekniske tjenester og kommunale etater er det gjennomgående større tilfredshet i Vevelstad enn i fylket sett under ett. Unntakene er teknisk kontor og næringsrådgivning som ligger på omtrent samme nivå i tilfredshet.

Hvordan vil kommunens inntekter påvirkes av en sammenslåing?

En ny, sammenslått kommune vil motta 1 000 kr mer pr. år i innbyggertilskudd enn summen av de to kommunene som enkeltkommuner ved en sammenslåing fra 1/1 2004. Denne differansen holder seg også i 2005 og 2006. Det gjennomsnittlige utgiftsbehovet i en sammenslått kommune pr. 1.januar 2004 er på 25590 kr pr. innbygger. Dette er 3423 kr mer enn landsgjennomsnittet. Videre er dette 475 kr *mindre* pr innbygger enn det Brønnøy og Vevelstad til sammen beregnes til (26065 kr) hvis de ikke slår seg sammen.

Inndelingstilskuddet er beregnet til 9,335 mill kr årlig over en tiårsperiode, men det er usikkert om dette beløpet vil bli justert i takt med prisstigningen eller ikke. Etter

ti år mener man at kommunen har fått tid på seg til å tilpasse sin drift (stordriftsfordeler om mulig), og dermed ikke trenger disse ekstra småkommunetilskuddene og tilskuddet trappes ned over 5 år. Den sammenslåtte kommunen vil ikke motta mer i inntekstutjevneende tilskudd enn det Brønnøy og Vevelstad til sammen får i dag som to kommuner.

Det er uklart pr i dag om den nye kommunen vil beholde Vevelstads ekstraordinære skjønn i 2004 og 2005 før dette fases helt ut. Hvis de ikke får beholde midlene så kan den nye kommunen tape vel 1,3 mill kroner over en 2-års periode. Etter våre beregninger vil det samlede rammetilskuddet øke med 1,8 mill kroner i fra første år ved en sammenslåing, men også at gevinsten kan reduseres med til sammen 1,3 mill kroner de første to årene om den nye kommunen ikke får beholde Vevelstad sitt ekstraordinære skjønnstilskudd.

Når inndelingstilskuddet fjernes etter 10 + 5 år i 2019 så forsvinner over 9 mill kroner av rammetilskuddet årlig, og man taper gradvis mer og mer frem til 2019 og videre hvor man taper 7,5 mill kroner årlig i samlet rammetilskudd på å slå seg sammen

Befolkningens konsekvensvurdering

Det store flertallet av Vevelstads befolkning mener at en sammenslåing med Brønnøy ikke vil ha noen merkbare konsekvenser – eller at situasjonen vil endre seg til det verre. Det samme gjelder synet på forhold som er mer direkte knyttet til kommunens *tjenestetilbud*. Det er gjennomgående slik at flertallet av respondentene forventer en forverring av sentrale tjenesteområder ved en sammenslåing med Brønnøy. Skepsisen er særlig tydelig når det gjelder eldreomsorg og helsetjenester.

Når det gjelder synet på hvordan lokaldemokratiet vil påvirkes av en eventuell sammenslåing er bildet igjen entydig; et klart flertall forventer at situasjonen vil forverres både når det gjelder demokratisk deltakelse, muligheten for å gjøre sine meninger kjent og i forhold til lokale politikeres lydhørhet overfor befolkningen.

Kostnadseffektivitet

Eventuelle kostnadsbesparelser ved en sammenslåing må først og fremst antas å monne på helse-/sosialsektoren og skolesektoren, men en kostnadsbesparelse på disse sektorene vil sannsynligvis måtte forutsette en sentralisering av tilbudene. Vi vil legge til grunn at en slik utvikling vil representere en kvalitetsforringelse av tjenestetilbudene for Vevelstads innbyggere.

På administrasjonssida beløper netto driftsutgifter seg til i underkant av 6 millioner kroner. Dette må betraktes som den mest umiddelbare innsparingsgevinsten ved en sammenslåing av de to kommunene. Det vil imidlertid fortsatt være kostnader forbundet med "administreringen" av Vevelstadsamfunnet, selv om dette skjer innenfor rammen av en sammenslått kommune.

Vi finner det sannsynlig at den sammenslåtte kommunen vil møte nye økonomiske utfordringer fra 2015 og utover. Ikke minst må dette sees i lys av at den demografiske utviklingen beveger seg i retning av flere eldre. Konklusjonen ut fra et kommunaløkonomisk perspektiv må derfor bli at en sammenslåing først og fremst vil kjøpe kommunene noe bedre tid i forhold til å løse framtidige utfordringer – både inntektsmessige og kostnadsmessige – som kommer uavhengig av sammenslåingsspørsmålet.

Demokratiske og administrative utfordringer

Spørsmålet om økt "demokratisk avstand" bør gjøres til et eksplisitt diskusjonsspørsmål om kommunene velger å gå inn i konkrete forhandlinger om en sammenslåing. En slik diskusjon bør i så fall ta tak i spørsmålet om *graden* av politisk sentralisering, eller hvor langt de politiske beslutningsprosessene skal trekkes ut av lokalsamfunnet. Det åpenbare alternativet vil være å organisere den politiske beslutningsstrukturen i den sammenslåtte kommunen etter en lokalutvalgsmodell; spørsmålet vil i så fall være i hvilken grad et slikt utvalg skal ha autonom beslutningsmyndighet.

Behovet for å ha et lokalt kontaktpunkt til den nye kommunens institusjoner forsvinner ikke med en sammenslåing. Om man ønsker en administrativ forpost innenfor rammen av en ny storkommune, vil det åpenbart reises et spørsmål om hvilke funksjoner dette kontoret skal fylles med. Det synes nærliggende at næringsutvikling og sysselsettingsoppgaver bør drøftes i denne forbindelse. I så fall må dette inngå som en bevisst satsing på Vevelstadssamfunnet av den nye kommunen.

Verdivalget

Vår hovedkonklusjon er at en sammenslått kommune *kjøper seg tid* i forhold til å håndtere de framtidige utfordringene som kanskje særlig Vevelstadssamfunnet vil møte. Nærheten mellom folk og folkevalgte vil etter vår oppfatning være den mest åpenbare prisen som Vevelstadssamfunnet må betale for den fleksibiliteten som en kommunesammenslåing representerer.

SUMMARY

This report studies the possible consequences of a merger between Vevelstad and Brønnøy municipalities. The point of departure is to study a merger of these two municipalities would affect the core values related to the principle of municipal self-rule; efficiency, democracy and autonomy. Empirically, the study is based on a survey of the citizens of Vevelstads view on municipal services and local democracy. In addition, an analysis of the possible effects on income development and expenditures have been made.

The municipal economy of Vevelstad is being put under increasing pressure, and the future is uncertain in terms of maintaining the present level of service provision for the local population. The majority of the local population is, however, opposed to the idea of merging with Brønnøy. The municipal services are generally given a positive evaluation by the population, although more so among those opposed to a merger. In terms of local democracy, the aspects of participation and popular influence is emphasised. Well adapted municipal services and effective problem solving is equally regarded as important features of local administration. The overall scepticism towards a merger is most clearly expressed in the perceived increase in problems of democratic accountability.

In terms of a merger changing the municipalities' economies, our analysis show that a merger is likely to contribute to an increase in income, albeit limited. Expenditures will be reduced, but again the analysis show a limited effect of the merger.

In conclusion, this study puts forward the proposition that a merger of the two municipalities entails a choice of values, viewed from the point of Vevelstad. Trading democratic closeness for more time to address the future challenges in service provision, is the likely price that Vevelstad must be willing to pay – if a merger strategy is embarked upon.

1 INNLEDNING

Vevelstad kommunestyre har fattet et vedtak om gjennomføring av en konsekvensanalyse for kommunen ved sammenslåing med nabokommunene. Konsekvensanalysen ønskes gjennomført for å søke kunnskaper om alternativer i veivalg dersom de økonomiske rammebetingelser for Vevelstad blir stadig forverret gjennom press fra sentralt hold. Det er en frykt for fortsatt befolkningsnedgang i Vevelstad, vanskeligere kommunal økonomi, redusert offentlig og privat tjenesteyting og derav færre lokale arbeidsplasser som ligger bak kommunepolitikernes vedtak. Vevelstad kommunes ledere har derfor hatt møte og samtaler med Nordlandsforskning om bistand til en slik konsekvensanalyse. Prosjektet/utredningen vil ha følgende hovedformål:

- Vevelstad kommune opplever at en del viktige utviklingstrekk for kommunen er ugunstig med tanke på framtida, og et viktig formål vil være å gi en oversikt over og innsikt i hvilke veivalg kommunen har innenfor rammen av en kommunesammenslåing - og konsekvensene av disse veivalgene.
- Utredningen skal gi Vevelstad kommune og nabokommunene økt innsikt i om det er mulige fordeler ved endring i kommunestruktur (kommunesammenslåing), og oppgaveløsning/oppgavefordeling innenfor en slik ny struktur. Det vil være viktig å sette søkelyset på hvilke ressurser som frigjøres ved en eventuell sammenslåing. Hovedfokus vil ligge på en analyse av sammenslåing med Brønnøy kommune.

1.1 HVORFOR UTREDE KOMMUNESAMMENSLÅING?

Kommuneinndelingen i Norge har vært stabil over relativt lang tid. Siden den store inndelingsreformen som ble iverksatt på begynnelsen av 1960-tallet har kommunestrukturen ligget fast, riktignok med enkelte viktige unntak. Samtidig har andre rammebetingelser for kommunene endret seg til dels betydelig over de siste tiårene, både når det gjelder institusjonelle forhold (funksjonsfordeling mellom administrative nivåer og finansiering og styring av kommunal sektor) så vel som strukturelle forhold (befolknings- og næringsutvikling, bosettingsmønster og kommunikasjonsutbygging). Dette har bidratt til å sette fokus på spørsmålet om hensiktsmessigheten ved både kommuneinndeling og oppgavefordeling ved flere anledninger i løpet av de siste ti årene.

De institusjonelle endringene som setter et sterkere press på kommunen som profesjonell tjenesteleverandør og lokalsamfunnsutvikler, reiser spørsmålet om alle kommuner er i stand til å tilpasse seg slike krav. Ikke minst vil dette være tilfelle i en situasjon hvor kommunene i stadig sterkere grad blir tilskrevet større frihet og ansvar, uten at dette oppleves å bli understøttet av bærekraftige økonomiske vilkår fra statlig hold. Samtidig slår de strukturelle endringstrekkene sterkt inn i enkelte kommuner og lokalsamfunn. En rekke kommuner i periferien sliter med en uttynning i befolkningsgrunnlaget. Dette påvirker også attraktiviteten og rekrutteringsgrunnlaget til kommuneorganisasjonen som skal yte tjenester som det stadig stilles større krav til. De unge flytter ut for utdanning, arbeid og sosial erfaring. Tilbakeflyttingen er sterkt redusert grunnet mangel på mangfold i yrkesvalg, lavt servicenivå og avstandsproblemer. Vevelstad er i dette perspektivet i ferd med å bli et uttynnings samfunn.

”Avstandskrympingen” som et resultat av bedre kommunikasjoner bidrar også til at pendling framstår som et mer aktuelt alternativ for mange enn tilfellet var for et par tiår tilbake. Overgangen fra lokal sjølberging til regional arbeidsdeling har gitt økt sårbarhet for perifere områder som Vevelstad. Samtidig er det politisk ønskelig at slike distrikt skal være reelle bosettingsalternativ – også for kvinnene ifølge så vel lokale som sentrale myndigheter. Distriktpolitikken skal innebære således at det settes inn en ekstra innsats i visse områder for å oppnå mer likeartede konkurransevilkår. Regionalpolitikken derimot skal sikre et variert sysselsettingstilbud innen regionen og et akseptabelt velferds- og servicetilbud innen rimelig reiseavstand, hevdes det. Spørsmålet blir hvordan Vevelstad kan knytte an til en slik regional utvikling og som vil tjene innbyggerne i dette geografiske området.

1.2 ET UTGANGSPUNKT FOR ANALYSE

Nordlandsforskning mener det er av avgjørende betydning å klargjøre hvilke valgmuligheter Vevelstad kommune har med hensyn til å utvikle en god kommunemodell for innbyggerne - en modell som kan ivareta innbyggernes lokale interesser, men som også vil kunne takle morgendagens utfordringer. Vårt utgangspunkt er å betrakte spørsmålet om kommunesammenslåing som noe annet enn bare et spørsmål om hvor kommunegrensene skal gå, og hvor store enheter som er formålstjenlige. Både kommunestruktur, oppgavestruktur og organisasjonsstruktur henger nøye sammen. *Kommunestruktur* gjelder størrelse og geografi, og er nært knyttet til diskusjonen om antall kommuner og hvor mange innbyggere en kommune normalt bør ha. Dette kan imidlertid ikke sees atskilt fra *oppgavefordelingen* mellom stat, fylkeskommune og kommune - eller fordelingen

av oppgaver mellom kommunene. *Organisasjonsstruktur* er knyttet til den interne organiseringen i hver enkelt kommune.

Fra statlig hold har man tradisjonelt lagt fokus relativt ensidig på spørsmålet om *kommunestruktur*. Christiansen-utvalget drøfter riktignok kommunesektorens rolle i realiseringen av samfunnsmessige mål, og diskuterer også alternative modeller til tradisjonell kommunesammenslåing, men hovedsaklig diskuterer utvalget argumenter for og imot endringer i kommunestruktur. Denne vinklingen kan sies å være innebygd i utvalgets mandat, og kommer også til uttrykk i den påfølgende stortingsmeldingen om kommunestruktur¹ (Røiseland, 2002).

Endringer som forsøkes oppnådd gjennom endringer i kommunegrensene kan med andre ord tenkes å bli innfridd ved endringer i oppgavestruktur og organisasjonsstruktur. En diskusjon som kun tar utgangspunkt i kommunestruktur gir to alternativer: sammenslåing eller ikke. Men hvis man ser kommunestruktur, oppgaver og organisering i sammenheng, åpnes det også for et stort antall alternative modeller for integrasjon og samarbeid mellom kommuner.

Selv om vi her velger å fokusere på sammenslåing snarere enn andre modeller for kommunal integrasjon (for eksempel et økt interkommunalt samarbeid), vil spørsmålet om oppgavefordeling og organisering nødvendigvis uansett være viktig. Det er åpenbart slik at en kommunesammenslåing vil åpne for en diskusjon om både oppgavefordeling mellom ulike geografiske tyngdepunkter i den nye storkommunen, og hvordan oppgaveløsning og tjenesteproduksjon skal administreres og organiseres.

Nå er det neppe praktisk mulig å finne den perfekte modellen for kommunal organisering. For enkelte vil en omorganisering i en kommune oppleves som en løsning på et problem. For andre kan endringen oppleves å innebære en forverring. Dette skyldes ikke bare at slike endringer kan røre ved etablerte maktstrukturer. Det skyldes også at organisasjonsendringer er verdivalg. Enkelte verdier vektlegges gjennom en endringsprosess mens andre undertrykkes. Det er særlig tre verdier som må antas å være de viktigste bærende verdiene ved det kommunale selvstyre. Disse verdiene omfatter effektivitet, demokrati og autonomi (Kjellberg 1991). Vi har derfor valgt å drøfte disse nærmere i lys av spørsmålet om kommunesammenslåing.

---

¹ St.meld. nr. 32 (94-95).

1.2.1 Effektivitet

En vanlig antakelse er at kommunale myndigheter, mer enn andre, er i stand til å etablere lokale tjenester og goder som reflekterer behovene i lokalsamfunnet – og at kommunene derfor er mer effektive tjenesteprodusenter. En sektorisert offentlig politikk kan samordnes med lokalsamfunnet som referansepunkt (Kjellberg, *ibid.*: 51). Det har også vært antatt at kommunene, gjennom nærheten til lokale forhold, er i stand til å produsere samme type tjenester med mindre ressursoppofrelse enn statlige myndigheter - dvs. at kommuneorganisasjonen også vil være mer *produktiv* enn andre typer organisasjoner.

Effektivitet er likevel ikke en entydig størrelse; det skilles gjerne mellom *kostnadseffektivitet* og *tilpasningseffektivitet*. Kostnadseffektivitet handler om hvor store ressurser som brukes til å produsere en enhet av en vare eller tjeneste; jo færre ressurser som går med pr. produsert enhet, desto mer kostnadseffektiv er produksjonen. Når kostnadseffektivitet sees i sammenheng med kommunesammenslåing, er det først og fremst eventuelle stordriftsfordeler eller -ulempen som er den interessante variabelen. Å vurdere endringer i kostnadseffektivitet som konsekvens av kommunesammenslåing er imidlertid en kompleks oppgave, kostnadene ved produserte tjenester er ikke nødvendigvis proporsjonale med produksjonsvolum og kommunestørrelse. En mer kostnadseffektiv tjenesteproduksjon vil også kunne påvirke tilgjengelighet og kvalitet på de tjenester kommunen tilbyr.

Tilpasningseffektivitet handler på sin side om å sikre at tjenesteproduksjonen er i samsvar med de behov og ønsker som finnes i befolkningen. Teoretisk sett kan man tenke seg at det vil være størst tilpasningseffektivitet når de administrative grensene trekkes slik at samsvaret er størst mulig mellom tjenesteyting og den enkelte tjenestes faktiske brukergrunnlag. I praksis er dette imidlertid vanskelig gjennomførbart – det vil kunne gi opphav til et konglomerat av administrative enheter med tilhørende store administrasjonskostnader, og det vil i tillegg være vanskelig å definere hvem som er brukere av en kommunal tjeneste, og hvem som ikke er det. Tilpasningseffektivitet kan også knyttes til et fokus på brukerstyring av de kommunale tjenestene, hvor markedet bestemmer og brukerne velger blant konkurrerende tilbydere. En tredje måte å tenke tilpasningseffektivitet på, er å se kommunen som et redskap for samordning av funksjonelle tjenester, og dette vil kanskje være det mest relevante perspektivet når vi setter søkelyset på kommunesammenslåing. Større kommuner vil måtte være mer lydhøre for minoriteters behov, og vil samtidig ha en bedre mulighet til å ”skreddersy” spesialiserte tilbud. På den annen side kan det hevdes at større kommuner er mer tungdrevne og byråkratiske, mer påvirkelig overfor sterke særinteresser og pressgrupper, og en sammenslåingsprosess vil kunne skape større geografiske

avstander mellom brukere og tjenesteprodusent. Dette er i så fall faktorer som ikke vil fremme tilpasningseffektivitet.

En analyse av sammenhengen mellom tilpasningseffektivitet og kommunesammenslåing bør derfor ta utgangspunkt i en brukerundersøkelse som fokuserer på tilfredshet med kommunale tjenester og politisk/administrativt lederskap.

1.2.2 Demokrati

Verdien *demokrati* gjelder antakelser om sammenhengen mellom kommuneinstitusjonen og demokrati. For det første fungerer kommunen både som en arena for allmenn "demokratiske dannelse", og som sentral rekrutteringskanal til nasjonale politiske verv. For det andre gir kommuneinstitusjonen større mulighet for lokalbefolkningen til å påvirke sin egen livssituasjon enn den ville hatt uten kommunen. Kommunen er med andre ord en arena for *politisk deltakelse*.

Samtidig handler demokrati også om evnen til å styre og iverksette tiltak for å påvirke kommunens framtidige utvikling – eller de demokratiske institusjonenes *slagkraft*. Sammenhengen mellom demokrati og kommunestørrelse eller desentralisering er imidlertid ikke entydig. Mens små kommuner kan gi større muligheter for deltakelse og individuell påvirkning, vil større kommuner kunne ha større påvirkningskraft overfor stat og fylkeskommune, og kan ha bedre muligheter for å iverksette tiltak som ligger utenfor lovpålagte kjerneoppgaver. Disse to sidene ved lokaldemokratiet - deltakelse og slagkraft - betegnes gjerne som henholdsvis *borgereffektivitet* og *systemkapasitet* (Dahl og Tufte 1973, Bukve 1999). Borgereffektivitet handler om muligheten innbyggerne har for å påvirke det politiske systemet, mens systemeffektivitet handler om hva systemet kan utrette. Dette er krefter som altså trekker i ulik retning når det gjelder spørsmålet om kommuneinndeling og kommunestørrelse. Begge disse forholdene må tas i betraktning når vi skal gi en vurdering av forholdet mellom demokrati og kommunesammenslåing.

1.2.3 Autonomi

Kommunenes frihet eller autonomi handler for det første om *fravær av sentralstyring*, det vil si at kommunene enten erstatter eller omfortolker statlig politikk. Når kommunene tradisjonelt har blitt tillagt en autonom rolle, handler dette også om at en slik rolle innebærer et mindre behov for sterke styringsmidler enn det en fjerntliggende statsmakt vil trenge. På denne måten kan kommunene skape tilslutning til fordeling av goder, byrder og plikter i et lokalsamfunn på helt andre måter enn om den lokale forvaltningen kun er et lokalt relé for statlige

myndigheter. Den kommunale friheten eller autonomien er likevel illusorisk hvis ikke tilgjengelige ressurser samsvarer med utfordringer og pålagte byrder. Den kommunale autonomien må derfor betraktes som en funksjon av det vi foran har kalt demokratisk "slagkraft" og effektiv tjenesteproduksjon. Dette perspektivet vil vi legge til grunn i den videre analysen. Som en konsekvens vil vi legge fokus på demokrati og effektivitet som de sentrale begrepene i analysearbeidet.

1.3 PERSPEKTIVER PÅ SAMMENSLÅINGSPROSESSEN

Kommunesammenslåing handler om integrasjon, dvs. en prosess der sosiale fenomen sammenveves på nye måter. Men mer presist hva som integreres kan være forskjellig. Med tanke på kommunal integrasjon kan det være nyttig å skille mellom tre ulike typer integrasjon: strukturell, organisatorisk og sosial. *Strukturell integrasjon* finner sted når det overfor statlige myndigheter etableres nye og større kommuneenheter, dvs. at det rent juridisk opprettes en ny og større kommune. *Organisatorisk integrasjon* finner sted når de interne organisasjonsstrukturene i de aktuelle kommunene endres slik at de til sammen utgjør ett organisatorisk system. Strukturell og organisatorisk integrasjon springer ut av vedtak og intensjoner. I prinsippet handler disse to integrasjonsformene om å fatte bestemte beslutninger, og integrasjonen vil finne sted i den grad beslutningen iverksettes. *Sosial integrasjon* kan også tenkes å oppstå som en følge av nye kommunegrenser, dvs. at den nye storkommunen etter hvert får samme betydning for identitet og sosiale forhold som de tidligere kommunene hadde. Men dette er en lang prosess, og sosial integrasjon påvirkes også av andre forhold.

Innenfor rammen av en tradisjonell kommunesammenslåing, kan man prinsipielt tenke seg tre hovedmodeller for en slik prosess:

- **Modell A: Sammenslåing og avvikling**

Modellen innebærer at man avvikler tidligere kommuner og oppretter en ny. Politiske og administrative strukturer vil bygges opp fra bunnen av, og modellen innebærer en klar sentralisering av politiske og administrative institusjoner. De gamle kommunene går så og si i glemmeboka - for den nye kommunen er de gamle kommunegrensene uten relevans, og man forutsetter at folk flest over tid endrer identitet og referanseramme tilpasset den nye kommunen.

- **Modell B: Distriktsorganisert storkommune**

Denne modellen er lik modell A, med unntak av den geografiske strukturen i tjenestetilbudet. Under denne modellen beholdes hovedtrekkene i det tidligere tjenestetilbudet, noe som blant annet innebærer at skoler, legesentra og bibliotek består som før. Det nye er først og fremst at det politiske systemet og den administrative ledelsen samles ett sted, og at det dermed skjer en politisk sentralisering.

- **Modell C: Politisk desentralisert kommune**

Modellen innebærer at kommunene formelt slås sammen, og at det velges et nytt kommunestyre. Forøvrig beholdes de fleste politiske og administrative institusjoner og funksjoner, som nå bytter navn til «kommunedelsutvalg» og «kommunedelsadministrasjon». Kommunedelsutvalgene blir valgt direkte i forbindelse med det ordinære kommunevalget. Når den politiske strukturen er på plass, kan man gradvis overføre tjenesteansvar fra kommunedeler til kommunenivå, men da bare de oppgaver hvor det er en påviselig gevinst ved å sentralisere.

Utgangspunktet for denne rapporten vil være å se på hvordan en kommunesammenslåing sikre innbyggerne i Vevelstad et godt velferdstilbud i framtida. I denne forbindelse har vi valgt å berøre elementer i det som foran er beskrevet som en *distriktsorganisert storkommune (B)*, og en *områdemodell (C)* med tilknyttede demokratiske institusjoner. Det viktigste grunnlaget for å sammenligne de ulike sammenslåingsalternativene vil være en analyse av de muligheter og begrensninger som ligger i å opprettholde Vevelstad som egen kommune.

1.4 UTREDNINGSDSIGN OG METODE

I utformingen av konsekvensanalysen vil Nordlandsforskning trekke veksler på tidligere analyser av kommunal integrasjon i Vesterålen², og en tilsvarende utredning vedrørende Skjerstad og Bodø kommune³. Basert på disse erfaringene anbefaler vi et utredningsdesign som består av tre hoveddeler:

---

² Gjertsen, Bliksvær og Røiseland: *Ny kommunestruktur for Vesterålen? En drøfting av alternative modeller*. NF-arbeidsnotat nr. 1036/98.

³ Gjertsen, Elvehøy og Solvoll: *Fra naboskap til ekteskap? Sammenslåing av Skjerstad og Bodø kommune*". NF-rapport nr. 4, 2003.

- En analyse som ser på hvordan en eventuell sammenslåing vil påvirke Vevelstad/en ny storkommunes økonomiske grunnlag gjennom inntekts-systemet for kommunene.
- En analyse av sterke og svake sider ved kommunalt tjenestetilbud og lokaldemokrati slik det er organisert i dag, samt en analyse av befolkningens bruk av tjenester og tilbud i nabokommunene - og befolkningens transport-mønster knyttet til dette.
- En oppsummerende analyse/vurdering av alternative modeller for organisering av en eventuelt ny storkommune, og hvilke konsekvenser dette kan tenkes å få for ressursbruk og kostnader i en slik kommune.

1.4.1 Inntektsanalysen

Fordi kommunene er svært forskjellige – demografisk, geografisk, sosialt, skatteinntekter – er det ønskelig med et inntektssystem som korrigerer og kompenserer for slike forskjeller. Systemet bygger således på en del såkalte *kriteriedata* knyttet til reiseavstand, alderssammensetning, ledighet, skilte og separerte m.m. som skal fange opp disse forskjellene. Det finnes i alt 15 kriteriedata, og ved en sammenslåing er det først og fremst de tre kriteriene knyttet til reiseavstand som kan endre seg drastisk og få synlige konsekvenser. Det er dog viktig å være klar over at rammeoverføringene til en sammenslått kommune ikke nødvendigvis blir større eller like stor som summen av rammeoverføringene de enkeltkommunene mottar i dag. Midlene det her er snakk om, det såkalte rammetilskuddet til kommunene, ligger samlet på over 35 mrd kroner, hvorav Vevelstad mottar rundt 20 millioner kr inkl inntektsutjevning.

For å beregne dette, benytter vi en modell som bygger nøyaktig på inntektssystemet i kommunene. Modellen heter Prognosemodell for rammetilskudd til kommunene, og er utviklet av KS. Dette er en svært omfattende modell som bla. tar hensyn til justering av rammene som følge av omleggingen i kommende år – avvikling av tapskompensasjon, nye bosettingskriterium, økt skatteandel og økt trekk ved inntektsutjevningen.

I en slik analyse beregner vi så framtidige rammeoverføringer i to runder hvor lokal og nasjonal skattevekst settes til en prosent. I den første runden beregner vi dette for den enkelte kommune som om de ikke skulle slå seg sammen. I runde to så slår vi sammen de to kommunene til en storkommune, og så gjør vi samme beregning for denne.

I tillegg til å beregne rammeoverføringer frem i tid, må vi passe på at modellen får med seg 'gulroten' til kommuner som slår seg sammen – inndelingstilskuddet – som varer i 10 – 15 år fra og med sammenslåingstidspunktet. Dette tilskuddet skal sikre at kommuner som slår seg sammen ikke får redusert rammeoverføringer som følge av dette. I tillegg til inndelingstilskuddet må vi også kjøre manuelle runder med ekstraordinært skjønn m.m. som ved sammenslåing kan bli strøket.

Som følge av at inndelingstilskuddet ikke er varig, må vi ha et langsiktig perspektiv. En dag vil dette tilskuddet forsvinne siden man da anser at kommunen har fått tid til å omstille seg. I noen tilfeller kan dette dreie seg om betydelige beløp, og som det er viktig å være klar over tidlig i diskusjonen.

1.4.2 Analyse av tjenestetilbud og lokaldemokrati

Et viktig grunnlag for utredningsarbeidet vil være å få dokumentert hvordan Vevelstads innbyggere opplever dagens situasjon mht. tjenestetilbud og lokaldemokrati. Vi tar derfor sikte på å kartlegge dette gjennom en brukerundersøkelse. Samtidig vil en slik undersøkelse være viktig for legitimiteten til en eventuell senere sammenslåingsprosess.

For det første er det viktig å få en oversikt over hvilke utfordringer Vevelstads befolkning opplever at kommunen står overfor. Sammenfaller denne med oppfatningen til kommunens politiske og administrative ledelse? Innenfor rammen av en slik undersøkelse tar vi også sikte på å kartlegge befolkningens vurdering av de kommunale tjenestene på et relativt detaljert nivå. Dette vil være viktig for å kunne gi svar på hvilke tjenester eller sektorer som eventuelt sammenslått kommune spesielt bør vie sin oppmerksomhet til. På samme måte er det viktig å kartlegge befolkningens syn på hva som representerer de viktigste sidene ved lokaldemokrati og graden av tillit til kommunale institusjoner. Også her vil undersøkelsen kunne indikere hvilke aspekter ved lokaldemokrati og kommunale institusjoner som man bør rette fokus mot i en eventuell etablering av en ny storkommune.

I tillegg til å gi en indikasjon på befolkningens holdning til sammenslåing som sådan, vil undersøkelsen også ta sikte på å kaste lys over hvordan innbyggerne i Vevelstad bruker tilbud i nabokommunene, og hvilke kommunikasjonsmønstre som finnes i denne sammenhengen. Således vil undersøkelsen kunne gi en indikasjon på hvilke tjenester og tilbud som eventuelt dekkes opp av det regionale "tilbudsmarkedet" slik situasjonen er i dag, og i hvilken grad dette forekommer. Dermed kan fokus rettes mot hvordan man kan avklare "flaskehals" med hensyn til å tenke et mer regionalisert tjenestetilbud. En spørreskjemaundersøkelse ble

gjennomført i januar/februar 2003. Analysen baserer seg på svarene fra 240 respondenter av et totalt utvalg på 430 (55,8%). Vi betrakter dette som en rimelig bra svarprosent. Det er en liten overvekt av kvinner blant respondentene (53% kvinner, 47% menn). Følgende tabell viser aldersfordelingen i svarene:

Tabell 1: Aldersfordeling i spørreundersøkelsen.

Aldersgrupper	Fordeling av innsendte svar	Fordeling av utvalget
16-29 år	14,1	20,5
30-39 år	17,9	13,9
40-49 år	18,4	14,8
50-59 år	20,1	19,9
60-69 år	13,2	11,7
70 år og over	16,3	19,2
Totalt	100,0	100,0

Som tabellen viser, er de yngste og eldste gruppene underrepresentert i forhold til utvalget. Dette er imidlertid som forventet, og er et vanlig funn i undersøkelser av denne typen.

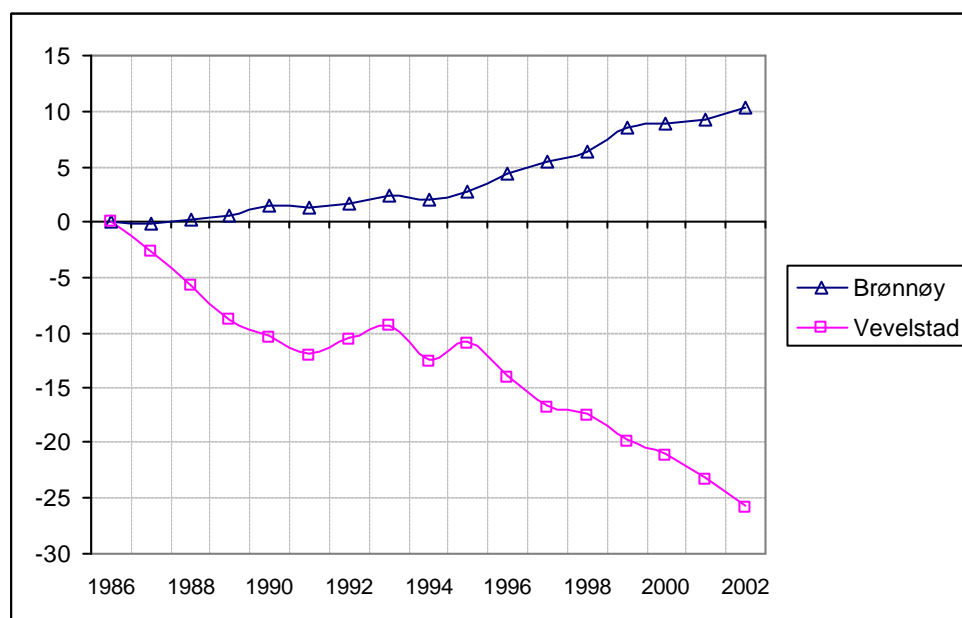

2 UTVIKLING OG UTFORDRINGER

Vevelstad og Brønnøy er nabokommuner, men har til dels svært ulike forutsetninger for framtidig utvikling. Brønnøy har gjennom mange år vært vekstsenteret i regionen, mens Vevelstad preges av en negativ befolkningsutvikling, utflytting og en knapp kommuneøkonomi. I dette kapitlet ser vi nærmere på hvordan disse forutsetningene arter seg for de to kommunene. Vi vil imidlertid legge hovedvekten på å beskrive utfordringene for *Vevelstad* kommune.

2.1 FOLKETALL OG FLYTTING

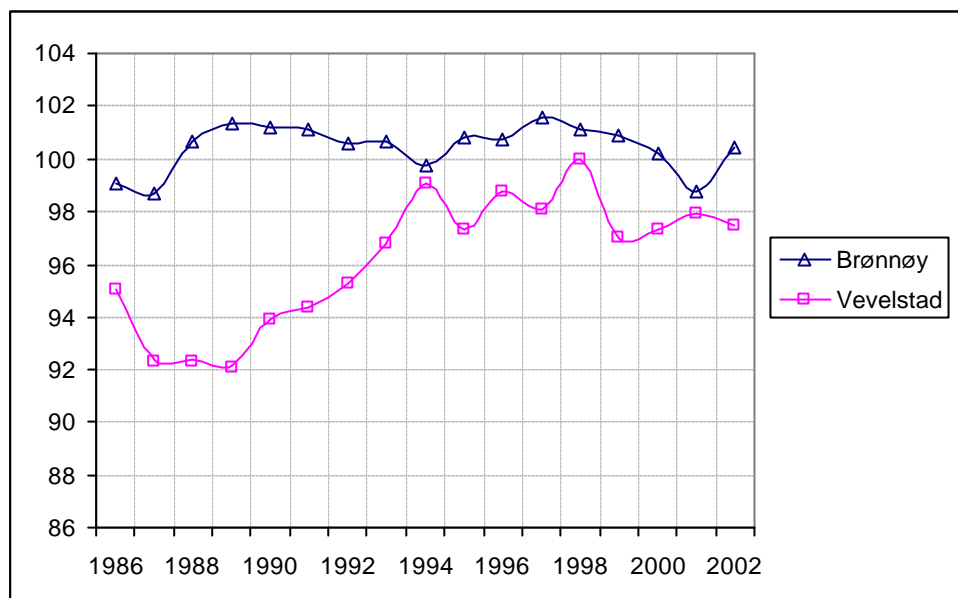
Forskjellen i folketallsutvikling mellom de to kommunene framgår tydelig av figuren nedenfor. Mens Brønnøy har opplevd en relativt jevn vekst gjennom hele 1990-tallet, er Vevelstad preget av en betydelig reduksjon i innbyggertallet; i perioden mellom 1986 og 2002 ser vi at folketallet er redusert med drøye 25%:

Figur 1: Prosentvis endring i folketall 1986-2002. Brønnøy og Vevelstad.
Kilde: SSB.

I seg selv må denne utviklingen betraktes som en stor utfordring for Vevelstad-samfunnet. I så måte deler Vevelstad skjebne med mange små distriktskommuner i

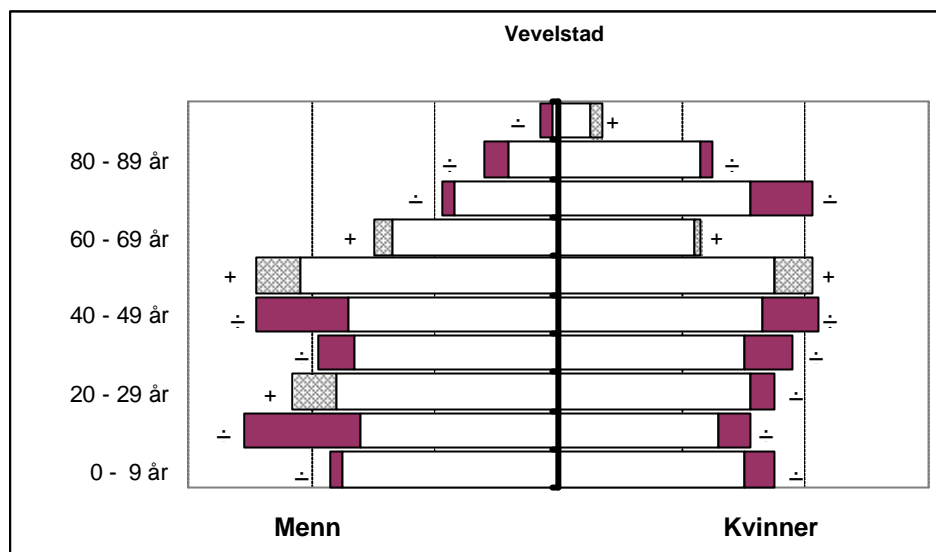
Norge. Det som ofte bidrar til å gjøre slike befolkningsmessige uttynningsprosesser mer dramatiske, er at kommuner med befolkningsnedgang også opplever at kjønnsbalansen blir skjev – uttynningskommuner preges ofte av et kvinneunderskudd. I figuren nedenfor har vi sammenlignet kvinnenes andel av befolkningen i henholdsvis Velvelstad og Brønnøy:

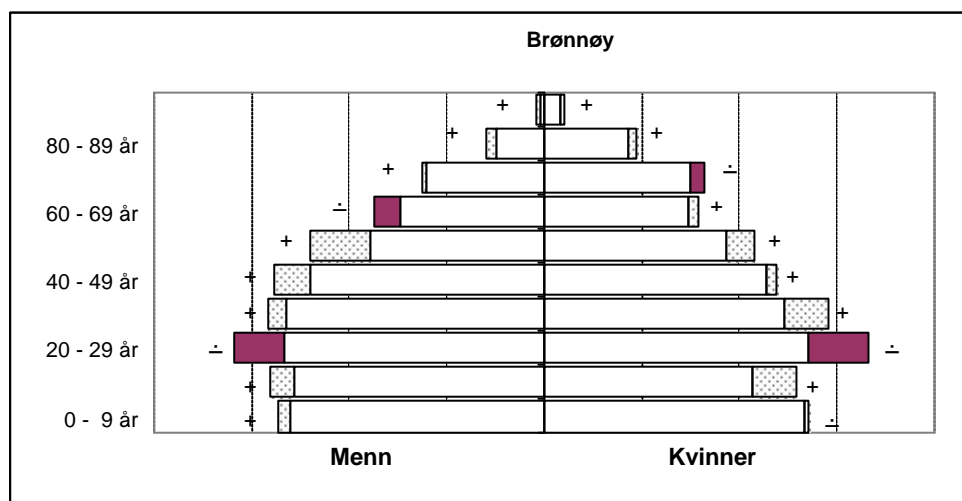
Figur 2: Andel kvinner pr. 100 menn, 1986-2002. Brønnøy og Velvelstad. Kilde: SSB.

Som figuren viser, preges Velvelstad av et kvinneunderskudd i nesten hele perioden mellom 1986 og 2002. Brønnøy har derimot et lite kvinneoverskudd i det meste av denne perioden. Det skal riktignok sies at det størrelsesmessige forholdet mellom menn og kvinner i Velvelstad ser ut til å ha beveget seg i retning av større balanse i løpet av perioden. Kvinneunderskuddet kan heller ikke betraktes som dramatisk når vi tar de senere årene i betraktning.

Aldersfordeling er imidlertid også en variabel av stor interesse for lokalsamfunn som er preget av befolkningsmessig uttynning. Et karakteristisk trekk ved slike samfunn er at befolkningen "forgubbes"; den befolkningsmessige tilveksten gjennom fødsler eller innflytting av unge i familieetableringsfasen er svak – konsekvensen er en aldrende befolkning. Hvordan ser dette bildet ut for Velvelstad og Brønnøys vedkommende?

Figur 3: Alderspyramide fordelt på kjønn, Velvelstad. 2002 og endring siden 1997. Avstand mellom støttelinjer = 10 personer. Kilde: SSB.

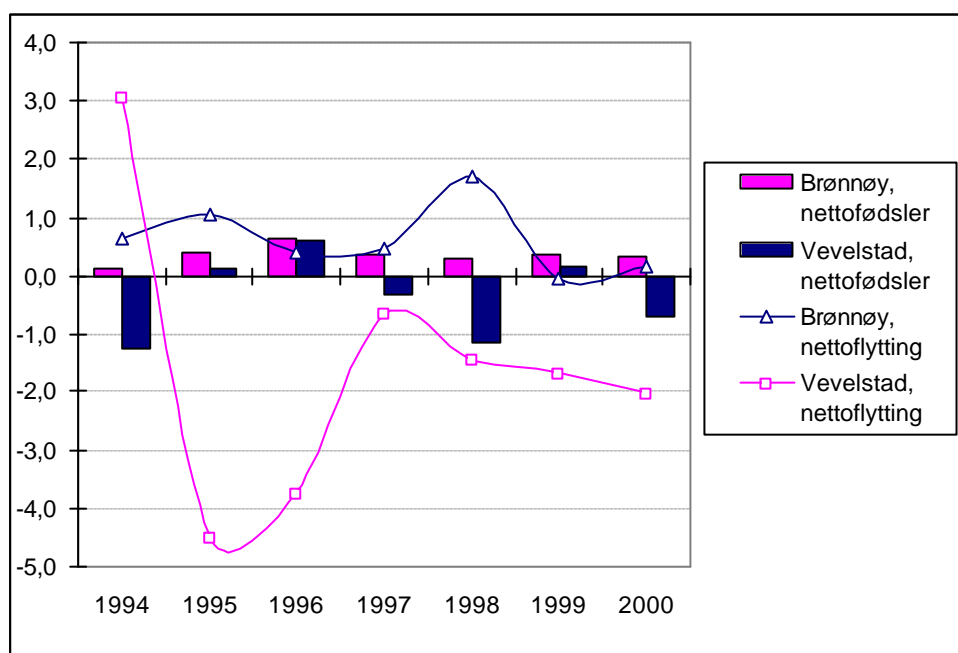

Figur 4: Alderspyramide fordelt på kjønn, Brønnøy. 2002 og endring siden 1997. Avstand mellom støttelinjer = 100 personer. Kilde: SSB.

Som figurene foran viser, har Velvelstads alderspyramide et mer ”topptungt” preg enn hva tilfellet er for Brønnøy – befolkningen er med andre ord relativt sett eldre. Som figurene også illustrerer, er de fleste aldersgruppene også i tilbakegang for

Vevelstads vedkommende – når vi tar perioden mellom 1998 og 2002 i betraktning. Unntaket er aldersgruppa mellom 50 og 69 år, og menn i mellom 20 og 29 år. For Brønnøys vedkommende har de fleste aldersgruppene vokst – unntaket er her aldersgruppa mellom 20 og 29 år som faktisk viser en markant reduksjon i denne perioden. På noe sikt vil dette kunne forventes å slå ut i en redusert tilvekst i barnegruppene også for Brønnøy.

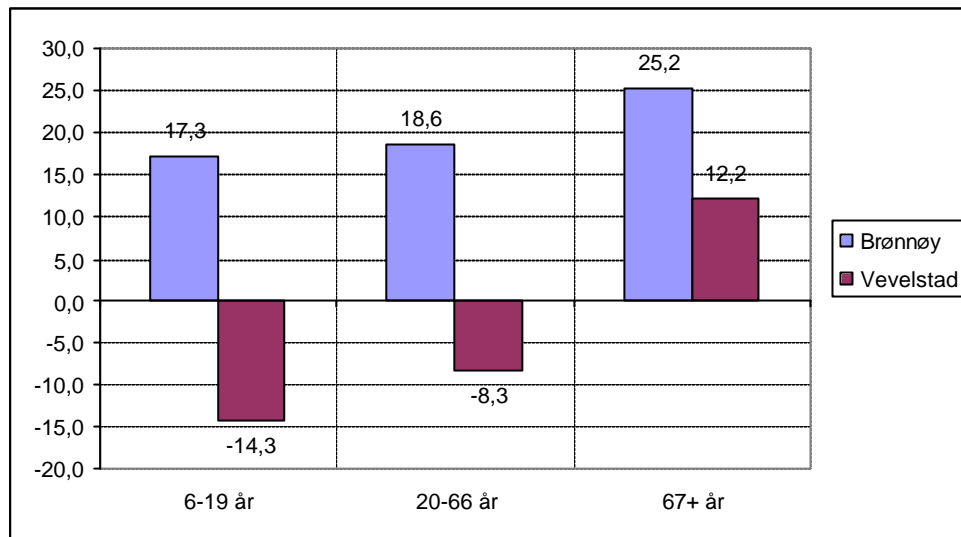
Reduserte folketall totalt sett skyldes to ting: redusert tilvekst gjennom at fødselsratene er negative (færre fødsler enn dødsfall), og at flyttebalansen er negativ (flere flytter ut enn inn). Figuren nedenfor illustrerer hvordan utviklingen i disse to variablene har vært for Vevelstad og Brønnøys vedkommende i løpet av den siste halvdel av 1990-tallet:

Figur 5: Nettofødsler og nettoflytting 1994-2000. Relativ andel av total befolkning. Brønnøy og Vevelstad. Kilde: SSB.

Når det gjelder Vevelstad ser vi at fødselsbalansen har variert mellom å være positiv og negativ i perioden. For Brønnøys vedkommende har fødselsbalansen vært positiv gjennom hele perioden. Vevelstads flyttebalanse er også negativ i store deler av denne perioden (unntaket er 1994), mens Brønnøys flyttebalanse er gjennomgående positiv.

Det hefter åpenbart en betydelig usikkerhet til å anslå hvordan befolkningsutviklingen i de to kommunene vil arte seg i de kommende år. Statistisk Sentralbyrå opererer imidlertid med ulike alternative befolkningsframskrivninger. Følgende figur er basert på SSBs såkalte "middelalternativ"⁴:

Figur 6: Framskrivning av folketallet 2000-2020 etter aldersgrupper. Brønnøy og Vevelstad. Prosentvis endring (kumulativ). Kilde: SSB.

Som figuren viser, forventes det en reduksjon i både barne-/ungdomsgruppa og i den yrkesaktive delen av befolkningen fram mot 2020 i Vevelstad. I gruppa over 67 år forventes det derimot en vekst på over 12%. For Brønnøys vedkommende forventes det en økning i alle disse tre aldersgruppene. Det kan imidlertid være grunn til å sette spørsmålsteget ved holdbarheten til disse framskrivningene, gitt de historiske dataene på folketallsutviklingen. Når det gjelder Vevelstad representerer den totale reduksjonen fram mot 2020 noe i overkant av 5% i følge SSBs middelalternativ. Samtidig vet vi at den historiske utviklingen fra 1986-2002 (altså et tilsvarende tidsspenn) representerte en reduksjon på over 25%. Framskrivningsalternativet kan i lys av dette kanskje virke noe optimistisk. Tilsvarende kan den framskrevne veksten i Brønnøy (totalt sett omkring 18%) virke vel stor sett i lys av historiske tall.

⁴ Forutsetningene som ligger til grunn for dette alternativet er middels fruktbarhet, middels levealder, middels sentralisering og middels nettoinnvandring.

De demografiske dataene for Vevelstad peker i retning av en hovedkonklusjon: Vevelstad har klare trekk av det som ofte har vært betegnet som "uttynnings-samfunn" – hvor flytting og manglende tilvekst i form av fødsler bidrar til en reduksjon i folketallet. En slik utvikling reiser spørsmålet om hvor den nedre demografiske "terskelen" for kommunen befinner seg. Et sentralt spørsmål vil naturlig nok være knyttet til framtidsperspektivet: når vil uttyningen av befolkningsgrunnlaget få konsekvenser for opprettholdelse av viktige tjenestetilbud for kommunens befolkning? Det er ikke mulig å tilby et entydig svar på dette, men at kommunen vil møte en slik "terskelproblematikk" framstår som sannsynlig.

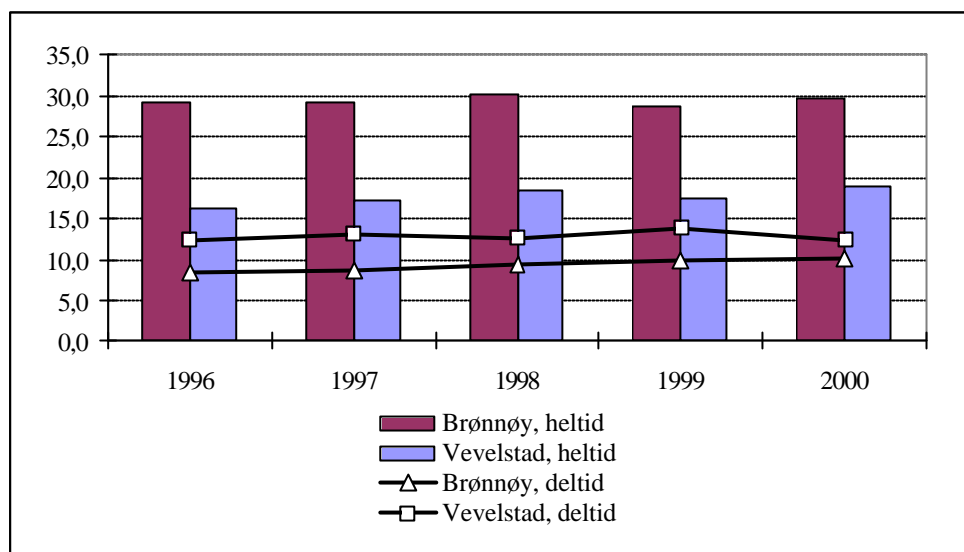
Hvorvidt en kommunesammenslåing vil bidra til å endre denne utviklingen er naturligvis også et spørsmål med usikre svar. En større tilgang til økonomiske ressurser kan muligens bidra til å lette eller utsette kommunens framtidige "terskelproblem", men dette er avhengig av en forsterket rekruttering til Vevelstads lokalsamfunn. Dette henger igjen nært sammen med de lokale mulighetene for arbeid og sysselsetting. Hvordan ser dette bildet ut?

2.2 NÆRING OG SYSSELSETTING

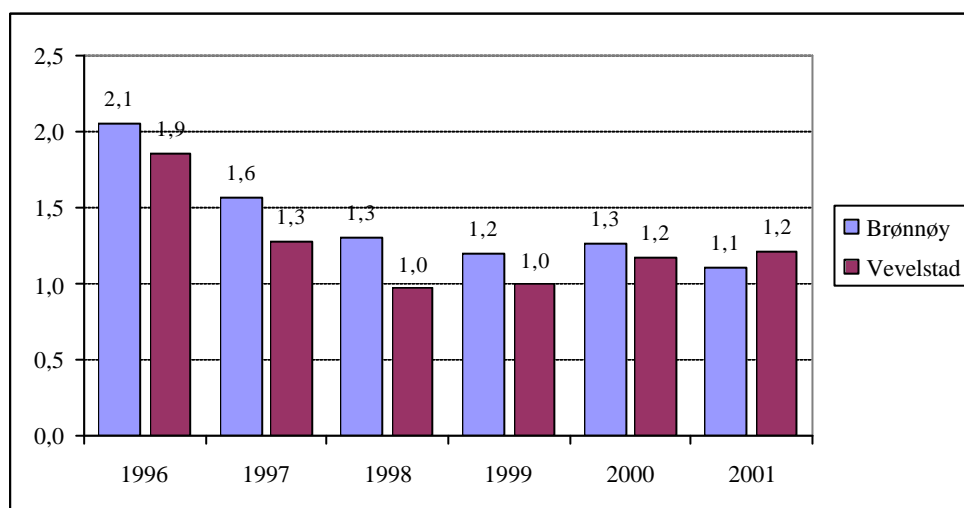
Statistikk fra SSB viser at sysselsettingsgraden målt i heltids- og deltidsansatte⁵ varierer en del mellom Vevelstad og Brønnøy kommune. Gjennom siste halvdel av 1990-tallet har det gjennomgående vært slik at det relativt sett er flere deltidsansatte i Vevelstad – og tilsvarende færre heltidsansatte – sammenlignet med Brønnøy. Mens andelen heltidsansatte i Vevelstad har variert mellom 15-20% av innbyggertallet, har denne andelen vært relativt konstant rundt 30% av innbyggertallet i Brønnøy. Rekruttering til lokalsamfunnet – både i form av tilflyttinger og færre utflyttinger – er selvsagt avhengig av at lokalsamfunnet har gode sysselsettingsmuligheter å tilby. I den grad dette er synonymt med heltidsarbeidsplasser har Vevelstad åpenbart en større utfordring enn Brønnøy. Utfordringene i forhold til sysselsetting ser imidlertid ikke ut til å slå ut i store forskjeller i arbeidsledighet i de to kommunene. Andelen registrerte arbeidsledige av innbyggertallet er tilnærmet like stort i begge kommunene gjennom de siste årene. Derimot ser det ut til at det å tilpasse seg en problematisk sysselsettingssituasjon gjennom *arbeidsmarkedstiltak* er mer utbredt i Brønnøy enn i Vevelstad. Dette kan ha en sammenheng med tilstedeværelsen av slike tiltaksmuligheter i lokalsamfunnet. I de følgende tre figurene vises henholdsvis andelen i de to kommunene som gjennom siste halvdel av 1990-tallet jobbet hel- og deltid, var registrert arbeidsledige, og på arbeidsmarkedstiltak:

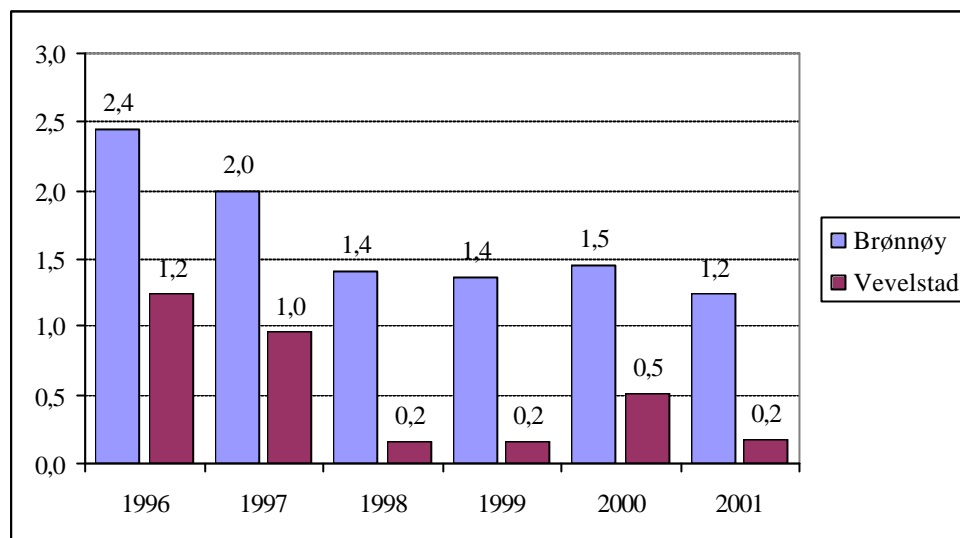
⁵ Heltidsansatte er definert som arbeidstakere som jobber 30 timer eller mer i uka, deltidsansatte jobber mindre enn 30 timer i uka.

Figur 7: Hel- og deltidsansatte arbeidstakere i prosent av innbyggertallet. 1996-2000. Brønnøy og Velstad. Kilde: SSB.

Figur 8: Registrerte arbeidsledige i prosent av innbyggertallet. 1996-2001. Brønnøy og Velstad. Kilde: SSB.

Figur 9: Andel personer på arbeidsmarkedstiltak i prosent av innbyggertallet. 1996-2001. Brønnøy og Vevelstad. Kilde: SSB.

Hvis vi ser på hvordan sysselsettingen fordeler seg på sektorer, skiller Vevelstad seg ut med en merkbart større andel sysselsatte i kommunal sektor. Denne andelen er henholdsvis 35% i Vevelstad og 24% i Brønnøy. Som tabellen nedenfor viser, er sysselsettingen i øvrig offentlig forvaltning (statlig/fylkeskommunal) ikke uventet lavere enn i Brønnøy. Andelen sysselsatte i øvrig offentlig virksomhet og i privat sektor ligger imidlertid omtrent på samme nivå i begge kommuner:

Tabell 2: Sysselsetting (16-74 år) etter sektor, 2001. Vevelstad, Brønnøy og Nordland. Kilde: SSB.

	Vevelstad	Brønnøy	Nordland
Andel sysselsetting i statlig forvaltning	3%	13%	7%
Andel sysselsetting i fylkeskommunal forvaltning	1%	4%	7%
Andel sysselsetting i kommunal forvaltning	35%	24%	23%
Andel sysselsetting i øvrig offentlig virksomhet og privat sektor	62%	60%	63%
Totalt	101%	101%	100%

I et kommunesammenslåingsperspektiv er det rimelig å forvente at sysselsettingen i Vevelstads kommunale sektor vil påvirkes – administrative funksjoner vil høyst sannsynlig forsvinne. Men uavhengig av dette peker sysselsettingsstatistikken på

en utfordring som Vevelstad deler med mange distriktskommuner: behovet for å sette fokus på næringsutvikling som fundament for framtidig rekruttering og lokalsamfunnsutvikling. Selv om sysselsettingsandelen i privat sektor ikke skiller seg ut som lav i forhold til Brønnøy eller fylkesgjennomsnittet, er en stor del av sysselsettingen knyttet til primærnæringene⁶ – som over tid har opplevd sysselsettingsmessig tilbakegang på landsbasis.

2.3 KOMMUNEØKONOMI

En problematisk kommuneøkonomi danner på mange måter utgangspunktet for Vevelstads ønske om å se nærmere på kommunesammenslåing som et alternativ for å sikre lokalsamfunnets fremtid. Det økonomiske framtidsperspektivet for kommunen har vært – og er til dels fortsatt – preget av usikkerhet. Denne usikkerheten kan ha flere årsaker, men det er åpenbart slik at enkelte strukturelle endringer i det kommunale inntektssystemet har stilt kommuner som Vevelstad overfor betydelige utfordringer. Det såkalte ”Rattsø-utvalgets” forslag til endringer i inntektssystemets kostnads- og fordelingsnøkler (NOU 1996:1) innebar en større vektlegging av utgiftsbehov knyttet til innbyggertall og sosiale forhold, mens utgiftsbehov knyttet til geografi, avstandsforhold, spredt bosetting og ”smådriftsulemper” ble nedtonet. Således har inntektssystemets virkemåte ikke gått i favør av små og perifere kommuner - selv om disse endringene ble supplert med en ”tapskompensasjon” bestående av et regionaltilskudd og ekstraordinære skjønntilskudd i en overgangsperiode. Sammenlignet med de øvrige Nordlandskommunene kom Vevelstad klart dårligst ut som følge av omleggingen i inntektssystemet, hvis man ser bort fra tapskompensasjonen (Berg 2000:45)⁷.

Våren 2002 ble politikere og administrasjon i Vevelstad presentert for en prognose for kommunens framtidige budsjettbalanse⁸. Prognosen viser en relativt dramatisk utvikling i negativ retning hva budsjettbalansen angår – så fremt det ikke iverksettes tiltak som bidrar til å redusere kostnader, eller det ikke skjer betydelige endringer i kommunens inntekter. Følgende tabell viser denne prognosen:

---

⁶ I 2001 var 37% av sysselsettingen i privat sektor knyttet til primærnæringene i Vevelstad, mot Brønnøys 13%.

⁷ Endringen fra 1996 til 2000 i beregnet utgiftsbehov pr innbygger – som følge av endret kostnadsnøkkel alene – har blitt beregnet til i overkant av 15000 kr.

⁸ Denne prognosen ble utarbeidet av Fylkesmannen i Nordland.

Tabell 3: Prognostisert budsjettbalanse 2002-2006. Tall i 1000 kr. Kilde: Fylkesmannen i Nordland.

	Budsj. 2001	Regnsk. 2001	2002	2003	2004	2005	2006
Sum driftsinntekter	32 793	36 762	33 665	33 163	33 168	33 082	33 011
Sum eksterne finansinntekter	1 315	1 237	857	857	857	857	857
Sum eksterne finansutgifter	-2 700	-3 286	-3 200	-3 150	-3 100	-3 050	-2600
Til drift og finans. av invest.	31 408	34 713	31 322	30 870	30 925	30 889	31 268
Sum driftsutgifter	30 116	33 833	34 009	35 540	37 148	38 828	40 590
Til nye tiltak og avsetninger	1 292	880	-2 687	-4 670	-6 223	-7 939	-9 322
Brukt til investeringer	650	0	0	0	0	0	0
Øk. belastning nye invest.	0	0	0	0	0	0	0
Netto avsetninger	642	351	500	0	0	0	0
Overskudd/underskudd	0	529	-786	-3 759	-8 733	-14 956	-22895
BUDSJETTBALANSE	0	0	-2973	-8 429	-14 956	-22 895	-32 217

Her skal det understrekes at prognosen ikke gjenspeiler den faktiske utvikling så langt. Gjennom betydelige kostnadsreduksjoner i kommunens administrative funksjoner er budsjettet for inneværende år (2003) brakt i balanse. *Dette betyr også at prognosen for de påfølgende år, slik dette fremkommer i tabellen ovenfor, ikke gir et korrekt bilde av utviklingen framover.* Ikke desto mindre oppleves situasjonen som lite tilfredsstillende i den forstand at det framtidige kommunaløkonomiske handlingsrommet oppleves som svært begrenset. Fra administrativt hold er det en relativt klar oppfatning av at mulighetene for ytterligere kutt i administrative funksjoner langt på vei er uttømt. Et eventuelt framtidig behov for å redusere kostnader for å bringe budsjettet i balanse vil derfor høyst sannsynlig måtte innebære en reduksjon i det konkrete tjenestetilbudet.

2.4 UTFORDRINGENE – SLIK FOLK I VEVELSTAD SER DET

I spørreundersøkelsen har vi spurt om Vevelstadfolkets oppfatning om kommunesammenslåing – både generelt sett og i forhold til en konkret sammenslåing med Brønnøy kommune. Som tabell 4 viser, er det et klart flertall blant undersøkelsens respondenter som har en negativ innstilling til kommunesammenslåing generelt sett; i underkant av 69% er klart negative. Motstanden mot sammenslåing ser også ut til å

øke med alderen; nærmere 64% i aldersgruppa under 30 år er negative til sammenslåing, mens 77% av personer over 67 år:

Tabell 4: Generell holdning til kommunesammenslåing, etter alder.

	16 – 29 år	30 – 66 år	67 år og over	Totalt
Negativ	63,6%	67,3%	76,7%	68,6%
Noe positiv	21,2%	18,3%	7,0%	16,6%
Positiv	12,1%	10,5%	9,3%	10,5%
Vet ikke	3,0%	3,9%	7,0%	4,4%

Det er ikke dramatiske forskjeller mellom kjønnene i oppfatningen om kommunesammenslåing, men generelt ser det ut til å være større usikkerhet blant kvinnene – kvinner er noe mer tilbøyelige til å svare ”vet ikke” eller ”noe positiv” enn menn.

Hvordan er så holdningen til en sammenslåing med *Brønnøy* kommune? Fortsatt er det slik at det store flertallet er motstander av sammenslåing, men motstanden er enda sterkere – over tre fjerdedeler (75,7%) av respondentene i undersøkelsen ville stemt mot en sammenslåing hvis det hadde vært en folkeavstemning på undersøkelsestidspunktet (januar 2003). 12% ville stemt for en sammenslåing, og like mange oppgir at de er usikre. Også i dette tilfellet er kvinner langt mer usikre enn menn. Interessant nok ser det ut til at forskjellene mellom aldersgruppene endrer seg noe fra det generelle spørsmålet om sammenslåing; i dette tilfellet er de eldste og de yngste i stor grad samstemte, mens de middelaldrende signaliserer noe større usikkerhet. Hovedkonklusjonen er likevel at motstanden mot en eventuell sammenslåing med Brønnøy gjennomgående er sterk:

Tabell 5: Holdning til sammenslåing med Brønnøy, etter alder.

	16 – 29 år	30 – 66 år	67 år og over	Totalt
For sammenslåing	12,1%	12,4%	11,4%	12,2%
Mot sammenslåing	78,8%	73,9%	79,5%	75,7%
Vet ikke	9,1%	13,7%	9,1%	12,2%

Generelt oppleves trivselen ved å bo Vevelstad kommune som god for flertallet av respondentene i undersøkelsen; 71% svarer at de samlet sett er godt tilfredse med å bo i Vevelstad. Tilknytningen til kommunen må også beskrives som stor; 63%

føler seg i stor grad knyttet til kommunen og 75% svarer at de i stor grad er knyttet til bygda der de er bosatt.

I undersøkelsen har vi imidlertid også spurt om hva respondentene opplever som de største utfordringene for Vevelstad kommune. Det er særlig to forhold som peker seg ut som problematiske i Vevelstadværingenes bevissthet – kommuneøkonomien generelt sett, og utfordringer knyttet til sysselsetting og arbeidsplasser. Som tabellen nedenfor viser, er nærmere 64% av den oppfatning at kommuneøkonomien er ganske problematisk, mens nærmere 42% mener at dette også gjelder sysselsetting og arbeidsplasser:

Tabell 6: Vurdering av utfordringer for Vevelstad kommune.

	Lite problematisk	Noe problematisk	Ganske problematisk	Vet ikke	Totalt
Kommuneøkonomien	5,7%	26,5%	63,9%	3,9%	100%
Sysselsetting og arbeidsplasser	13,7%	41,0%	41,9%	3,5%	100%
Kriminalitet	93,5%	3,5%	0,4%	2,6%	100%
Nærmiljø	70,8%	21,5%	4,1%	3,7%	100%
Boligsituasjonen	70,9%	22,9%	4,4%	1,8%	100%
Tilgang til sosiale/kultur aktiviteter	32,8%	39,2%	24,1%	3,9%	100%
Skolegang for barn	74,7%	19,2%	5,2%	0,9%	100%
Hjelp for folk med dårlig råd	48,7%	26,1%	8,7%	16,5%	100%
Omsorg for eldre	55,8%	22,1%	19,5%	2,6%	100%
Ordninger for barnepass/barnehage	84,6%	11,9%	0,9%	2,6%	100%
Trygge/gode veier	53,9%	34,3%	10,0%	1,7%	100%
Helsetjenester	71,8%	17,9%	8,5%	1,7%	100%
Narkotika- og alkoholmisbruk	76,3%	13,4%	3,9%	6,5%	100%

Tilgang til sosiale og kulturelle aktiviteter er også et forhold som oppleves som et problem av mange respondenter (24%). Omsorg for eldre oppleves også som et problem for en del (19%). I forhold til kommuneøkonomi og sysselsetting oppleves disse forholdene imidlertid som langt mindre problematiske.

Når vi ser nærmere på de tre forholdene som oppleves som de største utfordringene eller mest problematiske for Vevelstad kommune, er det en relativt klar sammenheng mellom trivsel og grad av opplevde problemer. Ikke overraskende er problemforståelsen både når det gjelder kommuneøkonomi, sysselsetting og kulturelle og sosiale aktiviteter sterkere blant de som trives dårlig med å bo i kommunen. Det er for så vidt interessant å legge merke til at det er en signifikant forskjell mellom menn og kvinner i oppfatningen av kommuneøkonomien. Kvinner er langt mer tilbøyelig til å mene at dette representerer et problematisk forhold enn menn (71% av kvinnene mener kommuneøkonomien er "ganske problematisk", mens dette gjelder for 57% av mennene). Denne kjønnsforskjellen finner vi ikke når vi ser på hvordan situasjonen oppleves i forhold til sysselsetting og sosiale/kulturelle aktiviteter. Det er imidlertid vanskelig å gi en god forklaring på hvorfor kommuneøkonomien oppleves som mer problematisk av kvinner ut fra de foreliggende dataene.

Både når det gjelder kommuneøkonomi og sysselsetting er det en klar tendens til at de "middelaldrende" (her definert som respondenter mellom 30 og 66 år) i størst grad oppfatter situasjonen som problematisk. I forhold til sosiale og kulturelle aktiviteter er det derimot ungdom (under 30 år) som i størst grad gir uttrykk for at dette er et problem. Som tabellen nedenfor viser, er det også en tydelig sammenheng med hvordan disse tre mest problematiske områdene oppleves, og holdningen til kommunesammenslåing. Tilhengere av en sammenslåing med Brønnøy kommune er langt mer tilbøyelig til å definere disse områdene som problematiske enn motstandere av sammenslåing:

Tabell 7: Holdning til sammenslåing av Vevelstad og Brønnøy kommune, og vurdering av kommuneøkonomi, sysselsetting og sosiale/kulturelle aktiviteter. Andel som vurderer forholdene som ganske problematisk.

	Holdning til sammenslåing med Brønnøy			Totalt
	For sammenslåing	Mot sammenslåing	Vet ikke	
Kommuneøkonomien	78,6%	58,7%	77,8%	63,4%
Sysselsetting og arbeidsplasser	75,0%	34,9%	44,4%	41,1%
Tilgang til sosiale/kultur aktiviteter	46,4%	20,2%	28,6%	24,5%

I spørreundersøkelsen har vi også bedt respondentene ta stilling til ulike sider ved Vevelstad som ikke nødvendigvis er kommunens *direkte* ansvar, men som på ulike måter er knyttet til de forholdene som er berørt i tabell 7. Følgende tabell viser tilfredsheten i Vevelstad med disse faktorene:

Tabell 8: Tilfredshet med ulike sider ved Vevelstad kommune.

	Mis- fornøyd	Noe fornøyd	Fornøyd	Vet ikke	Totalt
Mulighetene for arbeid / nytt arbeid i kommunen	49,1%	33,5%	10,0%	7,4%	100,0%
Muligheten for å etablere egen arbeidsplass	26,8%	44,2%	13,4%	15,6%	100,0%
Boligsituasjonen i kommunen	6,0%	35,6%	53,2%	5,2%	100,0%
Utvalget av butikker/varer	21,3%	45,1%	32,8%	0,9%	100,0%
Mulighetene for natur- og friluftsliv i kommunen	3,0%	7,4%	87,4%	2,2%	100,0%
Forurensingssituasjonen i kommunen	4,3%	13,7%	73,0%	9,0%	100,0%
Det kollektive transporttilbudet innen kommunen	18,7%	43,4%	33,2%	4,7%	100,0%
Innslaget av folkelivaktiviteter i komm. senteret	17,7%	50,9%	15,1%	16,4%	100,0%
Fritidstilbudet i kommunen	26,3%	42,2%	22,4%	9,1%	100,0%
Utvalget av lag og foreninger	9,0%	42,1%	42,5%	6,4%	100,0%
Oppvekstmiljøet for barn	5,2%	14,7%	74,1%	6,0%	100,0%
Oppvekstmiljøet for ungdom	14,2%	41,6%	38,6%	5,6%	100,0%

Muligheten for å skaffe seg arbeid eller nytt arbeid er helt klart det forholdet som oppleves som mest problematisk, og dette gjenspeiler de utfordringene knyttet til sysselsetting som vi så i forrige tabell. 49% av respondentene er helt klart misfornøyd i denne sammenhengen. Vi ser også at muligheten for å etablere *egen* arbeidsplass og det generelle fritidstilbudet i kommunen oppleves som lite tilfredsstillende av en del respondenter (noe i overkant av 25%), men blant disse variablene er det likevel den generelle sysselsettingssituasjonen som primært skaper misnøye.

Hvis vi igjen retter blikket mot de tre variablene som peker seg ut som mest problematiske ser vi klare forskjeller mellom aldersgruppene når det gjelder vurderingen av muligheten for å skaffe seg arbeid/nytt arbeid og vurderingen av fritidstilbudet i kommunen. Respondenter i den yngste aldersgruppa (under 30 år) er klart mindre tilfredse med disse forholdene enn middelaldrende og eldre. Dette er ikke et overraskende funn; de yngste er både i ferd med å etablere seg i arbeidsmarkedet og er sannsynligvis større konsumenter av fritidstilbud. Det er derfor rimelig å forvente at vurderingen av både jobbmuligheter og fritidstilbud vil være mer kritisk i denne aldersgruppa. Når det gjelder muligheten for å etablere egen arbeidsplass er det derimot mindre forskjeller i vurderingen mellom aldersgruppene. For alle de tre mest problematiske variablene er det dessuten kun små forskjeller i tilfredshet mellom

kvinner og menn. For disse variablene er det også en klar sammenheng mellom tilfredshet og holdningen til en eventuell kommunesammenslåing med Brønnøy. Som tabellen viser, er det igjen en klar tendens til at tilhengere av kommunesammenslåing er langt mer kritiske i sin vurdering:

Tabell 9: Holdning til kommunesammenslåing mellom Vevelstad og Brønnøy, og vurdering av mulighetene for arbeid/nytt arbeid i kommunen, muligheten for å etablere egen arbeidsplass, og fritidstilbudet i kommunen. Andel misfornøyde.

	Holdning til sammenslåing med Brønnøy			
	For	Mot	Vet ikke	Totalt
Mulighetene for arbeid / nytt arbeid i kommunen	71,4%	44,1%	53,6%	48,7%
Muligheten for å etablere egen arbeidsplass	53,6%	19,3%	42,9%	26,4%
Fritidstilbudet i kommunen	50,0%	23,3%	17,9%	25,9%

Folks oppfatning av den kommunale *ressursbruken* er en annen måte å vurdere tilfredsheten med sentrale forhold i lokalsamfunnet som kommunen har et særskilt ansvar for. I spørreundersøkelsen har vi spurt Vevelstads innbyggere om den kommunale ressursbruken på sentrale områder burde være mindre, som i dag eller større. Svarene fordeler seg på følgende måte:

Tabell 10: Befolkn. oppfatning om ressursbruk på ulike kommunale sektorer.

	Mindre	Omtrent som i dag	Mer	Vet ikke	Totalt
Barnehager	6,5%	72,6%	16,5%	4,3%	100%
Skolevesen	6,9%	58,2%	31,0%	3,9%	100%
Eldreomsorg	8,1%	31,2%	58,5%	0,4%	100%
Kommunale helse- og legetjenester	4,3%	69,7%	24,8%	1,3%	100%
Fritids- og kulturtilbud	4,3%	34,3%	56,2%	5,2%	100%
Tekniske tjenester (vei, vann, kloakk)	3,8%	53,4%	36,8%	6,0%	100%
Miljøvern	10,7%	59,7%	16,7%	12,9%	100%
Jobbskaping/Næringsutvikling	0,9%	10,3%	79,5%	9,4%	100%

Det er særlig tre områder som peker seg ut som problematiske, i den forstand at et flertall av respondentene ønsker større ressurser allokert hit. Igjen ser vi at et jobbskaping/næringsutvikling er et forhold som scorer høyt som problem; i underkant av 80% av respondentene er av den oppfatning at dette er en oppgave som trenger større ressurser. Eldreomsorg og fritids- og kulturtilbud er også kommunale ansvarsområder som flertallet av respondentene mener har behov for et større ressurstillfang.

2.5 OPPSUMMERING

- Vevelstad har klare trekk av det som ofte har vært betegnet som "uttynningssamfunn" – hvor flytting og manglende tilvekst i form av fødsler bidrar til en reduksjon i folketallet. En slik utvikling reiser spørsmålet om hvor den nedre demografiske "terskelen" for kommunen befinner seg.
- Uavhengig av spørsmålet om kommunesammenslåing, er en håndtering av Vevelstads framtidige "terskelproblem" avhengig av en forsterket rekruttering til lokalsamfunnet.
- I et kommunesammenslåingsperspektiv er det rimelig å forvente at sysselsettingen i Vevelstads kommunale sektor vil påvirkes. Men uavhengig av dette peker sysselsettingsstatistikken på en utfordring som Vevelstad deler med mange distriktskommuner: behovet for å sette fokus på næringsutvikling som fundament for framtidig rekruttering og lokalsamfunnsutvikling.
- Et klart flertall blant spørreundersøkelsens respondenter har imidlertid en negativ innstilling til kommunesammenslåing generelt sett; i underkant av 69% er klart negative. Motstanden mot sammenslåing ser også ut til å øke med alderen.
- Når det gjelder en sammenslåing med Brønnøy er motstanden enda sterkere – 76% av respondentene i undersøkelsen ville stemt mot en sammenslåing hvis det hadde vært en folkeavstemning på undersøkelsestidspunktet (januar 2003).
- Generelt oppleves trivselen ved å bo Vevelstad kommune som god for flertallet av respondentene i undersøkelsen. Tilknytningen til kommunen må også beskrives som stor.

- Det er imidlertid særlig to forhold som peker seg ut som problematiske i Vevelstadværingenes bevissthet – kommuneøkonomien generelt sett, og utfordringer knyttet til sysselsetting og arbeidsplasser.
- Tilhengere av en sammenslåing med Brønnøy kommune er langt mer tilbøyelig til å definere disse områdene som problematiske enn motstandere av sammenslåing.
- Når det gjelder kommunal ressursbruk fremstår også jobbskaping/næringsutvikling som et problem; 8 av 10 er av den oppfatning at dette er en oppgave som trenger større ressurser. Eldreomsorg og fritids- og kulturtilbud er også kommunale ansvarsområder som flertallet mener har behov for et større ressurstilfang.

3 LOKALDEMOKRATI OG KOMMUNAL DRIFT

Kommunesammenslåinger innebærer konsekvenser for lokaldemokratiet. En viktig side ved lokaldemokratiet er det som vi foran har omtalt som borgereffektivitet – eller den muligheten innbyggerne i en kommune har til å påvirke det politiske systemet og de beslutninger som fattes. Det er ikke gitt at det er en *entydig* sammenheng mellom kommunesammenslåing og muligheten for innbyggernes mulighet for politisk innflytelse. Selv om avstanden til det lokaldemokratiske sentrum – geografisk og kanskje også sosialt – vil øke for en del av befolkningen i en ny og større kommune, er det ikke nødvendigvis slik at mulighetene for påvirkning vil *svekkes*. Dette avhenger både av hvordan man formelt organiserer det lokaldemokratiske landskapet – og hvordan de ulike lokalsamfunnene i den nye sammenslåtte kommunen selv organiserer sin innflytelse. Under enhver omstendighet er det viktig å ha en formening om hvordan mulighetene for påvirkning oppleves i befolkningen, og hvilken konsekvens en kommunesammenslåing forventes å ha i så måte. Gjennom spørreundersøkelsen har vi en mulighet til å se hvordan folk i Vevelstad vurderer dette.

Politisk påvirkning kan anta ulike former. Deltakelse i valg og organisert politisk aktivitet er åpenbart en viktig side ved demokratisk påvirkning, men andre og uformelle kanaler har også betydning. Dette kan være direkte personlig kontakt mellom den enkelte og politiske eller administrative representanter for kommunen, deltakelse i organiserte pressgrupper, eller det å ta initiativ til diskusjoner i lokale media. Her finnes det mange eksempler. Som en utgangshypotese vil det være rimelig å anta at den enkeltes mulighet til å påvirke lokale beslutninger avhenger av i hvilken grad man er politisk aktiv. Politisk aktive innbyggere – om denne aktiviteten skjer på formelle eller uformelle arenaer – vil sannsynligvis ha en annen oppfatning av påvirkningsmuligheter enn innbyggere som ikke deltar aktivt. Det vil også være rimelig å anta at det er en sammenheng mellom opplevde påvirkningsmuligheter og tilliten til det lokaldemokratiske systemet. Dette er problemstillinger vi skal se nærmere på nedenfor.

3.1 MULIGHETEN FOR INNFLYTELSE

En viktig side ved befolkningens vurdering av muligheten til å påvirke lokale avgjørelser, er i hvilken grad kommunens politiske ledelse oppleves å ta hensyn til befolkningens meninger når beslutninger fattes. I Vevelstads tilfelle svarer i underkant av 64% av respondentene i spørreundersøkelsen at kommunepolitikere tar slike hensyn i noen grad eller stor grad. Når det gjelder oppfatningen av

politikernes lydhørhet er det imidlertid både klare kjønns- og aldersforskjeller blant respondentene. Kvinner gir generelt en noe mindre positiv vurdering av politikernes lydhørhet enn menn, og har også i større grad en usikker holdning til dette spørsmålet. Som tabellen nedenfor viser, er det også en klar tendens til at politikernes lydhørhet gis en mer positiv vurdering med økende alder. Det er altså ungdommen som i første rekke opplever at de ikke blir hørt – selv om mange her også er usikre i sin oppfatning:

Tabell 11: Vurdering av ordfører og kommunestyrets lydhørhet overfor befolkningens meninger etter alder.

	16-29 år	30-66 år	67+ år	Totalt
Politikerne tar hensyn i liten grad	33,3%	24,5%	26,8%	26,2%
Politikerne tar hensyn i noen grad	39,4%	47,7%	26,8%	42,8%
Politikerne tar hensyn i stor grad	9,1%	20,6%	31,7%	21,0%
Vet ikke	18,2%	7,1%	14,6%	10,0%
Totalt	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Det kan være mange årsaker til hvorfor kommunestyret oppleves å ta lite hensyn til innbyggernes meninger når beslutninger fattes. En hypotese kan være at en slik holdning er knyttet til opplevelsen av de tjenester som kommunen tilbyr. Selv om vi skal være forsiktig med å hevde at det finnes en årsakssammenheng her, er det likevel mulig å se en klar sammenheng for Vevelstads vedkommende. Mens 60% av de som er misfornøyde med det generelle kommunale tjenestetilbudet mener kommunepolitikere i er lite lydhøre, gjelder dette bare 12% av de som er fornøyde med tjenestetilbudet. Følgende tabell viser denne sammenhengen:

Tabell 12: Vurdering av ordfører og kommunestyrets lydhørhet overfor befolkningens meninger etter tilfredshet med kommunale tjenester.

	Tilfredshet med kommunale tjenester, totalt sett			Totalt
	Misfornøyd	Noe fornøyd	Fornøyd	
Politikerne tar hensyn i liten grad	60,0%	39,0%	11,9%	50,0%
Politikerne tar hensyn i noen grad	20,0%	42,9%	48,4%	-
Politikerne tar hensyn i stor grad	5,0%	9,1%	31,0%	33,3%
Vet ikke	15,0%	9,1%	8,7%	16,7%
Totalt	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Det er også en klar sammenheng mellom oppfatningen av kommunestyrets lydhørhet overfor befolkningen og holdningen til en eventuell kommunesammenslåing med Brønnøy; tilhengere av kommunesammenslåing er langt mer tilbøyelig til å mene at kommunens politikere i liten grad tar hensyn til befolkningens meninger når beslutninger fattes. Følgende tabell viser denne sammenhengen:

Tabell 13: Vurdering av ordfører og kommunestyrets lydhørhet overfor befolkningens meninger etter holdning til sammenslåing med Brønnøy kommune.

	Holdning til sammenslåing med Brønnøy kommune			Totalt
	For sammenslåing	Mot sammenslåing	Vet ikke	
Politikerne tar hensyn i liten grad	57,1%	20,5%	32,1%	26,4%
Politikerne tar hensyn i noen grad	21,4%	48,0%	28,6%	42,3%
Politikerne tar hensyn i stor grad	17,9%	23,4%	10,7%	21,1%
Vet ikke	3,6%	8,2%	28,6%	10,1%
Totalt	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Det ser med andre ord ut til å være en sammenheng mellom en generell misnøye til kommunen – enten dette kommer til uttrykk i form av misnøye med tjenestetilbudet eller kommunens politikere – og holdningen til kommunesammenslåing. At det er den generelt misfornøyde delen av befolkningen som i størst grad er tilhengere av en eventuell kommunesammenslåing er kanskje ikke overraskende; ikke desto mindre er denne misnøyen en viktig komponent i befolkningens holdning til sammenslåingsspørsmålet. Dette støttes også av at det er en tilsvarende sammenheng mellom den generelle *tilliten* respondentene har til de kommunale institusjonene og spørsmålet om sammenslåing; respondenter med lav tillit har større sjanse for å være for sammenslåing.⁹

En annen måte å måle befolkningens oppfatning av muligheten for å påvirke beslutninger som fattes i kommunen, er å se på hvordan resultatet av *kommunevalg* påvirker beslutningene. Vevelstads befolkning må sies å være delt i oppfatningen

---

⁹ Tillit til kommunale institusjoner er en variabel som er konstruert som en såkalt additiv indeks, basert på spørreskjemaets spørsmål 15 – se vedlegg 3. Respondentene er deretter delt i to grupper (høy/lav tillit) ut fra gjennomsnittsverdien på indeksen.

om valgets betydning; 41% mener at valget har stor betydning for de beslutninger som fattes, mens 39% er av den motsatte oppfatning. Det er også en viss forskjell mellom aldersgruppene, men dette kommer først og fremst til uttrykk i andelen som synes det er vanskelig å ta stilling til dette spørsmålet – både ungdommen og de eldre er langt mer usikre enn de middelaldrende:

Tabell 14: Vurdering av kommunevalgets betydning for beslutninger som fattes i kommunen, etter alder.

	16-29 år	30-66 år	67+ år	Totalt
Kommunevalg har <i>stor</i> betydning for beslutninger	36,4%	43,2%	38,6%	41,4%
Kommunevalg har <i>liten</i> betydning for beslutninger	24,2%	43,2%	36,4%	39,2%
Vet ikke	39,4%	13,5%	25,0%	19,4%
Totalt	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Det er også en klar sammenheng mellom oppfatningen av kommunevalgets betydning for beslutninger og holdningen til kommunesammenslåing. De som mener at kommunevalget har liten betydning for de beslutninger som fattes i kommunen er i større grad tilhengere av en sammenslåing med Brønnøy. Følgende tabell viser denne sammenhengen:

Tabell 15: Vurdering av kommunevalgets betydning for beslutninger som fattes i kommunen, etter holdning til sammenslåing med Brønnøy kommune.

	Holdning til sammenslåing med Brønnøy kommune			Totalt
	For sammen- slåing	Mot sammen- slåing	Vet ikke	
Kommunevalg har <i>stor</i> betydning for beslutninger	32,1%	46,6%	14,8%	41,0%
Kommunevalg har <i>liten</i> betydning for beslutninger	53,6%	36,8%	40,7%	39,3%
Vet ikke	14,3%	16,7%	44,4%	19,7%
Totalt	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

3.2 VIKTIGE SIDER VED LOKALDEMOKRATIET

Som analysen foran har vist, ser det ut til å være en generell sammenheng mellom tilfredshet med kommunale tjenester og tillit til kommunale institusjoner på den ene siden, og holdningen til spørsmålet om kommunesammenslåing på den andre. Men hva innebærer dette i praksis? Betyr denne sammenhengen at motstandere og tilhengere av kommunesammenslåing vektlegger ulike aspekter ved lokaldemokratiet? Som nevnt innledningsvis favner lokaldemokratiet om ulike verdier. Deltakelses- og påvirkningsaspektet er en viktig side av dette, og handler om befolkningens engasjement i lokale beslutningsprosesser – og muligheten for å bli hørt før beslutninger fattes. Dette representerer på mange måter kjernen i det vi kan kalle folks ”borgerrolle” overfor kommunen. På den annen side er forståelsen av lokaldemokratiet også knyttet til hvordan folk opplever kommunens *funksjonalitet* – med andre ord hvordan kvalitet og omfang i tjenestetilbudet oppleves. Dette er aspekter som er nærmere knyttet til folks ”brukerrolle” i sitt forhold til kommunen.

Det forholdet som klart peker seg ut som viktigst for respondentene i undersøkelsen, er knyttet til de folkevalgtes hensyntagen overfor befolkningens synspunkter – det er viktig å bli hørt. Sett i sammenheng med temaet for spørreundersøkelsen – kommunesammenslåing – er kanskje ikke dette overraskende, men under enhver omstendighet er det utvilsomt deltakelsesaspektet og borgerrollen som vektlegges. Andre sider ved lokaldemokratiet – at lokalpolitikere kan stiles til ansvar og at praktisk politikk gjenspeiler valgresultatet framstår som mindre viktig. Visse forskjeller mellom kjønnene finnes; kvinner er generelt mer opptatt av ”muligheten til å gjøre sine meninger kjente” enn menn. Menn er på sin side noe mer opptatt av at lokale politikere kan holdes ansvarlige for de beslutninger som fattes. Følgende tabell viser hvilke sider ved lokaldemokratiet som vurderes som henholdsvis mest og minst viktig:

Tabell 16: Viktigste/minst viktige sider ved lokaldemokratiet i Vevelstad kommune.

	Mest viktig	Minst viktig
Aktiv deltakelse fra innbyggerne	16,9%	10,6%
Mulighet en til å gjøre sine meninger kjent før viktige lokale beslutninger fattes	17,8%	9,5%
At lokale folkevalgte kan holdes ansvarlig for deres handlinger og beslutninger	11,4%	21,1%
At resultatet fra lokalvalg er avgjørende for hvilken lokalpolitikk som føres	4,1%	38,2%
At de lokale folkevalgte tar hensyn til innbyggernes synspunkter	35,2%	2,5%
At kommunale beslutninger avspeiler flertallets beslutninger	14,6%	18,1%
Totalt	100% (N=219)	100% (N=199)

Det er imidlertid interessante forskjeller i vektleggingen av lokaldemokratiske aspekter mellom tilhengere og motstandere av kommunesammenslåing. Riktignok synes lokale politikeres lydhørhet å være viktig for alle, uavhengig av hvilket standpunkt man har til kommunesammenslåing. Men det er likevel grunnlag for å hevde at "deltakelsesaspektet" og borgerrollen står mer sentralt for motstanderne av sammenslåing – bl.a. ved at innbyggernes aktive deltakelse og meningsytring vektlegges sterkere. Tilhengerne av kommunesammenslåing er på sin side betydelig sterkere opptatt av at kommunens politikere kan holdes ansvarlig overfor innbyggerne for deres handlinger og beslutninger. Sammenhengen mellom misnøye/mistillit og en positiv holdning til kommunesammenslåing ser med andre ord ut til å være knyttet til et spesielt syn på hva som er lokaldemokratisk viktig. Tilhengerne av kommunesammenslåing vektlegger sannsynligvis "brukerrollen" sterkere snarere enn påvirknings- og deltakelsesaspektet. Følgende tabell viser hvordan de ulike sidene ved lokaldemokratiet vektlegges av henholdsvis tilhengere og motstandere av en sammenslåing med Brønnøy:

Tabell 17: Viktigste sider ved lokaldemokratiet etter holdning til sammenslåing mellom Vevelstad og Brønnøy.

	Holdning til sammenslåing			Totalt
	For	Mot	Vet ikke	
Aktiv deltakelse fra innbyggerne	11,5%	18,2%	16,7%	17,2%
Innbyggernes mulighet til å gjøre sine meninger kjent før viktige lokale beslutninger blir fattet	3,8%	18,8%	25,0%	17,7%
At de lokale folkevalgte kan holdes ansvarlig overfor innbyggerne for deres handlinger og beslutninger	38,5%	7,3%	8,3%	11,2%
At resultatet fra lokalvalg er avgjørende for hvilken lokalpolitikk som føres	-	5,5%	-	4,2%
At de lokale folkevalgte tar hensyn til innbyggernes synspunkter	30,8%	35,8%	33,3%	34,9%
At kommunale beslutninger avspeiler flertallets beslutninger	15,4%	14,5%	16,7%	14,9%
Totalt	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

3.3 HVORDAN SER DEN VELDREVNE KOMMUNE UT?

Det som vi foran har omtalt som *tilpasningseffektivitet* handler om kommunens evne til å matche sin tjenesteproduksjon med de behov og ønsker som befolkningen har. Det kan være flere mål på hvorvidt kommunen oppleves å lykkes med å foreta en slik tilpasning. Befolkningens tilfredshet med politisk og administrativ ledelse og tjenestetilbud kan være ett viktig grunnlag for å vurdere hvordan dette samsvaret er, men det handler også om *hvordan* kommunen håndterer problemløsning mer generelt, og hvordan den kommunale *driften* er organisert.

I spørreundersøkelsen har vi også satt søkelyset på ulike forhold som er knyttet til kommunens daglige *drift*. Kommunens tjenesteproduksjon handler naturligvis ikke bare om et tilstrekkelig volum eller omfang, selv om dette er en viktig grunnforutsetning for god tilpasningseffektivitet. *Kvaliteten* på de tjenestene kommunen yter overfor sine innbyggere er åpenbart også en viktig faktor i dette bildet. Samtidig henger dette sammen med *prisen* på tjenestene – oppleves kvaliteten å tilsvare det den enkelte må betale for tjenestene? Utformingen av

tjenestene vil også være et viktig spørsmål; man kan tenke seg ulik grad av involvering av brukere og befolkning i en slik prosess. Hvem som konkret produserer tjenester er også en diskusjon som har fått større aktualitet i løpet av de senere år. Det kan i denne sammenhengen være snakk om å drive ”tradisjonelt” organiserte tilbud i kommuneorganisasjonens regi, eller det kan være snakk om å organisere tjenesteproduksjonen gjennom private eller semioffentlige institusjoner.

Tilpasningseffektivitet i tjenesteproduksjonen har med andre ord mange aspekter. For respondentene i undersøkelsen er *effektiv problemløsning* en viktig egenskap ved kommunens tjenesteproduksjon; over 40% fremhever dette som den viktigste dimensjonen ved kommunens drift. Godt tilpassede tjenester – som i større grad kan tolkes som et uttrykk for kvalitet i innhold snarere enn i omfang – er imidlertid også viktig for mange; nærmere 28% mener at dette er det viktigste aspektet ved kommunal drift. Blant de faktorene som oppleves som *minst* viktig er det igjen to forhold som peker seg ut. For det første er skepsisen til en ”ekspertdrevne” kommune betydelig; over 45% anser at beslutninger fattet på grunnlag av eksperterers kunnskaper som minst viktig i kommunens daglige drift. I tillegg ser det ut som det er en betydelig skepsis overfor å privatisere kommunale tjenester; 34% mener at en satsing på flere frivillige eller private initiativ i tjenesteproduksjonen er det minst viktige aspektet ved kommunal drift. Dette fremgår av tabellen nedenfor:

Tabell 18: Viktigste og minst viktige sider ved den daglige drift av Vevelstad kommune.

	Mest viktig	Minst viktig
Effektiv problemløsning	40,6%	2,8%
Billigst mulig tjenester	4,6%	6,5%
Godt behovstilpassede tjenester	27,9%	2,8%
Involvering av befolkning og brukere i problemløsning	12,3%	3,7%
Beslutninger er basert på eksperterers kunnskaper	3,2%	45,3%
Større grad av frivillige eller private initiativ i tjenesteproduksjonen	1,8%	34,1%
Større kommunalt ansvar for tjenestetilbudet	9,6%	4,7%
Totalt	100% (N=219)	100% (N=214)

Det er også forskjeller mellom aldersgruppene i vurderingen av de viktigste sidene ved kommunal drift. Dette gjelder særlig effektiv problemløsning (viktigere for

eldre enn for yngre) og behovstilpassede tjenester (viktigere for yngre enn for eldre). Forskjellene mellom menn og kvinner er relativt små, men det kan synes som om behovstilpassede tjenester er noe viktigere for kvinner enn for menn.

Som vi har sett er det tydelige forskjeller mellom tilhengere og motstandere av kommunesammenslåing i hvilke lokaldemokratiske aspekter som vektlegges. Gjelder dette også for hva som betraktes som viktige sider ved kommunens daglige drift? Det viser seg at forskjellen mellom tilhengere og motstandere av sammenslåing er liten når det gjelder betydningen av behovstilpassede tjenester; noe i underkant av 30% i begge gruppene mener at dette er det viktigste aspektet ved kommunal drift. Derimot er det en betydelig forskjell når det gjelder effektiv problemløsning – dette ser ut til å være betydelig mer viktig for tilhengerne av sammenslåing enn blant motstanderne. Ekspertbaserte beslutninger står også relativt sett sterkere blant tilhengerne av sammenslåing. Derimot er befolkningens involvering i utformingen av tjenestetilbud viktigere for motstanderne. Dette fremgår av følgende tabell:

Tabell 19: Viktigste sider ved kommunal drift, etter holdning til sammenslåing med Brønnøy kommune.

	Holdning til sammenslåing med Brønnøy			Totalt
	For	Mot	Vet ikke	
Effektiv problemløsning	55,6%	38,8%	34,8%	40,5%
Billigst mulig tjenester	-	6,1%	-	4,7%
Godt behovstilpassede tjenester	29,6%	27,3%	30,4%	27,9%
Involvering av befolkning og brukere i problemløsning	-	13,9%	13,0%	12,1%
Beslutninger er basert på eksperter kunnskaper	11,1%	2,4%	-	3,3%
Større grad av frivillige eller private initiativ i tjenesteprod.	-	2,4%	-	1,9%
Større kommunalt ansvar for tjenestetilbudet	3,7%	9,1%	21,7%	9,8%
Totalt	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

3.4 TILLIT TIL POLITISK OG ADMINISTRATIV LEDELSE

Som nevnt er det en tendens til at personer med generelt lav tillit til de kommunale institusjonene i større grad er tilbøyelige til å være tilhengere av en kommune-

sammenslåing enn personer med høy tillit. Målet på tillit var i dette tilfellet en sammensatt variabel, basert på tilliten til flere slike institusjoner. Her ser vi nærmere på befolkningens tillit til de *enkelte* kommunale institusjonene.

Respondentene i spørreskjemaundersøkelsen er bedt om å rangere sin tillit til ulike institusjoner på en skala fra 1 (ingen tillit) til 10 (svært stor tillit). Det knytter seg naturligvis usikkerhet til hva den enkelte legger i begrepet ”tillit”. Når vi måler tillit er det dermed først og fremst de *relative forskjellene* mellom institusjoner og etater som vi er opptatt av. Tabellen nedenfor viser gjennomsnittsverdiene og standardavviket (spredningen i svarene) for de ulike institusjonene:

Tabell 20: Befolkningens tillit til kommunale institusjoner i Vevelstad. Gjennomsnittsverdi (1=ingen tillit, 10= svært stor tillit) og standardavvik.

	Gjennomsnittsverdi	Standardavvik
Kommunestyret	5,6	2,2
Ordføreren	5,8	2,5
Lokalpolitikere som respondenten har stemt på	6,2	2,3
Øvrige lokalpolitikere	4,9	2,0
Rådmannskontoret	6,7	2,3
Skole-/oppvekstetaten	6,6	2,1
Kultur-/næringsetaten	5,6	2,2
Drift-/ressursetaten	5,4	2,4
Helse-/sosialetaten	6,6	2,5

I en liten kommune som Vevelstad – og særlig i en situasjon hvor den administrative staben er liten – vil respondentenes vurderinger sannsynligvis være knyttet til enkeltpersoner i kommuneorganisasjonen. Av tabellen ovenfor ser vi at rådmannskontor, skole/oppvekstetat og helse-/sosialetat scorer relativt høyt i tillitsvurderingene. Kultur-/næring og drift-/ressursetatene kommer derimot ut med en noe lavere score. Ikke uventet scorer lokalpolitikere som respondenten har stemt på også relativt høyt. ”Øvrige lokalpolitikere” har derimot en merkbart lavere tillit, og ligger totalt sett også lavest blant de institusjonene/personene som inngår i undersøkelsen. Standardavviket indikerer som nevnt spredningen i respondentenes svar – eller graden av sprikende oppfatninger om de ulike institusjonene. Som tabellen viser er det i størst grad divergerende oppfatninger av ordfører og helse-/sosialetat.

3.5 OPPSUMMERING

- Politikernes lydhørhet gis en mer positiv vurdering blant middelaldrende og eldre. Det er altså ungdommen som i første rekke opplever at de ikke blir hørt – selv om mange her også er usikre i sin oppfatning.
- Tilhengere av kommunesammenslåing er langt mer tilbøyelig til å mene at kommunens politikere i liten grad tar hensyn til befolkningens meninger når beslutninger fattes.
- Det ser ut til å være en sammenheng mellom en generell misnøye til kommunen – enten dette kommer til uttrykk i form av misnøye med tjenestetilbudet eller kommunens politikere – og holdningen til kommunesammenslåing. Det er en tilsvarende sammenheng mellom den generelle *tilliten* respondentene har til de kommunale institusjonene og spørsmålet om sammenslåing; respondenter med lav tillit har større sjanse for å være for sammenslåing.
- Det er også en klar sammenheng mellom oppfatningen av kommunevalgets betydning for beslutninger og holdningen til kommunesammenslåing. De som mener at kommunevalget har liten betydning for de beslutninger som fattes i kommunen er i større grad tilhengere av en sammenslåing med Brønnøy.
- Det forholdet som klart peker seg ut som det viktigste lokaldemokratiske aspektet for respondentene i undersøkelsen, er knyttet til de folkevalgtes hensyntagen overfor befolkningens synspunkter – det er viktig å bli hørt.
- Riktignok synes lokale politikeres lydhørhet å være viktig for alle, uavhengig av hvilket standpunkt man har til kommunesammenslåing. Men det er likevel grunnlag for å hevde at ”deltakelsesaspektet” og borgerrollen står mer sentralt for motstanderne av sammenslåing – bl.a. ved at innbyggernes aktive deltakelse og meningsytring vektlegges sterkere. Tilhengerne av kommunesammenslåing vektlegger derimot ”brukerrollen” sterkere snarere enn påvirknings- og deltakelsesaspektet.
- Skepsisen til en ”ekspertdreven” kommune betydelig. I tillegg ser det ut som det er en betydelig skepsis overfor å privatisere kommunale tjenester
- Rådmannskontor, skole/oppvekstetat og helse-/sosialetat scorer relativt høyt i tillitsvurderingene. Kultur-/næring og drift-/ressursetatene kommer derimot ut med en noe lavere score. Det er i størst grad divergerende oppfatninger av ordfører og helse-/sosialetat.

4 TILFREDSHET MED DET KOMMUNALE TJENESTETILBUDET

Omfang, struktur og kvalitet på det kommunale tjenestetilbudet representerer viktige aspekter som må tas i betraktning ved en eventuell kommunesammenslåing. Det er imidlertid også viktig å ha en formening om hvordan tilfredsheten med tjenestetilbudet i kommunen er i dagens situasjon. Dette vil kunne gi en indikasjon på hvilke sider ved tjenestetilbudet som bør vies særskilt oppmerksomhet i en eventuell framtidig sammenslåingsprosess. I dette avsnittet skal vi rette oppmerksomheten både mot tilfredsheten med de enkelte tjenestene og det generelle tjenestenivået. I spørreundersøkelsen har vi også hva som eventuelt er årsakene til misnøye med tjenestetilbudet, og befolkningens vurdering av utviklingen i tilbudet over tid.

I datamaterialet er det ikke overraskende en klar sammenheng mellom respondentenes vurdering av det totale kommunale tjenestetilbudet og vurderingen av Vevelstad som bostedskommune – de som trives i Vevelstad er langt mer tilbøyelig til å være tilfreds med tjenestetilbudet. Det er også en tendens til at kvinner er mer fornøyd med tjenestetilbudet enn menn. *Alder* er imidlertid en mer interessant variabel, siden mange kommunale tjenester vil ha brukergrupper som skiller seg klart fra hverandre aldersmessig. Sammenhengen mellom alder og tilfredshet framgår av tabellen nedenfor:

Tabell 21: Tilfredshet med det generelle kommunale tjenestetilbudet i Vevelstad, etter alder.

	16-29 år	30-66 år	67 år+	Totalt
Misfornøyd	9,1%	9,7%	4,5%	8,6%
Noe fornøyd	51,5%	31,6%	25,0%	33,2%
Fornøyd	39,4%	56,8%	61,4%	55,2%
Vet ikke	-	1,9%	9,1%	3,0%
Totalt	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Som tabellen viser, er det en klar tendens til at tilfredsheten med det generelle tjenestetilbudet øker med respondentenes alder, selv om det også er slik at de eldste er mindre sikre i sin oppfatning av tjenestetilbudet. Aldersgruppa under 30 år skiller seg klart ut som den minst tilfredse totalt sett. Forskjellen mellom

aldersgruppene er riktignok ikke veldig stor blant de som gir den mest kritiske vurderingen av tjenestetilbudet. Samlet sett er noe over halvparten av respondentene (55%) godt fornøyde med kommunens generelle tjenestetilbud. En forholdsvis liten andel signaliserer at de er direkte misfornøyde (i underkant av 9%). Sammenlignet med en analyse av tall for Nordland fylke, kommer Vevelstad kommune relativt godt ut; Nordland har totalt sett en betydelig lavere andel fornøyde med tjenestetilbudet (i underkant av 18% mot Vevelstads 55%).¹⁰

Ikke overraskende varierer tilfredsheten også markant i forhold til den tilliten respondentene har i forhold til kommunens politiske og administrative institusjoner. Det er en klar og signifikant sammenheng mellom misnøye med tjenestetilbudet og mistillit til kommunens institusjoner. Det synes derimot ikke å være noen sterk sammenheng mellom tilfredshet med tjenestetilbudet og graden av politisk aktivitet blant respondentene.

Som tidligere nevnt ser det ut til å være en sammenheng mellom mistillit, misnøye, vektlegging av "brukerrollen" i lokaldemokratisk sammenheng og en positiv holdning til kommunesammenslåing. Dette understrekes av at det er en tydelig og statistisk signifikant tendens til at motstandere av kommunesammenslåing er mer fornøyde med tjenestetilbudet enn tilhengere av sammenslåing og de som er usikre i dette spørsmålet. Sammenhengen fremgår av følgende tabell:

Tabell 22: Tilfredshet med det generelle kommunale tjenestetilbudet, etter holdning til kommunesammenslåing med Brønnøy.

	For sammenslåing	Mot sammenslåing	Vet ikke	Totalt
Misfornøyd	25,0%	5,7%	7,4%	8,3%
Noe fornøyd	42,9%	29,1%	48,1%	33,0%
Fornøyd	25,0%	63,4%	37,0%	55,7%
Totalt	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Selv om misnøyen med tjenestetilbudet i Vevelstad er relativt liten når vi sammenligner med tall for Nordland fylke, kan det likevel være interessant å gå den misnøyen som tross alt finnes nærmere etter i sømmene. Hva skaper misnøye? Analysen av spørreskjemaene indikerer at avstanden til tjenestetilbudene er den viktigste årsaken til misnøye; 31% av de som er misfornøyd med tilbudene oppgir

---

¹⁰ Tallene for Nordland er hentet fra Nordlandsforsknings levekårsundersøkelse, gjennomført i 2001. Se for øvrig Fylling (red.) 2002.

dette som den viktigste årsaken. Det er særlig blant eldre (over 67 år) at avstand oppgis å være den viktigste årsaken til misnøye. Manglende kapasitet og for høy pris på tjenester oppgis som årsak til misnøye av henholdsvis 19% og 17% av respondentene. Dette er årsaker som først og fremst trekkes frem av de ”middelaldrende” (30-66 år). *Kvaliteten* på tjenestetilbudet fremheves i mindre grad som årsak til misnøye (10%). Dette er en årsak som relativt sett har større betydning i den yngste aldersgruppa (under 30 år). Følgende tabell viser hvordan årsakene til misnøye fordeler seg på de ulike aldersgruppene:

Tabell 23: Årsaker til misnøye med det kommunale tjenestetilbudet i Vevelstad, etter alder.

	16-29 år	30-66 år	67 år+	Totalt
For liten kapasitet	11,8%	25,6%	4,2%	19,3%
For dyre tjenestetilbud	5,9%	19,2%	16,7%	16,8%
Stor avstand til tilbudene	29,4%	26,9%	45,8%	31,1%
Kvaliteten generelt for dårlig	17,6%	9,0%	8,3%	10,1%
Andre grunner	35,3%	19,2%	25,0%	22,7%
Totalt	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Respondentene i undersøkelsen må sies å være delt i synet på hvordan kommunens tjenestetilbud har utviklet seg i løpet av de siste ti årene. 46% mener at tjenestetilbudet ikke har endret seg eller har endret seg til det bedre i løpet av denne perioden. 41% mener at tjenestetilbudet har blitt dårligere. I forhold til befolkningens oppfatning om dette på fylkesnivå, synes Vevelstad å komme relativt dårlig ut. I Nordland fylke opplever omkring 60% av befolkningen at kommunens tjenestetilbud er uforandret eller har bedret seg i løpet av siste tiårsperiode, mens omkring 22% opplever at tilbudet har blitt dårligere. Det er mulig at Vevelstadværingenes negative oppfatning må sees på bakgrunn av den senere tids nedskjæring i kommunens budsjett¹¹. Følgende tabell viser hvordan oppfatningen om utviklingen i tjenestetilbudet fordeler seg på aldersgrupper:

---

¹¹ Det skal riktignok bemerkes at dataene for Nordland fylke er samlet inn på et annet tidspunkt enn i spørreundersøkelsen for Vevelstad (2001). Se for øvrig fotnote 10.

Tabell 24: Oppfatning av utviklingen i det kommunale tjenestetilbudet i Vevelstad de siste ti år, etter alder.

	16-29 år	30-66 år	67 år+	Totalt
Tilbudene har blitt <i>bedre</i>	21,2%	15,0%	18,2%	16,5%
Tilbudene har blitt <i>dårligere</i>	30,3%	46,4%	31,8%	41,3%
Tilbudene er <i>uendrede</i>	21,2%	28,1%	40,9%	29,6%
Vet ikke	27,3%	10,5%	9,1%	12,6%
Totalt	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Det er til dels betydelige variasjoner i oppfatningene om de siste ti års utvikling i tjenestetilbudet; de yngste (under 30 år) har selvsagt et dårligere grunnlag for å uttale seg enn de eldre – en del av disse var små barn for ti år siden – følgelig er det mange usikre i denne aldersgruppa. Sammenligner vi de ”middelaldrende” (30-66 år) og de eldre (over 67 år) fremstår det imidlertid klare forskjeller; det er en klart mer negativ oppfatning av utviklingen i aldersgruppa 30-66 år. Det er for øvrig også en klar sammenheng mellom opplevelsen av utviklingen i tjenestetilbudet og holdningen til kommunesammenslåing. Mens 68% av tilhengerne av en sammenslåing med Brønnøy mener tjenestetilbudet i Vevelstad har blitt dårligere, er det bare halvparten så mange blant motstanderne som er av samme oppfatning.

Spørreundersøkelsen berører også oppfatningen om den geografiske fordelingen av kommunale tjenester innad i kommunen. Respondentene i undersøkelsen er spurt om de opplever at denne fordelingen skjer på en rimelig måte. Igjen må respondentene sies å være delt i sin oppfatning; i underkant av 40% mener at det er en rimelig geografisk fordeling av de kommunale tjenestene, mens nærmere 38% mener at dette *ikke* er tilfelle. Nærmere 23% er usikre:

Tabell 25: Oppfatning av den geografiske fordelingen av kommunale tjenester i Vevelstad, etter alder.

	16-29 år	30-66 år	67 år+	Totalt
Tilbudene fordeles på en rimelig måte	27,3%	43,8%	34,9%	39,7%
Tilbudene fordeles <i>ikke</i> på en rimelig måte	48,5%	38,6%	25,6%	37,6%
Vet ikke	24,2%	17,6%	39,5%	22,7%
Totalt	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Som tabellen viser, er det også en tendens til at den yngste aldersgruppa er mest kritisk til den geografiske fordelingen av tilbudet. Det er imidlertid ingen sterk sammenheng mellom dette spørsmålet og holdningen til kommunesammenslåing. Blant de som mener at tjenestetilbudet ikke er rimelig geografisk fordelt, er hele 92% av den oppfatning at fordelingen skjer i favør av kommunesenteret.

4.1.1 De enkelte tjenester

I spørreskjemaundersøkelsen er respondentene også bedt om å angi sin tilfredshet med de kommunale tjenestene enkeltvis. Annen forskning viser at det er en klar tendens til at faktiske brukere av en gitt tjeneste er mer fornøyde enn innbyggere som har en oppfatning om tjenesten, men som ikke har en personlig erfaring å bygge sin vurdering på (Pettersen 2002). Dette er også et gjennomgående trekk når innbyggerne i Vevelstad har vurdert de enkelte tjenestene. For enkelte tjenesters vedkommende gir det imidlertid liten mening å skille mellom brukere og ikke-brukere; dette gjelder tjenester hvor brukerne er relativt få, eller tjenester som "alle" bruker. I denne sammenhengen vil uansett den relative forskjellen i tilfredshet mellom de ulike tjenestene være interessant. Er det slik at enkelte tjenester eller sektorer utmerker seg i positiv eller negativ retning? Hva som er årsaken til eventuelle variasjoner er det vanskelig å gi et uttømmende svar på ut fra disse dataene alene, men i de tilfellene hvor en gitt tjeneste har få faktiske brukere vil det åpenbart knytte seg usikkerhet til grunnlaget for respondentenes vurdering. Vi vil sammenligne vurderingen av tjenestene i Vevelstad med tall for fylket, slik de fremkommer i levekårsundersøkelsen for Nordland (Fylling 2002)¹².

Når vi ser på de skolerelaterte tjenestene i Vevelstad, er det særlig barnehagetilbudet som scorer høyt i tilfredshet; over 80% av respondentene oppgir at de er godt fornøyde med dette tilbudet. Også barneskole, ungdomsskole og skolefritidsordning er tjenester som over halvparten av respondentene er godt fornøyde med. Sammenlignet med Nordland er tilfredsheten med de skolerelaterte tjenestene gjennomgående god i Vevelstad. Unntaket er kulturskoletilbudet som ligger merkbart under fylkessnittet:

---

¹² Av hensyn til sammenligning med Nordland, er "vet-ikke" gruppen utelatt i disse tabellene.

Tabell 26: Skole- og skolerelaterte tjenester i Vevelstad og Nordland: andel fornøyde respondenter etter brukergruppe.

	Ikke benyttet tilbudet siste år	Benyttet tilbudet siste år	Totalt	Nordland
Barnehage	74,7%	94,9%	80,6%	61,3%
Barneskole	58,9%	77,1%	65,2%	53,7%
Ungdomsskole	59,6%	61,5%	60,0%	38,4%
Skolefritidsordning	52,2%	66,7%	53,9%	42,6%
PP-tjenesten	21,2%	66,7%	37,8%	25,4%
Kulturskole	25,9%	75,0%	36,5%	47,5% ¹³

Bildet ser imidlertid merkbart annerledes ut når vi ser på kultur- og fritidsorienterte tjenester i Vevelstad; her er tilfredsheten gjennomgående mye lavere. Relativt sett kommer bibliotek og fritids-/ungdomsklubbtilbudet ut som tjenester med den høyeste tilfredsheten i denne kategorien. Likevel må flertallet av respondentene i undersøkelsen defineres som ”mellomfornøyde” eller ”misfornøyde” med samtlige av de kultur- og fritidsrelaterte tjenestene. Som tabellen nedenfor viser, er tilfredsheten også gjennomgående lavere for disse tjenestene enn hva tilfellet er for fylket som sådant (med unntak av fritids-/ungdomsklubb):

Tabell 27: Kultur- og fritidsorienterte tjenester i Vevelstad og Nordland: andel fornøyde respondenter etter brukergruppe.

	Ikke benyttet tilbudet siste år	Benyttet tilbudet siste år	Totalt	Nordland
Bibliotek	31,5%	59,7%	44,4%	64,8%
Kinotilbud	2,5%	22,6%	11,3%	53,1%
Teatertilbudet	8,9%	20,0%	10,0%	25,1%
Konserttilbudet	12,0%	40,6%	20,6%	36,7%
Fritids-/ungdomsklubb	32,3%	44,8%	38,8%	21,5%
Idrettsanlegg	18,5%	39,3%	27,5%	43,9%
Svømmehalltilbudet	5,4%	34,0%	15,9%	38,3%

¹³ For Nordlands vedkommende representerer dette tallet *musikkskole*.

Helse- og sosialtjenestene representerer en omfattende og viktig sektor for kommunen. Dette er tjenester av ulik karakter, og det er derfor neppe overraskende at vi finner en til dels betydelig variasjon i tilfredshet mellom enkelte tjenester. Legetjenesten gis en svært positiv vurdering; hele 87% av respondentene i undersøkelsen er godt fornøyd med denne tjenesten. Tjenester som helsestasjon, alders-/sykehjem og hjemmehjelp gis også en relativt positiv vurdering av respondentene i undersøkelsen. For øvrig er tilfredsheten for disse tjenestene også markert større i Vevelstad enn i fylket som sådant.

Enkelte helse-/sosialtjenester gis riktignok en lavere tilfredshetsvurdering. Dette gjelder for eksempel hjemmesykepleie og fysioterapitjenestene, hvor 38% oppgir å være godt fornøyd i begge tilfeller. Her ligger tilfredsheten på samme nivå som fylket (hjemmesykepleie) eller markert under fylkesnivået (fysioterapi). Tilbud til psykisk utviklingshemmede og barnevernstjenesten scorer lavest blant helse- og sosialtjenestene – henholdsvis 7% og 18% er godt fornøyd med disse tjenestene. I begge tilfeller er tilfredsheten lavere enn fylkesgjennomsnittet. Tilfredsheten med helse- og sosialtjenestene fremgår av følgende tabell:

Tabell 28: Helse-/sosialtjenester i Vevelstad og Nordland: andel fornøyd respondenter etter brukergruppe.

	Ikke benyttet tilbudet siste år	Benyttet tilbudet siste år	Totalt	Nordland
Lege	77,3%	88,1%	86,9%	67,4%
Fysioterapeut	29,2%	68,4%	38,1%	60,4%
Helsestasjon	58,3%	73,9%	66,7%	56,6%
Alders-/sykehjem	64,4%	58,5%	62,7%	36,8% ¹⁴
Tilrettelagt bolig <i>med</i> heldøgnspleie	45,8%	54,5%	47,0%	32,9%
Tilrettelagt bolig <i>uten</i> heldøgnspleie	49,3%	71,4%	53,1%	32,9%
Hjemmehjelp	54,6%	64,7%	57,3%	34,3%
Hjemmesykepleie	30,8%	63,6%	37,2%	38,4%
Tilbud til psykisk utviklingshemmede	7,2%	-	7,1%	28,0%
Barnevernstjenesten	17,9%	-	17,9%	18,1%

---

¹⁴ Dette tallet representerer *sykehjem* for Nordland.

Tilfredsheten med tekniske tjenester som renovasjon og – i særdeleshet – drikkevannsforsyning er høy; henholdsvis 64% og 92% er godt fornøyde med disse tilbudene. Når det gjelder veitilbudet for bilister er det langt færre tilfredse respondenter (42%), og tilfredsheten med kommunens informasjonsarbeid er heller ikke påfallende høy (30% godt fornøyde). Av de kommunale etatene er det landbrukskontoret som utmerker seg med en høy grad av tilfredshet blant respondentene (71%). Tilfredsheten med rådmannskontoret også relativt høy (58%). Teknisk kontor og næringsrådgivning er derimot etater/tjenester som scorer relativt lavt på tilfredshetsbarometeret.

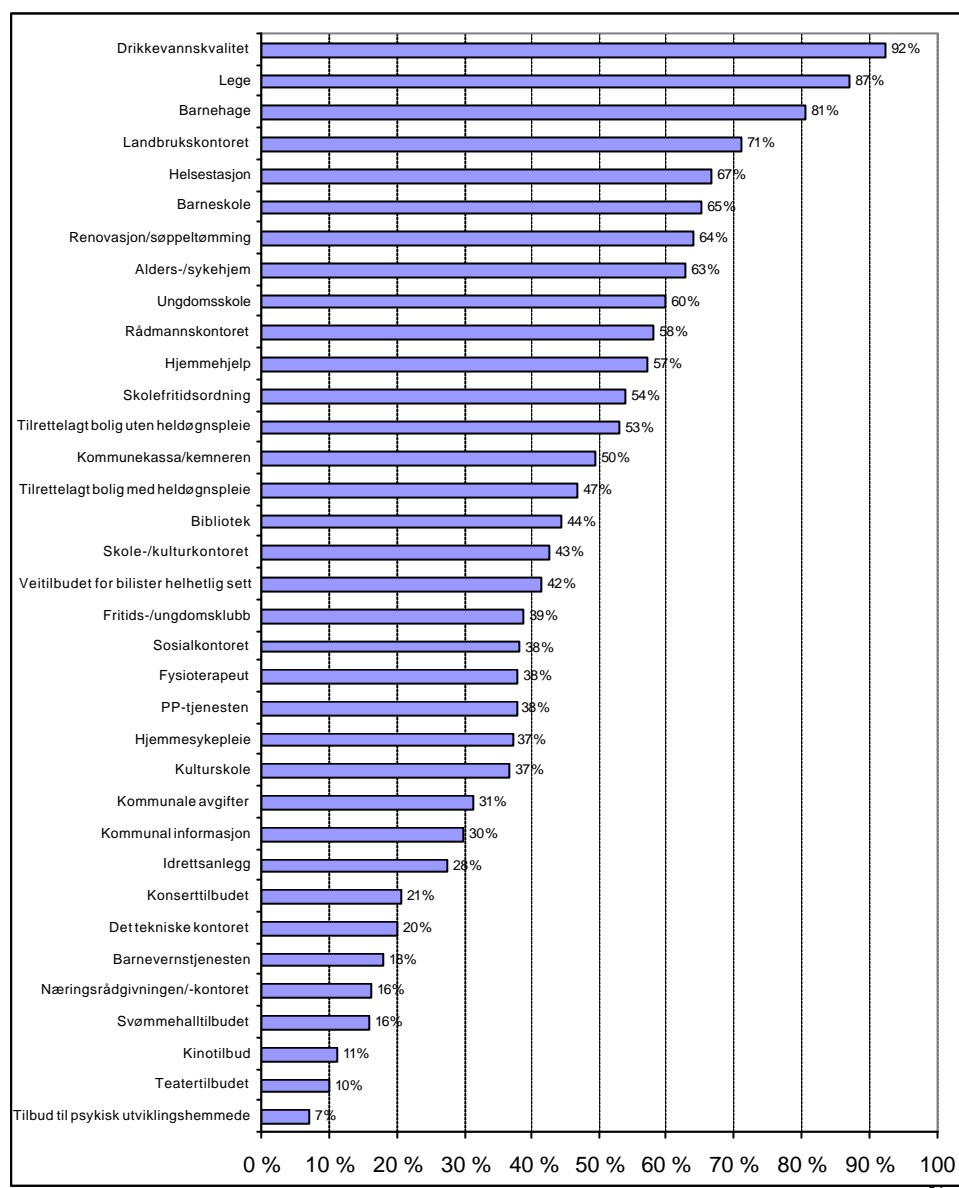
Også når det gjelder tekniske tjenester og kommunale etater er det gjennomgående større tilfredshet i Vevelstad enn i fylket sett under ett. Unntakene er teknisk kontor og næringsrådgivning som ligger på omtrent samme nivå i tilfredshet. Følgende tabell viser tilfredsheten med tjenestene i denne kategorien:

Tabell 29: Tekniske tjenester, kommunale etater og generelle tjenester i Vevelstad og Nordland: andel fornøyde respondenter etter brukergruppe.

	Ikke benyttet tilbudet siste år	Benyttet tilbudet siste år	Totalt	Nordland
Sosialkontoret	35,7%	46,4%	38,4%	20,1%
Det tekniske kontoret	19,7%	20,6%	20,1%	22,6%
Rådmannskontoret	46,0%	67,5%	58,2%	20,1%
Kommunekassa/kemneren	33,3%	57,9%	49,7%	31,4%
Skole-/kulturkontoret	31,0%	76,0%	42,7%	27,8% ¹⁵
Landbrukskontoret	64,2%	78,5%	71,2%	27,7%
Næringsrådgivningen/-kontoret	7,1%	44,4%	16,2%	16,1%
Kommunal informasjon	-	-	29,9%	22,0%
Renovasjon/sjøpeltømming	-	-	64,0%	51,9%
Drikkevannskvalitet	-	-	92,4%	61,9%
Veitilbudet for bilister helhetlig sett	-	-	41,7%	21,8%
Kommunale avgifter	-	-	31,4%	12,1%

¹⁵ Tallet for Nordland representerer her *skolekontoret*.

Figur 10 viser tilfredsheten med samtlige kommunale tjenester og etater i Velvestad, rangert fra høyest til lavest tilfredshet:

Figur 10: Tilfredshet med de ulike kommunale tjenestene i Velvestad. Andel fornøyd med tjenestetilbudet.

4.2 OPPSUMMERING

- Ikke overraskende er det en klar sammenheng mellom respondentenes vurdering av det totale kommunale tjenestetilbudet og vurderingen av Vevelstad som bostedskommune – de som trives i Vevelstad er langt mer tilbøyelig til å være tilfreds med tjenestetilbudet.
- Tilfredsheten varierer også markant i forhold til den tilliten respondentene har i forhold til kommunens politiske og administrative institusjoner. Det er en klar og signifikant sammenheng mellom misnøye med tjenestetilbudet og mistillit til kommunens institusjoner.
- Det er en tydelig og statistisk signifikant tendens til at motstandere av kommunesammenslåing er mer fornøyde med tjenestetilbudet enn tilhengere av sammenslåing og de som er usikre i dette spørsmålet.
- Avstanden til tjenestetilbudene er den viktigste årsaken til misnøye. Det er særlig blant eldre (over 67 år) at avstand oppgis å være den viktigste årsaken til misnøye. Manglende kapasitet og for høy pris på tjenester er årsaker som først og fremst trekkes frem av de ”middelaldrende” (30-66 år). *Kvaliteten* på tjenestetilbudet fremheves i mindre grad som årsak til misnøye.
- Respondentene i undersøkelsen er delt i synet på hvordan kommunens tjenestetilbud har utviklet seg i løpet av de siste ti årene. 46% mener at tjenestetilbudet ikke har endret seg eller har endret seg til det bedre i løpet av denne perioden. 41% mener at tjenestetilbudet har blitt dårligere. I forhold til befolkningens oppfatning om dette på fylkesnivå, synes Vevelstad å komme relativt dårlig ut.
- Det er for øvrig også en klar sammenheng mellom opplevelsen av utviklingen i tjenestetilbudet og holdningen til kommunesammenslåing. Tilhengerne av en sammenslåing med Brønnøy mener i større grad at tjenestetilbudet i Vevelstad har blitt dårligere.
- Når vi ser på de skolerelaterte tjenestene i Vevelstad, er det særlig barnehagetilbudet som scorer høyt i tilfredshet. Sammenlignet med Nordland er tilfredsheten med de skolerelaterte tjenestene gjennomgående god i Vevelstad.
- Bildet ser imidlertid merkbart annerledes ut når vi ser på kultur- og fritidsorienterte tjenester i Vevelstad; her er tilfredsheten gjennomgående mye lavere.

- Helse- og sosialtjenester er tjenester av ulik karakter, og det er derfor neppe overraskende at vi finner en til dels betydelig variasjon i tilfredshet mellom enkelte tjenester. Legetjenesten gis en svært positiv vurdering; hele 87% av respondentene i undersøkelsen er godt fornøyd med denne tjenesten.
- Enkelte helse-/sosialtjenester gis imidlertid en lavere tilfredshetsvurdering. Dette gjelder for eksempel hjemmesykepleie og fysioterapitjenestene. Tilbud til psykisk utviklingshemmede og barnevernstjenesten scorer lavest blant helse- og sosialtjenestene.
- Også når det gjelder tekniske tjenester og kommunale etater er det gjennomgående større tilfredshet i Vevelstad enn i fylket sett under ett. Unntakene er teknisk kontor og næringsrådgivning som ligger på omtrent samme nivå i tilfredshet.

5 OVER KOMMUNEGRENSENE

En oversikt over befolkningens reisemønster og bruk av tjenester i nabokommunene har åpenbart relevans for spørsmålet om kommunesammenslåing. En slik oversikt kan gi et grunnlag for å vurdere hvilke tjenester – ikke nødvendigvis bare kommunale – som kommunene i fellesskap bør sette søkelyset en eventuell framtidig sammenslåingsprosess. I spørreundersøkelsen har vi både spurt om hvilke av nabokommunene som befolkningen i Vevelstad besøker, hvor ofte dette skjer, og hvilke tjenester som benyttes.

Siden Brønnøysund fremstår relativt klart som regionens sentrum, er det neppe noen overraskelse å finne at Vevelstads befolkning i størst grad reiser til Brønnøy kommune når man beveger seg over kommunegrensene. Nærmere 20% av respondentene i undersøkelsen reiser til Brønnøy en gang i uka eller oftere, mens bare 3,5% reiser like ofte til Alstahaug. Vi ser også at svært få reiser jevnlig til Vefsn. Dette henger åpenbart sammen med både utvalget av tjenestetilbud i disse kommunene og tilgjengeligheten i form av avstand og transportmuligheter. Tabellen nedenfor viser reisehyppigheten for respondentene i undersøkelsen:

Tabell 30: Befolkningen i Vevelstads reisemønster/reisehyppighet til nabokommunene.

	Reisehyppighet				
	Flere ganger i uka	En gang i uka	Annen hver uke	En gang i måneden	Sjeldnere
Brønnøy	7,6%	12,2%	19,0%	30,0%	31,2%
Alstahaug	1,3%	2,2%	5,7%	12,7%	78,2%
Vefsn	-	0,4%	0,9%	4,0%	94,7%

Hvilke tjenester benytter folk i Vevelstad seg av når de reiser til nabokommunene? Som tabellen nedenfor viser, er det privat tjenesteyting i form av dagligvarebutikker, andre butikker og apotek som i første rekke benyttes. Det er i all hovedsak i Brønnøy kommune at disse tjenestene benyttes; vi ser at nærmere 14% i stor grad dekker sitt behov for dagligvarer i Brønnøysund, og at 23% av respondentene bruker andre typer butikker i Brønnøysund i stor grad.

Tabell 31: Tjenester/tilbud i Vevelstads nabokommuner som benyttes *mye*.

	Brønnøy	Alstahaug	Vefsn
Dagligvarebutikk	13,7%	5,1%	2,8%
Andre forretninger	22,9%	5,1%	1,9%
Posttjeneste	3,1%	0,9%	1,0%
Banktjeneste	5,0%	2,4%	0,5%
Apotek	17,2%	2,8%	-
Trygdekontor	3,6%	-	-
Arbeidskontor	1,8%	-	-
Sykehus	0,5%	6,4%	1,0%
Bibliotek	2,8%	0,5%	-
Videregående skole	6,7%	2,0%	0,5%
Høgskoletilbud	1,0%	0,5%	-
Kafè, pub, restaurant, discotek	8,5%	2,9%	1,0%

Bruken av tjenester i nabokommunene henger delvis sammen med det offentlige kommunikasjonsstilbudet. Respondentene i spørreundersøkelsen er i denne forbindelse spurt om tilfredsheten med dette tilbudet. Som tabellen nedenfor viser, er omkring 40% av respondentene tilfreds med kommunikasjonsstilbudet mellom Vevelstad og Brønnøy. Omtrent like mange er noe fornøyd, mens 16% er misfornøyd. Tilfredsheten med kommunikasjonsstilbudet til Alstahaug er i samme størrelsesorden. Riktignok er andelen som er direkte misfornøyd noe mindre, men samtidig finner vi flere i "vet-ikke"-kategorien. Dette gjenspeiler sannsynligvis at kommunikasjonsstilbudet til Alstahaug er mindre relevant for mange enn forbindelsen til Brønnøy. Det samme gjelder i enda sterkere grad for kommunikasjonsstilbudet til Vefsn kommune, men her er også tilfredsheten med tilbudet gjennomgående lavere. Følgende tabell viser tilfredsheten med kommunikasjonsstilbudet til disse tre nabokommunene:

Tabell 32: Tilfredshet med kollektivtransporttilbudet mellom hjemsted og nabokommunene.

	Fornøyd	Noe fornøyd	Misfornøyd	Vet ikke
Brønnøy	39,8%	40,3%	16,1%	3,8%
Alstahaug	37,1%	42,7%	9,1%	11,2%
Vefsn	26,1%	31,3%	24,3%	18,3%

5.1 OPPSUMMERING

- Det er neppe noen overraskelse å finne at Vevelstads befolkning i størst grad reiser til Brønnøy kommune når man beveger seg over kommunegrensene. Nærmere 20% av respondentene i undersøkelsen reiser til Brønnøy en gang i uka eller oftere, mens bare 3,5% reiser like ofte til Alstahaug.
- Det er privat tjenesteyting i form av dagligvarebutikker, andre butikker og apotek som i første rekke benyttes når andre kommuner besøkes.
- Omkring 40% av respondentene tilfreds med kommunikasjonstilbudet mellom Vevelstad og Brønnøy. Tilfredsheten med kommunikasjonstilbudet til Alstahaug er i samme størrelsesorden. Riktignok er andelen som er direkte misfornøyde noe mindre, men samtidig finner vi flere i "vet-ikke"-kategorien. Dette gjenspeiler sannsynligvis at kommunikasjonstilbudet til Alstahaug er mindre relevant for mange enn forbindelsen til Brønnøy.

6 EN PROGNOSE FOR RAMMETILSKUDET

6.1 INNTEKTSSYSTEMET

Hensikten med inntektssystemet er å fordele midlene som blir tilført kommunesektoren på en mest mulig rettferdig måte. Midlene det her er snakk om, det såkalte rammetilskuddet til kommunene, ligger samlet på over 39 mrd kr årlig, mens fylkeskommunene mottar over 14 mrd kr årlig. Fordi kommunene i Norge er svært forskjellige – demografisk, geografisk, sosialt, skatteinntekter – er det ønskelig med et system som korrigerer og kompenserer for slike forskjeller.

Inntektssystemet skal også ivareta distriktpolitiske målsettinger. Det finnes derfor et spesielt tilskudd til kommunene og fylkeskommunene i Nord-Norge, samt et regionaltilskudd til små utkantkommuner med relativt lave skatteinntekter. I tillegg finnes et eget hovedstadstilskudd.

6.1.1 Nord-Norgetilskudd

Nord-Norge-tilskuddet er en del av regjeringens distrikts- og regionalpolitikk som skal sikre kommuner og fylkeskommuner i Nord-Norge et godt tjenestetilbud, og som også skal bidra til offentlig sysselsetting i et område med et konjunktur-avhengig næringsliv. Tilskuddet beregnes på grunnlag av en fast sats pr. innbygger innenfor hvert fylke. For 2003 er satsene for kommunene i Nordland 1,233 kr pr. innbygger, mens Troms har 2,365 kr pr. innbygger og Finnmark 5,780 kr. Dette innebærer en nullvekst i fra 2002, mens den ble regulert etter inflasjonen året før.

Nord-Norge-tilskuddet endres ikke som følge av kommunesammenslåinger gitt de regler som finnes i dag.

6.1.2 Innbyggertilskudd

Innbyggertilskuddet utgjør differansen mellom samlet rammetilskudd og summen av fem tilskudd: Nord-Norge tilskudd, skjønnstilskudd, regionaltilskudd, hovedstadstilskudd og tilskuddet til forsøk med rammefinansiering av øremerkede tilskudd. Det samlede innbyggertilskuddet fordeles i utgangspunktet med et likt beløp pr. innbygger i alle kommuner. I 2003 utgjør beløpet 7,436 kr pr. innb. Innbyggertilskuddet omfordeles ved at det tas hensyn til at utgifts- og inntekst-utjevningen samt overgangsordningen i forbindelse med oppgaveendringer m.m. Det betyr bla. at når to kommuner slås sammen, så påvirker dette negativt innbyggertilskuddet gjennom inndelingstilskuddet på 5,725 mill kr som den nye

kommunen får når utgangspunktet er to kommuner som slår seg sammen til én. I 2003 er det kun Re kommune som vil motta inndelingstilskuddet.

I realiteten betyr dette at innbyggertilskuddet reduseres med en drøy krone pr. innbygger når to kommuner slås sammen.

Det er til dels store forskjeller mellom landets kommuner når det gjelder kostnadsstruktur og demografisk sammensetning. Dette medfører at det er til dels betydelige variasjoner mellom kommuner i hva slags behov innbyggerne har for kommunale tjenester, og også til dels betydelige variasjoner i kostnadene for å produsere én enhet kommunal tjeneste.

Inntektssystemet tar sikte på å fange opp disse variasjonene. Dette skjer ved en omfordeling av innbyggertilskuddet hvor en tar i fra de relativt sett lettdrevne kommuner og gir til de relativt sett tungdrevne. Med lettdreven og tungdreven menes her en klassifisering basert på objektive kriterier som vurderer den enkelte kommune opp mot gjennomsnittskommunen. Objektive kriterier er forhold som kommunen ikke kan påvirke, for eksempel alderssammensetning, reiseavstander, bosettingsmønster m.m. En kommune med relativt sett mange gamle og store reiseavstander blir følgelig beregnet til å være mer tungdreven enn en kommune med få gamle, og korte reiseavstander.

For å kunne si noe om utgiftsbehovet til en kommune, har man i alt 17 ulike kriterier som er vektet sammen til en utgiftsbehovsindeks. Disse er:

Tabell 33: Kostnadsnøkkel for kommunene for 2003.

Basistillegg	0,026
Innbyggere 0-5 år	0,024
Innbyggere 6-15 år	0,307
Innbyggere 16-66 år	0,125
Innbyggere 67-79 år	0,087
Innbyggere 80-89 år	0,137
Innbyggere 90 år og over	0,051
Skilte og separerte 16-59 år	0,063
Arbeidsledige 16-59 år	0,022
Dødelighet	0,026
Ikke-gifte 67 år og eldre	0,026
Innvandrere	0,004
Beregnet reisetid	0,015
Reiseavstand innen sone	0,010
Reiseavstand til nærmeste nabogrunnkrets innen sone	0,011
Psykisk utviklingshemmede 16 år og eldre	0,063
Psykisk utviklingshemmede under 16 år	0,003
SUM	1,000

Denne kostnadsnøkkelen prøver altså å fange opp de forskjeller som er mellom kommuner på kostnadsstruktur, demografisk sammensetning m.m., og skal således fange opp de behov innbyggerne har for kommunale tjenester og også kommunens kostnader ved å produsere én enhet av tjenestene. Kostnadsnøkkelen brukes så sammen med kriteriedata for den aktuelle kommune og landet samlet for å lage de såkalte *indekser for beregnet utgiftsbehov*. Denne indeksen er konstruert som følger:

1. landsgjennomsnittet er lik 1,00, og
2. mer *lettdrevne* kommuner enn landsgjennomsnittet får indeksverdi *lavere* enn 1,00,
3. mens mer *tungdrevne* kommuner får indeksverdi *høyere* enn 1,00.

Indeksen for alle landets kommuner og fylker er gjengitt i vedlegg 1 og 2 i 'Grønt hefte', og vi finner der at Brønnøy er klassifisert som en noe tungdreven kommune med indeks lik 1,1310, mens Vevelstad er klassifisert som en noe mer tungdreven kommune med indeks lik 1,6517. Slik indeksen er definert kan vi tolke dette dit hen at Brønnøy kommune er vel 13 % dyrere å drive enn gjennomsnittskommunen i Norge, mens Vevelstad kommune er vel 65 % dyrere. For å få dette litt i perspektiv, så er snittet for kommuner i Nordland en indeksverdi på 1,0925, mens vi finner for Troms 1,0185 og Finnmark 1,0651. I Nordland er det kun Bodø, Narvik og Rana som er beregnet billigere i drift enn landsgjennomsnittet, med Bodø som mest effektiv med et beregnet utgiftsbehov vel 12 % under landsgjennomsnittet.

Hva ligger så bak disse tallene for våre to kommuner i denne undersøkelsen? Ser vi på Brønnøy kommune først, ser vi at kommunen har et beregnet utgiftsbehov for 2004 pr innbygger på 25,341 kr (i 2003 priser), som er 3,174 kr mer enn landsgjennomsnittet (22,167 kr). Det som trekker utgiftsbehovet opp for kommunen er følgende:

1. En større andel unge i skolealder 6-15 år som gir en merkostnad pr innbygger på 945 kr,
2. En større andel eldre over 80 år som gir en merkostnad på 543 kr pr innbygger,
3. Større avstander enn gjennomsnittskommunen gir en merkostnad på 465 kr pr innbygger,
4. En vesentlig større andel flere psykisk utviklingshemmede over 16 år som gir en merkostnad på 1,248 kr pr innbygger.
5. Basistilskuddet på 5,725 millioner kr som samtlige kommuner får uavhengig av noe gir Brønnøy en beregnet merutgift på 228 kr pr innbygger.

Vi ser altså at merkostnaden av å ha en god del flere i skolepliktig alder mer eller mindre er lik summen av merkostnaden av avstand og eldre!

For Vevelstad kommune sin del så er beregnet utgiftsbehov vesentlig høyere enn landsgjennomsnittet. Vi finner at kommunen har et beregnet utgiftsbehov pr innbygger lik 36,179 kr, som er 14,012 kr mer enn landsgjennomsnittet. Det som trekker utgiftsbehovet opp er følgende:

1. En vesentlig større andel eldre over 80 år trekker utgiftsbehovet opp med 3,292 kr pr innbygger,
2. Større avstander enn gjennomsnittskommunen gir en merkostnad på 1,427 kr pr innbygger,

3. Høyere ledighet, dødelighet og ikke-gifte over 67 trekker til sammen merkostnaden opp med 773 kr pr innbygger,
4. Basistilskuddet på 5,725 kr gir Vevelstad en beregnet merutgift på 10,660 kr på grunn av sitt lave folketall.

I vedlegg 1 bak finner man en mer detaljert oversikt over utgiftsbehov for samtlige kriterier.

Da avstander og andre kriteriedata endres ved en sammenslåing, så påvirker dette også utgiftsutjevningen. I hvilken retning og i hvilken grad må undersøkes i hvert enkelt tilfelle.

6.1.3 Regionaltilskudd og inndelingstilskudd

Regionaltilskuddet har som Nord-Norgetilskuddet en forankring i regionalpolitiske hensyn. Størrelsen på tilskuddet og fordelingen av det, vil i årene fremover bli sett i sammenheng med den samlede regionalpolitiske satsningen og vurderes i de årlige budsjett. Pr. i dag utgjør dette 3,610 mill kr pr. kommune. Tilskuddet blir gitt alle kommuner som har færre enn 3,000 innbyggere og som samtidig har skatteinntekter pr. innbygger som er under 110 % av landsgjennomsnittet. Av de to kommunene er det bare Vevelstad som er berettiget til dette i dag.

Inndelingstilskuddet er midler knyttet til kommuner som slår seg sammen, og er ment å være en kompensasjon for sammenslåing. Tilskuddet er pr. i dag ikke et varig tilskudd, men gis over en periode på 10 år for så å trappes helt ned over en 5-års periode. I vårt tilfelle vil den nye kommunen motta dette tilskuddet frem til 2014, og så trappes den ned over en 5-års periode og avsluttes i 2019. Ordningen skal sikre at kommuner som slår seg sammen ikke får reduserte rammeoverføringer som følge av dette. Dog er det litt uklart pr. i dag om dette beløpet vil bli korrigert for prisstigningen som skjer – hvis den ikke gjør det så vil inndelingstilskuddet reelt sett trappes ned over samtlige 15 år så sant vi har prisstigning.

Inndelingstilskuddet består av basistilskudd og regionaltilskudd, og inngår på følgende måte:

Kommuner som slår seg sammen vil motta et basistilskudd slik alle kommuner gjør. I tillegg vil den nye storkommunen, som en del av inndelingstilskuddet, motta de øvrige basistilskudd som tilfalt kommunen før sammenslåing. Når det gjelder regionaltilskuddet, så vil den nye kommunen motta regionaltilskudd på vanlig måte dersom den er berettiget til det. I tillegg vil kommunen motta eventuelle øvrige regionaltilskudd som tilfalt kommunen før sammenslåingen, som en del av

inndelingstilskuddet. Inndelingstilskuddet fryses reelt på det nivået det har det året kommunene slår seg sammen, og gis en varighet på 10 år for så nedtrappes over en 5-års periode. Mao. mottar en sammenslått kommune inndelingstilskudd i 15 år totalt med de regler som i dag gjelder.

6.1.4 Inntektsutjevning

Inntektsutjevningen skal utjevne forskjeller mellom kommunenes skatteinntekter og mellom fylkeskommunenes skatteinntekter. Fra og med 2000 er det innført løpende inntektsutjevning, som innebærer at inntektsutjevningen for den enkelte kommune og fylkeskommune beregnes fortløpende syv ganger i året. Det betyr at det er innbyggertilskuddet justert for utgiftsutjevningen, overgangsordningen og inndelingstilskuddet som er vist i 'Grønt hefte 2003'. Den endelige fordelingen vil være klar i februar 2004 når skattetallene for hele 2003 foreligger. Inntektsutjevningen vil fra og med 2002 være basert på at kommuner med skatt under 110 % av landsgjennomsnittet får kompensert 90 % av forskjellen mellom egen skatt og dette referansenivået. I tillegg trekkes kommuner med skatteinntekt over 138 % av landsgjennomsnittet 50 % av skatteinntektene over dette treknivået. På landsbasis vil netto inntektsutjevning summere seg til null.

En sammenslåing av to eller flere kommuner vil kunne påvirke inntektsutjevningen hvis skatteinntektene er forskjellige i utgangspunktet.

6.1.5 Skjønnstilskuddet

Skjønnstilskuddet består av ordinært skjønn og av ekstraordinært skjønn. Det ordinære skjønnstilskuddet blir brukt til å kompensere kommuner og fylkeskommuner for spesielle lokale forhold som ikke fanges opp av kostnadsnøkkelen. Dette kan være i forbindelse med utgifter til særlig ressurskrevende brukere av kommunale tjenester, store utgifter til språkdelingsklasser m.m. På bestemte vilkår kan skjønnstilskuddet også gis til kommuner som er i en vanskelig økonomisk situasjon. Det ekstraordinære skjønnstilskuddet ble opprettet i forbindelse med omleggingen av inntektssystemet i 1997, og skal gradvis avvikles i perioden 2002-2006 med en 20% nedtrapping årlig.

En sammenslåing av to eller flere kommuner påvirker ikke ordinært skjønn da dette blir satt lik summen av enkeltkommunene sine skjønnstilskudd.. Ekstraordinært skjønn blir vurdert i hvert enkelt tilfelle.

6.2 PROGNOSEMODELL FOR RAMMETILSKUDD

I et samarbeid med regional statsforvaltning (fylkesmennene) har KS utviklet en modell for beregning av rammetilskudd i økonomiplanperioden. Prognosemodellen bygger på den kunnskap man har om inntektssystemet (IS): rammebetingelser trukket opp i kommuneproposisjonen for 2002 (KP2002) og forslag til statsbudsjett for år 2003 (NB2003).

Det er i modellen tatt hensyn til justering av rammene som følger av omleggingene i kommende år som er kjent nå – avvikling av tapskompensasjon, nye bosettingskriterier, økt skatteandel og økt trekk ved inntektsutjevningen.

6.2.1 Forutsetninger

Alle grunndata for IS2001, IS2002 og IS2003 "Grønt hefte" fra KRD ligger ferdig innlagt i prognosemodellen, og det minimum av opplysninger den enkelte kommune selv må legge inn, er følgende:

- Tall fremover for kriteriene – både for egen kommune og for landet
- Skatteprognoser
- Anslag på ordinært skjønn fra og med 2003.

Opplysningene som trengs i punkt 1-3 over er relativt greie å skaffe til veie for én enkelt kommune, men det blir straks vanskelig når vi slår sammen kommuner fordi tre forskjellige kriterier knyttet til reisetid og avstander endres, og her må denne endringen beregnes av Statistisk sentralbyrå (SSB) som sitter inne med beregningsmetoden alene. Videre må man si noe om befolkningssammensetning og forventninger til befolkningsendringer fremover. I alt 17 kriterier (se tidligere tabell og vedlegg 1 for en oversikt over disse) ligger til grunn for beregning av utgiftsbehovet i en kommune, og de bygger på demografiske, geografiske og sosiale indikatorer for å fange opp de behov innbyggerne har for kommunale tjenester og også kommunens kostnader ved å produsere én enhet kommunal tjeneste. For å kunne lage prognoser på rammetilskuddet de kommende år, må vi følgelig si noe om utviklingen i kriteriedata fremover.

Til slutt må man si noe om skatteprognoser og forventet utvikling i ordinært skjønn fremover. Her bygger man på de føringer som er lagt sentralt og de signaler man får i fra Fylkesmannen. Hvilke forutsetninger har vi så lagt til grunn i denne beregningen?

Vi har tatt utgangspunkt i en sammenslåing av de to kommunene til en kommune 1.januar 2004, og laget prognoser frem t.o.m. 2006. Da tidshorisonten her er såpass kort har vi valgt å si at befolkningen i 2004-2006 er lik den vi hadde i de to kommunene pr 1.januar 2003, både i størrelse og sammensetning. Siden formålet er å sammenligne inntektssiden ved en sammenslåing kontra ikke-sammenslåing ser vi ikke at en befolkningsframskriving vil gi oss noe mer innenfor en såpass kort tidshorisont.

For andre kriteriedata som antall innvandrere, antall skilte osv finnes det lite prognoser tilgjengelig, så sånn sett har det også vært fornuftig etter vår mening å bare "fryse" befolkningen. De kriteriene som er knyttet til reisetid og bosettingsmønster er vanskeligere å beregne. Disse er ment å fange opp forskjeller mellom kommuner pga avstander, og to av de er spesifikt knyttet til å ivareta merkostnadene grunnet bosettingsmønsteret innen grunnskolesektoren. Disse to er knyttet til "reiseavstand innen sone" og "reiseavstand til nærmeste nabokrets". Den tredje indikatoren er knyttet til reisetid for den enkelte til rådhuset i kommunen. For nærmere informasjon viser vi til St.prp.nr 62 (1999-2000). Vi har fått SSB til å beregne dette for den nye sammenslåtte kommunen med utgangspunkt i at rådhuset i den nye kommunen blir rådhuset i dagens Brønnøy kommune.

Reisetid for den enkelte til rådhuset er den av de tre vi kan ha en viss formening om, mens de to andre må beregnes av SSB da det er kun de som sitter med beregningsmetoden. Ved en sammenslåing av Brønnøy og Vevelstad er det mest naturlig å regne med at rådhuset til den nye kommunen vil ligge der rådhuset i Brønnøy i dag ligger.

I samråd med KS og fylkemannen har vi valgt å sette skatteveksten til 1 % årlig både for våre to kommuner og landet samlet. Dette er imidlertid ikke tilfellet for året hvor Brønnøy og Vevelstad slås sammen – det året blir skatteveksten 10,4 %, hvorpå den nye kommunen fortsetter videre med en vekst på 1% årlig. Skatteveksten varierer en god del fra år til år, men siden en sammenligning innenfor ellers like kår er i fokus så virker dette å være fornuftig fremfor å sette nullvekst. Til slutt har vi satt at ordinært skjønn fra 2004 og frem til 2006 settes lik nivået det var i 2003. Igjen endres dette og det er vanskelig å forutsi i hvilken grad eller retning ordinært skjønn endres. Eiendomsskatt er satt til null da dette ikke er av interesse i studien og vi ikke har prognoser på utviklingen i denne. Alle priser er oppgitt i 2003-kroner.

6.3 HVA BLIR KONSEKVENSENE FOR RAMMETILSKUDET?

Hva blir konsekvensene for rammetilskuddet fremover hvis Brønnøy og Vevelstad slås sammen? Konsekvensene av en sammenslåing er ikke så enkel å beregne som å slå sammen rammetilskuddene til de opprinnelige kommunene. Kriteriedata må beregnes på nytt, og særlig reiseavstand/bosettingsmønster er ikke lett å beregne. Videre er det konsekvensen av flere elementer som overgangsordninger, ekstraordinært skjønn og inndelingstilskudd som må klargjøres, og hvor vi har måttet konsultere KRD og fylkesmann. Noen stier er også allerede lagt med Re kommune.

Vi vil her ta for oss deelementene i rammetilskuddet kommunen vil få, og henviser til tidligere i dette kapitlet for nærmere redegjøring for de enkelte poster. Vi viser til vedlegg for en samlet oversikt over endringene.

6.3.1 Innbyggertilskuddet

Innbyggertilskuddet vil bli redusert med 1,22 kr. pr innbygger som konsekvens av en sammenslåing. Grunnen til dette er at inndelingstilskuddet den nye kommunen vil få, vil påvirke innbyggertilskuddet til alle kommunene i landet med vel 1 kr.

Tabell 34: Innbyggertilskudd ved sammenslåing. Tall i 1000 kr.

	Brønnøy/Vevelstad (sammenslått)	Brønnøy/Vevelstad (enkeltkommuner)	Differanse
Innbyggertilskudd 2004	58 634	58 633	1

Den nye kommunen vil dermed motta 1 000 kr mer pr. år enn summen av de to kommunene som enkeltkommuner. Denne differansen holder seg også i 2005 og 2006.

6.3.2 Utgiftsutjevning

For å kunne si noe om utgiftsbehovet til en kommune, har man i alt 17 ulike kriterier som er vektet sammen til en utgiftsbehovsindeks (se tidligere tabell). Ved en sammenslåing endres flere forhold her. For det første får ikke den nye kommunen beholde begge basistilskuddene til de to gamle kommunene. Dette innebærer at ett basistilskudd på 5,725 mill kr forsvinner i fra utgiftsutjevningen. Helt borte blir det imidlertid ikke – beløpet blir fullt ut kompensert i 10 år gjennom et annet inntektssystemelement, inndelingstilskuddet, for deretter å trappes ned i de neste 5 år.

Videre endres avstanden i den nye kommunen – det blir i gjennomsnitt lengre reisetid pr innbygger å reise til rådhuset i den nye kommunen da alle i fra Vevelstad vil få lengre reise enn de har i dag.

Ved å slå sammen de to kommunene finner vi at den sammenslåtte kommunen får beregnet ett utgiftsbehov på 25,590 kr pr innbygger for 2004, som er 3,423 kr mer enn for gjennomsnittskommunen i Norge. Til sammenligning har vi vist at Brønnøy pr i dag ligger på 25,341 kr og Vevelstad på 36,179 kr pr innbygger, og ser vi på snittet hvis vi ikke slår sammen så blir den 26,065 kr, eller vel 475 kr mer pr innbygger enn ved sammenslåing. Mer detaljert finner vi for den nye kommunen følgende beregning av utgiftsdekningen:

Tabell 35: Beregnet utgiftsbehov i 2004 i forhold til landsgjennomsnittet ved sammenslåing.

	Tillegg/ fradrag i utgiftsutjevning i kroner pr innbygger		
	Sammenslått	Vevelstad	Brønnøy
Innb. 0-5 år	-15	41	-19
Innb. 6-15 år	804	-1169	945
Innb. 16-66 år	-85	-104	-84
Innb. 67-79 år	24	315	3
Innb. 80-89 år	193	1308	113
Innb. o/90 år	533	1984	430
Skilte og separerte	-183	-492	-161
Arbeidsledige	-13	131	-23
Dødelighet	8	219	-8
Ikke-gifte over 67 år	48	423	22
Innvandrere	-70	-89	-69
Reisetid	162	99	45

(Forts.)

Sone	473	164	320
Nabo	169	1164	100
PU over 16 år	1 126	-575	1248
PU under 16 år	74	-67	84
Basistillegg	176	10660	228
Kostnadsindeks	3423	14 012	3174
Gjennomsnittlig beregnet utgiftsbehov i kr pr innbygger for gjennomsnittskommunen i Norge	22167	22167	22167
Beregnet utgiftsbehov for kommunen	25590	36179	25341
Differanse (lik kostnadsindeks)	3423	14012	3174

Vi ser altså at kostnadsstørrelsen i den nye kommunen er 3.423 kr høyere pr innbygger enn landsgjennomsnittet, som er vel 250 kr mer enn Brønnøy og vel 10,500 kr lavere enn Vevelstad har i dag. Vi finner dermed at:

Det gjennomsnittlige utgiftsbehovet i vår sammenslåtte kommune pr. 1.januar 2004 er på 25,590 kr pr. innbygger. Dette er 3,423 kr mer enn landsgjennomsnittet. Videre er dette 475 kr mindre pr innbygger enn det Brønnøy og Vevelstad til sammen beregnes til (26,065 kr) hvis de ikke slår seg sammen.

6.3.3 Regionaltilskudd og inndelingstilskudd

Den nye kommunen tilfredsstiller ikke kravene til regionaltilskudd – innbyggertall under 3,000 og skatteinntekter målt pr innbygger som ligger under 110 % av landsgjennomsnittet. Pr i dag får Vevelstad dette tilskuddet, men ikke Brønnøy. Ved en sammenslåing taper man dette tilskuddet, og det utgjør i dag 3,610 mill kr. Når det er sagt så kommer disse 3,610 mill kr 'tilbake' til kommunen i form av et inndelingstilskudd den nye kommunen vil motta i 10 år + 5 år nedtrapping for å slå seg sammen, og hvor både det tapte regionaltilskuddet på 3,610 mill kr og det tapte basistilskuddet på 5,575 mill kr inngår.

Inndelingstilskuddet blir derfor 9,335 mill kr årlig over en tiårsperiode, men det er litt usikkert om dette beløpet vil bli justert i takt med prisstigningen eller ikke. Etter ti år mener man at kommunen har fått tid på seg til å tilpasse sin drift

(stordriftsfordeler om mulig), og dermed ikke trenger disse ekstra småkommunetilskuddene og tilskuddet trappes ned over 5 år.

6.3.4 Inntektsutjevning

Brønnøy og Vevelstad er begge minsteinntektskommuner, dvs. at begge to har skatteinntekt pr. innbygger som ligger under 110 % av landsgjennomsnittet. Brønnøy ligger på i overkant av 90 % av landsgjennomsnittet, mens Vevelstad ligger i underkant av 70 %. Skatteinntekt pr innbygger i Brønnøy er for 2004 beregnet til 12,700 kr pr innbygger, mens for Vevelstad er tallet 12,200 kr. Landsgjennomsnittet er beregnet til 17,600 kr pr innbygger. Begge kommunene får dermed inntektsutjevningstilskudd gjennom rammetilskuddet. Brønnøy er beregnet til å motta 27,4 mill kr i inntektsutjevningstilskudd i 2004, mens Vevelstad vil kunne motta 2,2 mill kr, dvs. til sammen 29,6 mill kroner.

Ser man så på en sammenslåing i 2004, så vil ikke den nye kommunen motta noe mer – vi finner en differanse på 1,000 kr i merinntekt som følge av sammenslåing her.

Den sammenslåtte kommunen vil altså ikke motta mer i inntektsutjevningstilskudd enn det Brønnøy og Vevelstad til sammen får i dag som to kommuner.

6.3.5 Andre faste inntektssystemelementer og ekstraordinært skjønn

Brønnøy mottar pr i dag ikke ekstraordinært skjønn, mens Vevelstad mottar et slikt tilskudd frem til og med 2005. I 2002 utgjør dette 1,8 mill kroner som trappes ned til 0 i 2006. I hvilken grad disse midlene blir med over til den nye kommunen i 2004 er uklart. I tilfelle de *blir* med så utgjør dette vel 1,3 mill kroner i 2004 og 2005, deretter faller disse midlene bort uansett. Vi har valgt å regne med disse midlene for den nye kommunen, men her finnes ingen fasit.

Det er uklart pr i dag om den nye kommunen vil beholde Vevelstad sitt ekstraordinære skjønn i 2004 og 2005 før dette fases helt ut. Hvis de ikke får beholde midlene så kan den nye kommunen tape vel 1,3 mill kroner over en 2-års periode.

Det finnes en del øremerkede tilskudd som blir inkludert i inntektssystemet, og disse krever overgangsperioder (typisk over 5 år) for at ikke endringene for den enkelte kommune skal bli for store på for kort tid. I henhold til den praksis KRD legger opp til ved kommunesammenslåinger, så har vi bare summert de beløp det

her er snakk om i fra hver av de to kommunene og til den nye. Det blir altså ikke en omfordelingseffekt her av en sammenslåing.

6.3.6 Samlede konsekvenser for rammetilskudd

Her skal vi se på alle inntektssystemelementene samlet, og vi gjør det slik at vi ser på tall for 2004, 2006 og 2019. Med 2019 så betyr det her året hvor ”gulroten” inndelingstilskuddet faller bort. Vi har ikke en ren prognose for dette året, så vi legger til grunn tall for 2006 minus inndelingstilskuddet. Mao så forutsetter vi at befolkningsstørrelse og – sammensetning ikke endres i fra i dag og til 2019. Vi kan da si noe om den umiddelbare effekten av sammenslåingen, etter et par år og så når inndelingstilskuddet blir fjernet. Blir det mer penger med en gang, og hva med når inndelingstilskuddet fjernes, vil man da få mindre enn om man ikke slo seg sammen? Vi vil her kun kommentere hovedtrekkene, og viser til vedlegg 2 for mer detaljerte tall post for post.

Gitt de forutsetninger vi har lagt til grunn så har vi følgende prognose for samlet rammetilskudd for 2004, 2006 og 2019 (se vedlegg 2 for detaljert framstilling):

Tabell 36: Samlet rammetilskudd ved sammenslåing.

	Brønnøy + Vevelstad som enkelt- kommuner	Sammenslått kommune	Differanse
Samlet rammetilskudd 2004 (tusen kr)	246 300	248 100	+ 1 800
Samlet rammetilskudd 2004 (tusen kr) hvis ekstraordinært skjønn strykes	246 300	247 200	+ 900
Samlet rammetilskudd 2006 (tusen kr)	249 600	251 400	+ 1 800
Samlet rammetilskudd 2019 ¹⁶ (tusen kr)	249 600	242 065	- 7 535

Vi ser her at den samlede effekten rett etter en sammenslåing i 2004 blir økt samlet rammetilskudd på 1,8 mill kroner. Som vi påpekte nettopp så er det usikkert om den nye kommunen beholder Vevelstad sitt ekstraordinære skjønn som i 2004 er på

---

¹⁶ Tall for 2019 bygger fullt og helt på tall for 2006, men hvor vi har fjernet inndelingstilskuddet som forsvinner etter 10 år + 5 år (dvs. i 2014). I mangel av prognoser frem mot 2019 velger vi å illustrere dette på denne måten.

0,9 mill kroner og i 2005 0,4 mill kroner, så hvis de ikke beholder dette, så vil mergevinsten i 2004 og 2005 være henholdsvis + 0,9 mill kroner og + 1,4 mill kroner.

Fra 2006 fjernes disse midlene for alle, så da er differansen + 1,8 mill kroner ved å slå seg sammen. Ser vi så tilslutt på hva skjer når inndelingstilskuddet fjernes i 2019, så ser vi at samlet rammetilskudd blir hele 7,5 mill kroner mindre enn om de ikke slår seg sammen. Hvis man legger til grunn at inndelingstilskuddet trappes ned med 20 % årlig, så vil man da i 2015 få jevnt like mye i rammetilskudd som hvis man ikke slo seg sammen, røft regnet vel 2 mill kroner mindre i 2016, vel 4 mill kroner mindre i 2017, vel 6 mill kr mindre i 2018 og tilslutt vel 7,5 mill kroner mindre i 2019¹⁷.

Vi finner at samlet rammetilskudd vil øke med 1,8 mill kroner i fra første år ved en sammenslåing, men også at gevinsten kan reduseres med til sammen 1,3 mill kroner de første to årene om den nye kommunen ikke får beholde Vevelstad sitt ekstraordinære skjønntilskudd. Når inndelingstilskuddet fjernes etter 10 + 5 år i 2019 så forsvinner over 9 mill kroner av rammetilskuddet årlig, og man taper gradvis mer og mer frem til 2019 og videre hvor man taper 7,5 mill kroner årlig i samlet rammetilskudd på å slå seg sammen.

6.4 OPPSUMMERING

- Kommuner som slår seg sammen vil motta et basistilskudd slik alle kommuner gjør. I tillegg vil den nye storkommunen, som en del av inndelingstilskuddet, motta de øvrige basistilskudd som tilfalt kommunen før sammenslåing. Når det gjelder regionaltilskuddet, så vil den nye kommunen motta regionaltilskudd på vanlig måte dersom den er berettiget til det.
- I tillegg vil kommunen motta eventuelle øvrige regionaltilskudd som tilfalt kommunen før sammenslåingen, som en del av inndelingstilskuddet. Inndelingstilskuddet fryses reelt på det nivået det har det året kommunene slår seg sammen, og gis en varighet på 10 år for så nedtrappes over en 5-års periode. Mao. mottar en sammenslått kommune inndelingstilskudd i 15 år totalt med de regler som i dag gjelder.

---

¹⁷ Til sammenligning så er tilsvarende funn for Bodø og Skjerstad en gevinst på 1,0 mill kroner i fra første år som sammenslått kommune, men så blir det et nettotap på 9 mill. kroner årlig når inndelingstilskuddet forsvinner etter 10 år (som var gjeldende regel da undersøkelsen ble gjort). Se for øvrig Gjertsen, Elvehøi og Solvoll (2003).

- Den nye kommunen vil motta 1 000 kr mer pr. år i innbyggertilskudd enn summen av de to kommunene som enkeltkommuner ved en sammenslåing fra 1/1 2004. Denne differansen holder seg også i 2005 og 2006.
- Det gjennomsnittlige utgiftsbehovet i en sammenslått kommune pr. 1.januar 2004 er på 25590 kr pr. innbygger. Dette er 3423 kr mer enn landsgjennomsnittet. Videre er dette 475 kr mindre pr innbygger enn det Brønnøy og Vevelstad til sammen beregnes til (26065 kr) hvis de ikke slår seg sammen.
- Inndelingstilskuddet er beregnet til 9,335 mill kr årlig over en tiårsperiode, men det er usikkert om dette beløpet vil bli justert i takt med prisstigningen eller ikke. Etter ti år mener man at kommunen har fått tid på seg til å tilpasse sin drift (stordriftsfordeler om mulig), og dermed ikke trenger disse ekstra småkommunetilskuddene og tilskuddet trappes ned over 5 år.
- Den sammenslåtte kommunen vil ikke motta mer i inntektsutjevneende tilskudd enn det Brønnøy og Vevelstad til sammen får i dag som to kommuner.
- Det er uklart pr i dag om den nye kommunen vil beholde Vevelstads ekstraordinære skjønn i 2004 og 2005 før dette fases helt ut. Hvis de ikke får beholde midlene så kan den nye kommunen tape vel 1,3 mill kroner over en 2-års periode.
- Etter våre beregninger vil det samlede rammetilskuddet øke med 1,8 mill kroner i fra første år ved en sammenslåing, men også at gevinsten kan reduseres med til sammen 1,3 mill kroner de første to årene om den nye kommunen ikke får beholde Vevelstad sitt ekstraordinære skjønnstilskudd.
- Når inndelingstilskuddet fjernes etter 10 + 5 år i 2019 så forsvinner over 9 mill kroner av rammetilskuddet årlig, og man taper gradvis mer og mer frem til 2019 og videre hvor man taper 7,5 mill kroner årlig i samlet rammetilskudd på å slå seg sammen

7 KOSTNADEFFEKTIVITET, TJENESTER OG ORGANISERING

I dette kapitlet skal vi utdype nærmere hvordan de forutgående analysene kan kaste lys over mulige konsekvenser ved en sammenslåing av Vevelstad og Brønnøy. Selv om kommunesammenslåing er et spørsmål om et verdivalg, kan de praktiske løsningene som velges i en sammenslåingssituasjon kan imidlertid være mange og ulike – og vil eventuelt måtte skje på bakgrunn av avtaler mellom de to kommunene. En analyse av konsekvenser har således sine begrensninger. Men det som likevel vil være interessant i denne forbindelse er å peke på hvilke valg og hvilke verdier som ventelig vil stå i fokus om kommunene velger å gå inn i en prosess fram mot sammenslåing. Først retter vi imidlertid blikket mot den vurderingen folk i Vevelstad selv gir av effektene ved en eventuell sammenslåing mellom de to kommunene.

7.1 HVILKE KONSEKVENSER FORVENTER VEVELSTADS BEFOLKNING?

Som en del av spørreundersøkelsen har vi bedt respondentene om deres egen vurdering av konsekvensene av en sammenslåing mellom Vevelstad og Brønnøy kommune. Som vi har sett foran er det et klart flertall mot kommunesammenslåing i Vevelstad, og dette reflekteres naturlig nok i synet på konsekvenser av en slik sammenslåing – generelt sett er det få som mener at dette vil bedre situasjonen for Vevelstadværingene. Det som imidlertid er interessant er den *relative forskjellen* mellom ulike forhold. Er det med andre ord noen forhold som utmerker seg spesielt i befolkningens vurdering?

Hvis vi først retter blikket mot kommunens *generelle* utfordringer, ser vi at det er de forholdene som ble trukket fram som mest problematisk ved Vevelstad kommune¹⁸ hvor det er relativt størst forventning til at en sammenslåing vil ha positive effekter – omkring 9% av respondentene mener at henholdsvis kommuneøkonomien og sysselsettingssituasjonen vil bedres ved en sammenslåing med Brønnøy. Dette kan likevel ikke beskrives som en særlig sterk tiltro til at en kommunesammenslåing vil ha positive effekter på disse forholdene; det store flertallet mener at en sammenslåing ikke vil ha noen merkbare konsekvenser – eller at situasjonen vil endre seg til det verre. Følgende tabell viser hvordan ulike generelle utfordringer for kommunen vurderes i lys av en eventuell sammenslåing:

---

¹⁸ Se tabell 6.

Tabell 37: Vevelstadbefolkningens vurdering av konsekvensene ved sammenslåing mellom Vevelstad og Brønnøy. Generelle utfordringer. Prosent.

	Verre	Omtrent som i dag	Bedre	Vet ikke
Kommuneøkonomien	57,4	24,3	9,4	8,9
Sysselsetting og arbeidsplasser	44,2	36,8	8,7	10,4
Kriminalitet	34,9	54,7	0,4	9,9
Nærmiljø	33,8	57,5	0,9	7,9
Boligsituasjonen	22,9	67,5	4,3	5,2
Narkotika- og alkoholmisbruk	36,8	53,7	0,9	8,7

Det samme bildet gjør seg gjeldende når det gjelder synet på forhold som er mer direkte knyttet til kommunens *tjenestetilbud*. Det er gjennomgående slik at flertallet av respondentene forventer en forverring av sentrale tjenesteområder ved en sammenslåing med Brønnøy. Skepsisen er særlig tydelig når det gjelder eldreomsorg og helsetjenester. Likevel er det også her relative forskjeller mellom tjenesteområdene. Tilgang til sosiale og kulturelle aktiviteter er det aspektet ved en eventuell sammenslåing som gis den mest positive vurderingen. Likevel er det bare knapt 13% av respondentene som mener at tilgangen til slike aktiviteter vil bedres ved en sammenslåing. Tiltroen til en bedret situasjon er med andre ord ikke stor:

Tabell 38: Vevelstadbefolkningens vurdering av konsekvensene ved sammenslåing mellom Vevelstad og Brønnøy. Kommunalt tjenestetilbud. Prosent.

	Verre	Omtrent som i dag	Bedre	Vet ikke
Tilgang til sosiale/kulturelle aktiviteter	33,0	43,5	12,6	10,9
Skolegang for barn	46,3	42,3	4,0	7,5
Hjelp for folk med dårlig råd	55,7	30,4	3,0	10,9
Omsorg for eldre	66,4	20,0	7,2	6,4
Ordninger for barnepass/barnehage	44,9	44,0	1,8	9,3
Trygge/gode veier	39,2	50,0	4,7	6,0
Helsetjenester	62,0	26,5	3,8	7,7
Kommunale avgifter	60,0	23,0	1,3	15,7

Når det gjelder synet på hvordan lokaldemokratiet vil påvirkes av en eventuell sammenslåing er bildet igjen entydig; et klart flertall forventer at situasjonen vil forverres både når det gjelder demokratisk deltakelse, muligheten for å gjøre sine meninger kjent og i forhold til lokale politikeres lydhørhet overfor befolkningen. Særlig gjelder dette forventningen om politikernes lydhørhet – nærmere 67% forventer at situasjonen vil forverres i en eventuell ny storkommune. Relativt sett er det muligheten for en sterkere demokratisk deltakelse som gis den mest positive vurderingen. Ikke desto mindre utgjør andelen som forventer en bedret situasjon et lite mindretall; knappe 11% forventer at situasjonen i så måte vil bedres ved en eventuell sammenslåing mellom Vevelstad og Brønnøy. Følgende tabell viser oppfatningene om konsekvenser av sammenslåing på disse sidene ved lokaldemokratiet:

Tabell 39: Vevelstadbefolkningens vurdering av konsekvensene ved sammenslåing mellom Vevelstad og Brønnøy. Lokaldemokrati. Prosent.

	Verre	Omtrent som i dag	Bedre	Vet ikke
Demokratisk deltakelse	59,9	20,3	10,8	9,1
Mulighet til å gjøre seg hørt	60,5	21,9	7,3	10,3
Politikernes lydhørhet	66,5	15,9	6,0	11,6

Hovedkonklusjonen må med andre ord bli at folk i Vevelstad nærer en betydelig grad av skepsis til konsekvensene av en sammenslåing med Brønnøy kommune. Skepsisen synes særlig å være knyttet til en frykt for større avmakt i forhold til de politiske beslutningsprosessene i den nye kommunen. I tillegg er det betydelig skepsis til konsekvensene for eldreomsorg og helsetjenester. En betydelig skepsis til konsekvensene av en sammenslåing kan neppe sies å være et overraskende funn, og dette bildet samsvarer med landsomfattende studier (Pettersen og Rose, 1997). Befolkningens oppfatning av konsekvenser av en eventuell sammenslåing av Vevelstad og Brønnøy vil naturlig nok være tuftet på stor grad av usikkerhet, i alle fall så lenge de to kommunene ikke har utformet konkrete forslag til strukturendringer ved en eventuell sammenslåing. Men skepsisen er likevel større når det gjelder enkelte spørsmål, og disse bør åpenbart vies oppmerksomhet i en eventuell sammenslåingsprosess.

7.2 SAMMENSLÅING OG KOSTNADSEFFEKTIVITET

Når kommunesammenslåing antas å bidra til en bedre kostnadseffektivitet, er det i første rekke *stordriftsfordelene* ved endringene i kommunestruktur som settes i

fokus. Antakelsen om økt kostnadseffektivitet bygger med andre ord på at større enheter kan drive mer effektiv tjenesteproduksjon. Dette bildet er imidlertid ikke entydig. En sammenslåing av kommuner vil bidra til en endring i bosettingsstruktur og reiseavstander. Dette kan i sin tur bidra til å øke kostnadene ved tjenesteproduksjonen, særlig i de tilfellene der det er snakk om kommuner med spredtbygde bosetting. Det er med andre ord ingen automatikk i at kostnadsbesparelser vil være en konsekvens av å slå sammen to nabokommuner, noe som bl.a. er påvist av Langørgen, Aaberge og Åserud (2002).

Antakelsen om kostnadseffektivitet gjennom stordriftsfordeler vil ofte forutsette endringer i tjenestestrukturen – at tjenesteproduksjonen konsentreres geografisk og at større produksjonsheter opprettes. I tilfeller der en sammenslåing av kommuner bidrar til en betydelig spredning i bosettingsstrukturen med tilhørende reiseavstander for innbyggerne, er det imidlertid et spørsmål om hvilke tjenester som kan tillegges stordriftsfordeler. De ”tunge” kommunale tjenestoområdene – skole og helse-/sosialtjenester – må nødvendigvis befinne seg i en rimelig grad av nærhet til brukerne, selv om det nok være ulike oppfatninger om hva en ”rimelig grad av nærhet” innebærer i praksis.

Hvis vi ser nærmere på driftsutgifter pr. innbygger i henholdsvis Vevelstad og Brønnøy, framgår Vevelstads ”smådriftsulempe” relativt klart. På samtlige sektorer¹⁹ er driftsutgiftene pr. innbygger større i Vevelstad, med unntak av samferdselsformål. Følgende tabell viser dette:

Tabell 40: Driftsutgifter i kroner pr. innbygger i Brønnøy og Vevelstad. 2000. Kilde: SSB.

	Brønnøy	Vevelstad	Differanse
Sentrale styringsorganer og fellesutgifter	5136	8574	67%
Undervisning	11882	13608	15%
Helsevern, sosiale tjenester, pleie og omsorg	14467	26519	83%
Boligformål, tiltak/næring, miljø/naturvern	1169	3500	199%
Kultur- og kirkeformål	2144	3127	46%
Tekniske formål	2720	4402	62%
Samferdselsformål	964	566	-41%

---

¹⁹ Her er SSBs kategorier brukt.

Det er likevel betydelige forskjeller mellom de ulike tjenesteområdene når de to kommunene sammenlignes. Som tabellen viser, er det først og fremst boligformål, tiltaksarbeid og miljøvern som relativt sett er dyrest å drive i Vevelstad – forskjellen er her på nærmere 200% – eller to ganger så dyrt som i Brønnøy. Differansen når det gjelder helse- og sosialtjenester utmerker seg også med 83%. Samtidig ser vi at forskjellen på en sentral kommunal tjeneste som undervisning er marginal. På de ”tunge” kommunale sektorene – helse-/sosialsektoren og skolesektoren er det med andre ord ikke et entydig bilde som framkommer. Eventuelle kostnadsbesparelser ved en sammenslåing må først og fremst antas å monne på disse sektorene, men en kostnadsbesparelse på disse sektorene vil sannsynligvis måtte forutsette en sentralisering av tilbudene. Hvorvidt dette vil være politisk ønskelig eller gjennomførbart er et annet spørsmål. Vi vil legge til grunn at en slik utvikling vil representere en kvalitetsforringelse av tjenestetilbudene for Vevelstads innbyggere. Årsaken til dette vil først og fremst være utfordringene knyttet til økte avstander for brukerne av tjenestene.

Den sektoren hvor det derimot mer uproblematisk kan hentes ut besparelser ved en sammenslåing er knyttet til administrasjons- og fellesutgifter. Som tabellen foran viste, er det ikke overraskende en ”smådriftsulempe” for Vevelstad også i dette tilfellet. Følgende tabell er basert på KOSTRA-data, og gir en indikasjon på disse utgiftenes størrelse:

Tabell 41: Brutto/netto driftsutgifter: administrasjon og fellesutgifter i Vevelstad. Gjennomsnitt 2001-2002. Tall i 1000 kr. Kilde: SSB/KOSTRA.

	Brutto driftsutgifter	Netto driftsutgifter
Politisk styring og kontrollorganer	870	838
Administrasjon	3926	3767
Administrasjonslokaler	1487,5	1350,5
Diverse fellesutgifter	161,5	-127,5
Interne serviceenheter	0	0
Sum	6445	5828

Som vi ser, beløper netto driftsutgifter seg til i underkant av 6 millioner kroner. Dette må betraktes som den mest umiddelbare innsparingsgevinsten ved en sammenslåing av de to kommunene. Det er likevel ikke gitt at en slik administrativ besparelse vil være i denne størrelsesordenen; det vil fortsatt være kostnader forbundet med ”administreringen” av Vevelstadsamfunnet, selv om dette skjer

innenfor rammen av en sammenslått kommune. Hvor store disse kostnadene vil være, er igjen avhengig av om man velger å opprettholde visse administrative funksjoner lokalt i Vevelstad – eller om dette er funksjoner som sentraliseres fullt ut.

Et mer interessant spørsmål er hvorvidt en slik kostnadsbesparelse – sammen med den beregnede inntektsgevinsten som en sammenslått kommune vil få – er nok til at framtidens utfordringer for Vevelstadsamfunnet kan håndteres. Det er åpenbart vanskelig å gi gode svar på dette, først og fremst fordi framtidens rammebetingelser kan endres. Dessuten er det åpenbart ingen automatikk i at eventuelle økonomiske gevinster ved en sammenslåing av kommunene vil tilfalle Vevelstadsamfunnet i sin helhet – dette vil være et framtidig lokalpolitisk spørsmål. Våre beregninger på inntektssida antyder som nevnt at inntektsgevinsten ved en sammenslåing sannsynligvis vil opphøre i 2015; deretter vil en sammenslått kommune få reduserte inntekter i forhold til summen av inntekter pr. i dag. Selv om reduserte administrasjonsutgifter må tas i betraktning, er det likevel sannsynlig at den sammenslåtte kommunen vil møte nye økonomiske utfordringer fra 2015 og utover. Ikke minst må dette sees i lys av at den demografiske utviklingen beveger seg i retning av flere eldre – som vil være brukere av kostbare kommunale tjenester. Samtidig vil den kommunaløkonomiske situasjonen etter en sammenslåing sannsynligvis se bedre ut i det kommende tiåret enn tilfellet er for Vevelstad og Brønnøy som enkeltkommuner i denne perioden.

Hovedkonklusjonen ut fra et kommunaløkonomisk perspektiv må derfor bli at en sammenslåing først og fremst vil kjøpe kommunene noe bedre tid i forhold til å løse framtidige utfordringer – både inntektsmessige og kostnadsmessige – som kommer uavhengig av sammenslåingsspørsmålet.

7.3 UTFORDRINGER FOR LOKALDEMOKRATI OG KOMMUNEORGANISASJON

Som vi har sett foran, er avstand en kritisk variabel i befolkningens opplevelse av det kommunale tjenestetilbudet. Avstand er imidlertid også en sentral utfordring i en sammenslåingsdiskusjon ut fra et lokaldemokratisk perspektiv. En sammenslåing vil måtte forventes å bidra til en sentralisering av den politiske beslutningsprosessen, selv om *graden* av sentralisering vil variere alt etter hvilke organisatoriske løsninger som velges. Dataene fra spørreundersøkelsen peker på flere utfordringer for lokaldemokratiet i Vevelstad gitt en sammenslåing med Brønnøy.

Som vi har dokumentert foran, er det særlig den økte avstanden til de lokale beslutningsprosessene som bidrar til skepsisen til en eventuell kommunesammenslåing. Samtidig er det å "bli hørt" en egenskap ved lokaldemokratiet som generelt settes høyt blant Vevelstadværingene. Riktignok må dette sees i sammenheng med det eksplisitte temaet for undersøkelsen – kommunesammenslåing – men de lokale politikernes lydhørhet må likevel sies å framstå som viktig. Det vil derfor neppe være en overdrivelse å hevde at spørsmålet om "demokratisk avstand" bør gjøres til et eksplisitt diskusjonsspørsmål om kommunene velger å gå inn i konkrete forhandlinger om en sammenslåingsprosess. Ikke minst vil dette være viktig for å sikre legitimitet blant den yngre delen av Vevelstads befolkning som i størst grad signaliserer at de lokale politikernes lydhørhet er lav.

En slik diskusjon bør i så fall ta tak i spørsmålet om *graden* av politisk sentralisering, eller hvor langt de politiske beslutningsprosessene skal trekkes ut av lokalsamfunnet. I denne sammenhengen er det mulig å tenke seg ulike alternativer til en fullstendig sentralisering av samtlige lokaldemokratiske institusjoner til rådhuset i Brønnøysund. Det åpenbare alternativet vil være å organisere den politiske beslutningsstrukturen i den sammenslåtte kommunen etter en lokalutvalgsmoell; spørsmålet vil i så fall være i hvilken grad et slikt utvalg skal ha autonom beslutningsmyndighet. Hvis man forutsetter et politisk lokalutvalg i Vevelstad som en del av en framtidig demokratisk organisasjon i en sammenslått kommune, kan dette enten ha en rådgivende funksjon overfor kommunestyret – eller det kan tilskrives en selvstendig beslutningsmyndighet. Hvis man tar sikte på å gi et lokalutvalg i Vevelstad en slik beslutningsmyndighet, kan man også tenke seg at dette skal gjelde innenfor bestemte rammer, eller i tilknytning til bestemte politiske spørsmål. Hvor slike grenser skal trekkes må i så fall åpenbart være gjenstand for forhandlinger mellom de to kommunene før en eventuell sammenslåing gjennomføres.

Den "politisk desentraliserte kommunen", kan innebære at det eksisterende kommunestyret i Vevelstad omdefineres til et "kommunedelsutvalg". En åpenbar fordel med en slik moell vil være en nærmere kobling mellom det politiske beslutningsnivået og lokalbefolkningen. Erfaringer med selvstendige bydelsutvalg i Oslo (Røiseland 1991) peker imidlertid på at utvalgenes selvstendige beslutningsmyndighet kan være illusorisk om det ikke knyttes ressurser til utvalget gjennom et administrativt iverksetterapparat. Selv om kommunene i utgangspunktet ikke er sammenlignbare, gjelder likevel den samme logikken. I så fall vil man neppe kunne realisere eventuelle kostnadsbesparelser på administrasjonssiden i Vevelstad. Ikke desto mindre bør kommunene etter vår oppfatning ta opp til vurdering hvilken grad de politiske strukturene i en eventuell ny, sammenslått kommune.

Spørsmålet om graden av desentralisering knytter seg ikke bare til den politiske beslutningsstrukturen i en eventuell sammenslått kommune – det er som allerede nevnt også et spørsmål om sentraliseringen av kommunens tjenestetilbud. De geografiske og kommunikasjonsmessige forutsetningene er av en slik karakter at det vil være vanskelig, i det minste på kort sikt, å snakke om en sentralisering av de ”tunge” kommunale sektorene i en framtidig sammenslått kommune – i den forstand at slike tilbud flyttes ut av Vevelstad. Selv om det utvilsomt vil knytte seg utfordringer til å få de enkelte serviceenhetene til å fungere innenfor samme overordnede organisasjon, er det som nevnt de administrative funksjonene som i første rekke peker seg ut som kandidat for en direkte sentralisering. Dette betyr imidlertid ikke at det vil knytte seg utfordringer til å håndtere Vevelstadværingenes tilgang til slike funksjoner. Også her kan man tenke seg varianter med *ulik* grad av sentralisering.

Behovet for å ha et lokalt kontaktpunkt til den nye kommunens institusjoner forsvinner ikke med en sammenslåing; snarere vil dette forsterkes gitt avstanden til Brønnøysund som et mulig nytt kommunesenter. En mulig måte å organisere et slikt kontaktpunkt på, er gjennom en løsning med et lokalt servicekontor i Vevelstad. Ulike modeller for drift av lokale servicekontor har vært utprøvd i flere kommuner²⁰. En slik løsning vil først og fremst være aktuelt for å gi Vevelstads befolkning et tilbud som kompensere for den økte avstanden til den nye kommunens sentrale funksjoner.

Omfanget av oppgaver innenfor rammen av en servicekontorløsning kan variere – fra en enkel resepsjons-/informasjonstjeneste til en større grad av autonom, skjønnsmessig myndighetsutøvelse. Hvis en eventuell sammenslått kommune ønsker å vurdere en slik løsning, vil det åpenbart være et forhandlingsspørsmål hvor langt myndighetsområdet skal strekke seg. I anbefalingen fra den såkalte ”arbeidsgruppen for offentlige servicekontorer” legges det opp til at slike kontorer skal kunne ta ansvar for både forberedende og regelstyrt saksbehandling – i tillegg til å representere en informasjonstjeneste for lokalbefolkningen.

Om man ønsker en administrativ forpost innenfor rammen av en ny storkommune, vil det åpenbart reises et spørsmål om hvilke funksjoner dette kontoret skal fylles med. Ut fra det signalet som gis av Vevelstads befolkning i vår spørreundersøkelse, synes det nærliggende at næringsutvikling og sysselsettingsoppgaver bør drøftes i denne forbindelse. I så fall må dette inngå som en bevisst satsing på Vevelstads-

---

²⁰ Arbeids- og administrasjonsdepartementet (2000): *Ett sted, ett telefonnummer. En plattform for etablering av offentlige servicekontorer*. Rapport fra arbeidsgruppe for Offentlige servicekontorer.

samfunnet av den nye kommunen. Likevel vil dette åpenbart redusere allerede begrensede kostnadsbesparende effekter ved en eventuell sammenslåing.

7.4 FRIHET – PRISEN FOR STØRRE FLEKSIBILITET?

Vårt utgangspunkt for denne utredningen har vært at endringer i kommunestruktur vil påvirke verdier knyttet til kommunen som institusjon. Hvordan en sammenslåing vil påvirke effektiviteten i den kommunale tjenesteproduksjonen, de lokaldemokratiske forholdene og den lokale friheten til å forme sin egen fremtid, er kjernen i dette. En sammenslåing mellom Vevelstad og Brønnøy vil åpenbart ha konsekvenser for alle disse forholdene.

Ut fra tanken om kommunesammenslåing som et *effektivitetsfremmende* grep, vil konsekvensene ha ulik karakter alt etter hvilket perspektiv på effektivitet som man legger til grunn. Betrakter man effektivitet kun som et økonomisk begrep, er det sannsynlig at en sammenslåing mellom Vevelstad og Brønnøy vil ha en viss kostnadsbesparende effekt. Vi finner imidlertid ikke at dette er av en størrelsesorden som vil ha *varig* effekt. Først og fremst vil kostnadsbesparelsene – sammen med den en midlertidige inntektsøkningen i en sammenslått kommune – representere at den nye kommunen *kjøper seg tid* i forhold til å håndtere de framtidige utfordringene som kanskje særlig Vevelstadssamfunnet vil møte. Dette kan i seg selv være et element som aktualiserer sammenslåingsspørsmålet.

Effektivitet kan imidlertid betraktes på andre måter. Som nevnt handler effektivitet også om å tilpasse de kommunale tjenestene befolkningens behov. I Vevelstads tilfelle antyder spørreundersøkelsen at denne *tilpasningseffektiviteten* vurderes som rimelig god av innbyggerne, selv om det finnes unntak på visse tjenesteområder. Muligheten for å tilpasse tjenestetilbudet til befolkningens behov kan imidlertid ikke betraktes atskilt fra de økonomiske forutsetningene som Vevelstad kommune vil måtte forholde seg til i framtiden. Gitt at de økonomiske rammebetingelsene som er gitt fra statlig hold ikke endres dramatisk, er det etter vår vurdering sannsynlig at tjenestetilbudene vil berøres i de kommende årene. I dette perspektivet kan en strategi for kommunesammenslåing også bidra til bedre tid – og dermed større fleksibilitet – til å planlegge for Vevelstadsamfunnets utvikling.

Det kan dermed argumenteres for at en sammenslåingsstrategi vil *forlenge* lokalsamfunnets frihet til å definere sin egen framtid. Men effekten av en sammenslåing på Vevelstads frihet er likevel ikke entydig. Ut fra et lokal-demokratisk perspektiv, er det etter vår vurdering åpenbart at beslutnings-prosessene vil sentraliseres. I så måte kan det hevdes at Vevelstadsamfunnets

mulighet for selvbestemmelse står lagelig til for hogg etter en sammenslåingsprosess. Det er likevel vanskelig å unngå å sette spørsmålstegn ved hvilken reell verdi en slik demokratisk frihet representerer – i en situasjon hvor kommuneøkonomien ikke gir rom for så mye mer enn å beskjære budsjetter. Nærheten mellom folk og folkevalgte vil etter vår oppfatning være den mest åpenbare prisen som Vevelstadsamfunnet må betale for den fleksibiliteten – om enn begrenset – som en kommunesammenslåing representerer. Hvorvidt denne prisen er verdt å betale, må folket i Vevelstad selv avgjøre.

7.5 OPPSUMMERING

- Det store flertallet av Vevelstads befolkning mener at en sammenslåing med Brønnøy ikke vil ha noen merkbare konsekvenser – eller at situasjonen vil endre seg til det verre.
- Det samme gjelder synet på forhold som er mer direkte knyttet til kommunens *tenestetilbud*. Det er gjennomgående slik at flertallet av respondentene forventer en forverring av sentrale tjenesteområder ved en sammenslåing med Brønnøy. Skepsisen er særlig tydelig når det gjelder eldreomsorg og helsetjenester.
- Når det gjelder synet på hvordan lokaldemokratiet vil påvirkes av en eventuell sammenslåing er bildet igjen entydig; et klart flertall forventer at situasjonen vil forverres både når det gjelder demokratisk deltakelse, muligheten for å gjøre sine meninger kjent og i forhold til lokale politikeres lydhørhet overfor befolkningen.
- Eventuelle kostnadsbesparelser ved en sammenslåing må først og fremst antas å monne på helse-/sosialsektoren og skolesektoren, men en kostnadsbesparelse på disse sektorene vil sannsynligvis måtte forutsette en sentralisering av tilbudene. Vi vil legge til grunn at en slik utvikling vil representere en kvalitetsforringelse av tjenestetilbudene for Vevelstads innbyggere.
- På administrasjonssida beløper netto driftsutgifter seg til i underkant av 6 millioner kroner. Dette må betraktes som den mest umiddelbare innsparingsgevinsten ved en sammenslåing av de to kommunene. Det vil imidlertid fortsatt være kostnader forbundet med ”administreringen” av Vevelstadsamfunnet, selv om dette skjer innenfor rammen av en sammenslått kommune.

- Vi finner det sannsynlig at den sammenslåtte kommunen vil møte nye økonomiske utfordringer fra 2015 og utover. Ikke minst må dette sees i lys av at den demografiske utviklingen beveger seg i retning av flere eldre.
- Hovedkonklusjonen ut fra et kommunaløkonomisk perspektiv må derfor bli at en sammenslåing først og fremst vil kjøpe kommunene noe bedre tid i forhold til å løse framtidige utfordringer – både inntektsmessige og kostnadsmessige – som kommer uavhengig av sammenslåingsspørsmålet.
- Spørsmålet om økt ”demokratisk avstand” bør gjøres til et eksplisitt diskusjonsspørsmål om kommunene velger å gå inn i konkrete forhandlinger om en sammenslåing. En slik diskusjon bør i så fall ta tak i spørsmålet om *graden* av politisk sentralisering, eller hvor langt de politiske beslutningsprosessene skal trekkes ut av lokalsamfunnet.
- Det åpenbare alternativet vil være å organisere den politiske beslutningsstrukturen i den sammenslåtte kommunen etter en lokalutvalgsmodell; spørsmålet vil i så fall være i hvilken grad et slikt utvalg skal ha autonom beslutningsmyndighet.
- Behovet for å ha et lokalt kontaktpunkt til den nye kommunens institusjoner forsvinner ikke med en sammenslåing. Om man ønsker en administrativ forpost innenfor rammen av en ny storkommune, vil det åpenbart reises et spørsmål om hvilke funksjoner dette kontoret skal fylles med. Det synes nærliggende at næringsutvikling og sysselsettingsoppgaver bør drøftes i denne forbindelse. I så fall må dette inngå som en bevisst satsing på Vevelstadssamfunnet av den nye kommunen.
- Vår hovedkonklusjon er at en sammenslått kommune *kjøper seg tid* i forhold til å håndtere de framtidige utfordringene som kanskje særlig Vevelstadssamfunnet vil møte. Nærheten mellom folk og folkevalgte vil etter vår oppfatning være den mest åpenbare prisen som Vevelstadsamfunnet må betale for den fleksibiliteten som en kommunesammenslåing representerer.

REFERANSER

- Arbeids- og administrasjonsdepartementet (2000): *Ett sted, ett telefonnummer. En plattform for etablering av offentlige servicekontorer*. Rapport fra arbeidsgruppe for Offentlige servicekontorer.
- Berg, P.O.(2000): *De statlige tilskudd til kommunene som distriktspolitikk*. NF-arbeidsnotat nr. 1008/2000. Bodø: Nordlandsforskning.
- Bukve, O. (1999): *Samanslåing, samarbeid eller status quo? Kva bør skje med kommunestrukturen?* Høgskulen i Sogn og Fjordane: R-NR 1/99.
- Dahl R. & E. Tufte (1973): *Size and Democracy*. Stanford: Stanford University Press.
- Fylling, I. (red.) (2002): *Levekår og livskvalitet i Nordland 2001*. NF-rapport nr. 20/2002. Bodø: Nordlandsforskning.
- Gjertsen, A., T. Bliksvær og A. Røiseland (1998): *Ny kommunestruktur for Vesterålen? En drøfting av alternative modeller*. NF-arbeidsnotat nr. 1036/98. Bodø: Nordlandsforskning.
- Gjertsen, A., O. Elvehøi og G. Solvoll (2003): *Fra naboskap til ekteskap? Sammenslåing av Skjerstad og Bodø kommune*. NF-rapport nr. 4. Bodø: Nordlandsforskning.
- Kjellberg, F. (1991): "Kommunalt selvstyre og nasjonal styring. Mot nye roller for kommunene". *Statsvitenskapelig Tidsskrift*. Oslo: Universitetsforlaget.
- Langørgen, A., Aaberge, R. og Åserud, R. (2002): *Kostnadsbesparelser ved sammenslåing av kommuner*. Rapport 2002/15. Oslo/Kongsvinger: Statistisk Sentralbyrå.
- NOU 1992:15: *Kommune- og fylkesinndelingen i et Norge i forandring*.
- NOU 1996:1: *Et enklere og mer rettferdig inntektssystem for kommuner og fylkeskommuner*.

- Pettersen P.A. og Rose L.E. (1997): Den norske kommunen: Hva har politikerne ønsket, og hva ønsker folket? Artikkel i Baldersheim, H., Bernt, J.F., Kleven, T. og Rattsø, J.: *Kommunalt selvstyre i velferdsstaten*. Oslo: Tano Aschehoug.
- Pettersen P.A. (2002): Nordlendingenes tilfredshet med de kommunale tjenestene. I Fylling (red.): *Levekår og livskvalitet i Nordland 2001*. NF-rapport nr. 20, 2002. Bodø: Nordlandsforskning.
- Røiseland, A. (1991): *Bydelsutvalgene i Oslo: Politikere på vikende front?* Rapport 1991:34 NIBR, Oslo.
- Røiseland, A. (2002): "Strategier og modeller for kommunal integrasjon". *Plan nr. 6/2002*. Oslo: Universitetsforlaget.
- St.mld. 32 (1994/95): *Kommune- og fylkesinndelingen*. Kommunal og arbeidsdepartementet.

VEDLEGG

VEDLEGG 1: BEREGNET UTGIFTSBEHOV I 2004 BRØNNØY OG VEVELSTAD KOMMUNE

	VEVELSTAD	BRØNNØY
Innb. 0-5 år	41	-19
Innb. 6-15 år	-1169	945
Innb. 16-66 år	-104	-84
Innb. 67-79 år	315	3
Innb. 80-89 år	1 308	113
Innb. o/90 år	1 984	430
Skilte og separerte	-492	-161
Arbeidsledige	131	-23
Dødelighet	219	-8
Ikke-gifte over 67 år	423	22
Innvandrere	-89	-69
Reisetid	99	45
Sone	164	320
Nabo	1 164	100
PU over 16 år	-575	1 248
PU under 16 år	-67	84
Basistillegg	10 660	228
Kostnadsindeks	14 012	3 174
Gjennomsnittlig beregnet utgiftsbehov i kr pr innbygger for gjennomsnittskommunen i Norge	22 167	22 167
Beregnet utgiftsbehov for kommunen	36 179	25 341
Differanse (lik kostnadsindeks)	14 012	3 174

**VEDLEGG 2: SAMLET RAMMETILSKUDD FOR SAMMENSLÅTT KOMMUNE OG TILSVARENDE
 SUMMERT HVIS DE IKKE SLÅR SEG SAMMEN.**

i 1000 kr	2004		2006		2019 *	
	Sum som enkelt-kommuner	Sammenslått	Sum som enkelt-kommuner	Sammenslått	Sum som enkelt-kommuner	Sammenslått
Innbyggertilskudd (inkl "Bykle-trekk")	58 633	58 634	59 687	59 688	59 687	59 688
Utgiftsutjevning	32 159	28 300	32 159	28 300	32 159	28 300
Overgangsordninger 99-2005	-435	-435	-73	-73	-73	-73
Sum forslag til nyordninger fra 2001 (netto)	80	80	260	240	260	240
- herav gevinst/tap ved økt skatteandel	-80	-70	-240	-220	-240	-220
- herav gevinst/tap ved økt inntektsutj	160	150	500	460	500	460
Utenfor overgangsordningen	0	0	0	0	0	0
Nord-Norge-tilskudd	9 934	9 934	9 934	9 934	9 934	9 934
Regionaltilskudd	3 610	0	3 610	0	3 610	0
Hovedstadstilskudd	0	0	0	0	0	0
Inndelingstilskudd/Storbytilskudd	0	9 335	0	9 335	0	0
Ekstraordinært skjønn (tapskomp)	944	943	0	0	0	0

(Forts.)

© - NORDLANDSFORSKNING NF - rapport nr. 20/2003
 Fra Velvestad til Brønnøy? En utredning om kommunesammenslåing

i 1000 kr	2004		2006		2019 *	
	Sum som enkelt-kommuner	Sammenslått	Sum som enkelt-kommuner	Sammenslått	Sum som enkelt-kommuner	Sammenslått
Ordinært skjønn	9 100	9 100	9 100	9 100	9 100	9 100
- herav ressurskrevende brukere	0	0	0	0	0	0
Tillegg fra rev. statsbud.2000/2001/2002	0	0	0	0	0	0
Komp. Feriepengeavsetning/lærerlønnsavtalen	0	0	0	0	0	0
Ekstra skjønn 1999/ i 2000 snøskjønn	0	0	0	0	0	0
Overgangsord. løpende inntektsutj.	0	0	0	0	0	0
Sum rammetilsk. ekskl inntektsutj.	114 025	115 892	114 677	116 524	114 677	107 189
Netto inntektsutjevning	29 643	29 643	30 238	30 238	30 238	30 238
Sum rammetilskudd	143 667	145 535	144 916	146 763	144 916	137 428
Skatt på formue og inntekt	102 605	102 606	104 668	104 668	104 668	104 668
Andre skatteinntekter (eiendomsskatt)	0	0	0	0	0	0
Sum skatt og rammetilskudd (avrundet)	246 300	248 100	249 600	251 400	249 600	242 100

VEDLEGG 3: SPØRRESKJEMA

Først har vi noen spørsmål om hva du opplever som de viktigste problemene og utfordringene i Vevelstad kommune. Her spør vi også om hvor godt du trives i kommunen og hvor knyttet du er til kommunen.

1. Nedenfor har vi listet opp en rekke forhold som er utfordringer for mange kommuner. For hver av disse ber vi deg krysse av for i hvilken grad du mener de aktuelle forholdene utgjør et problem i Vevelstad.

For hvert av forholdene ber vi deg svare langs en skala fra 1 ("lite problematisk") til 6 ("svært problematisk").

	Lite problematisk		Svært problematisk				Vet ikke
A. Kommuneøkonomien	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5	☐ 6	☐ 9
B. Sysselsetting og arbeidsplasser	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5	☐ 6	☐ 9
C. Kriminalitet	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5	☐ 6	☐ 9
D. Nærmiljø	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5	☐ 6	☐ 9
E. Boligsituasjonen	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5	☐ 6	☐ 9
F. Tilgang til sosiale og kulturelle aktiviteter	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5	☐ 6	☐ 9
G. Skolegang for barn	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5	☐ 6	☐ 9
H. Hjelp for folk med dårlig råd	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5	☐ 6	☐ 9
I. Omsorg for eldre	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5	☐ 6	☐ 9
J. Ordninger for barnepass/barnehage	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5	☐ 6	☐ 9
K. Trygge/gode veier	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5	☐ 6	☐ 9
L. Helsetjenester	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5	☐ 6	☐ 9
M. Narkotika- og alkoholmisbruk	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5	☐ 6	☐ 9

2. Her er noen spørsmål om hvordan du vurderer ulike forhold ved din kommune som bostedskommune. Kryss av på en skala fra 1 ("svært misfornøyd") til 6 ("svært fornøyd").

Hvor fornøyd/misfornøyd er du med hensyn til:	Svært misfornøyd					Svært fornøyd	Vet ikke
A. Mulighetene for arbeid eller nytt arbeid i kommunen	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5	☐ 6	☐ 9
B. Muligheten for å etablere egen arbeidsplass	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5	☐ 6	☐ 9
C. Boligsituasjonen i kommunen	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5	☐ 6	☐ 9
D. Utvalget av butikker/varer	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5	☐ 6	☐ 9
E. Mulighetene for natur- og friluftsliv i kommunen	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5	☐ 6	☐ 9
F. Forurensingssituasjonen i kommunen	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5	☐ 6	☐ 9
G. Det kollektive transporttilbudet <i>innen</i> kommunen	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5	☐ 6	☐ 9
H. Innslaget av folkeliv og aktiviteter i kommunesenteret	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5	☐ 6	☐ 9
I. Fritidstilbudet i kommunen	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5	☐ 6	☐ 9
J. Utvalget av lag og foreninger	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5	☐ 6	☐ 9
K. Oppvekstmiljøet for barn	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5	☐ 6	☐ 9
L. Oppvekstmiljøet for ungdom	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5	☐ 6	☐ 9

3. Nedenfor har vi listet opp noen oppgaver som kommunen har ansvar for. Mener du at Vevelstad kommune bør bruke mer penger, det samme som i dag, eller mindre penger på hver av disse oppgavene? Sett ett kryss pr. linje.

	Mye mindre	Mindre	Omtrent som i dag	Mer	Mye mer	Vet ikke
A. Barnehager	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5	☐ 9
B. Skolevesen	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5	☐ 9
C. Eldreomsorg	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5	☐ 9
D. Kommunale helse- og legetjenester	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5	☐ 9
E. Fritids- og kulturtilbud	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5	☐ 9
F. Tekniske tjenester (vei, vann, kloakk)	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5	☐ 9
G. Miljøvern	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5	☐ 9
H. Jobbskaping/Næringsutvikling	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5	☐ 9

4. Alle forhold tatt i betraktning – hvor fornøyd eller misfornøyd er du med å være bosatt i Velvestad kommune?

Svært misfornøyd			Svært fornøyd			Vet ikke
☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5	☐ 6	☐ 9

5. I hvilken grad vil du si at du føler deg knyttet til....?

	I svært liten grad				I svært stor grad		Vet ikke
A. Velvestad kommune	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5	☐ 6	☐ 9
B. Området/bygda du bor i	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5	☐ 6	☐ 9

6. Alle forhold tatt i betraktning, i hvilken grad vil du si at du trives i....?

	I svært liten grad				I svært stor grad		Vet ikke
A. Velvestad kommune	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5	☐ 6	☐ 9
B. Området/bygda du bor i	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5	☐ 6	☐ 9

Her kommer noen spørsmål om hvordan du opplever den politiske styringen i Velvestad, hvilke verdier du synes kommunen bør ivareta, og om hvordan du deltar i det lokale samfunnslivet.

7. I hvilken grad mener du ordføreren og representantene i kommunestyret i Velvestad vanligvis tar hensyn til innbyggernes meninger når de treffer sine beslutninger?

I svært liten grad				I svært stor grad		Vet ikke
☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5	☐ 6	☐ 9

8. Nedenfor finner du to påstander (A og B). Hvilken av disse er det som etter din mening best beskriver situasjonen i Velvestad?

A: Resultatet av kommunevalg har stor betydning for hvilke politiske beslutninger som treffes her i kommunen

B: Resultatet av kommunevalg har liten betydning for hvilke politiske beslutninger som treffes her i kommunen

1 ☐ Mest enig med påstand A	9 ☐ Vet ikke
2 ☐ Mest enig med påstand B	

9. Folk har ulike oppfatninger om hva lokaldemokrati innebærer. Nedenfor har vi listet opp noen slike oppfatninger. For hver av disse ber vi deg angi hvor viktig du personlig mener de nevnte forholdene er. Angi din mening på en skala fra 1 ("lite viktig") til 6 ("svært viktig"). Altså, hvor viktig er det:

	Lite viktig						Svært viktig						Vet ikke
	1	2	3	4	5	6	1	2	3	4	5	6	
A. At innbyggerne deltar aktivt når viktige lokale beslutninger skal treffes	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
B. At alle innbyggerne har tilstrekkelig mulighet for å gjøre sine meninger kjent før viktige lokale beslutninger blir fattet	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
C. At de lokale folkevalgte kan holdes ansvarlig overfor innbyggerne for deres handlinger og beslutninger	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
D. At resultatet fra lokalvalg er avgjørende for hvilken lokalpolitikk som føres	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
E. At de lokale folkevalgte tar hensyn til innbyggenes synspunkter	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
F. At kommunale beslutninger avspeiler flertallets synspunkter	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐

10. Om du måtte velge, hvilket av disse forholdene (fra A til F ovenfor) anser du som aller viktigst for deg personlig?

Aller viktigst: _____ (Skriv bokstaven fra listen ovenfor)

11. Og hvilket av disse forholdene (fra A til F ovenfor) anser du som minst viktig for deg personlig?

Minst viktig: _____ (Skriv bokstaven fra listen ovenfor)

12. Folk har også ulike oppfatninger om hvordan en kommune skal drives i det daglige. Nedenfor har vi igjen listet opp noen slike oppfatninger, og for hver av disse ber vi deg også angi hvor viktig du personlig mener de nevnte forholdene er. *Angi din mening på en skala fra 1 ("lite viktig") til 6 ("svært viktig")*. Hvor viktig er det...

	Lite viktig			Svært viktig			Vet ikke
A. At kommunen løser lokale problemer på en effektiv måte	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
B. At kommunen forsøker å tilveiebringe tjenester og driver lokaler og anlegg så billig som mulig	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
C. At kommunen tilbyr tjenester, lokaler og anlegg som er godt tilpasset innbyggernes behov.	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
D. At kommunen forsøker å involvere innbyggerne, frivillige organisasjoner og næringslivet i forsøk på å finne løsninger til lokale problemer	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
E. At kommunale beslutninger er basert på eksperters kunnskaper	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
F. At kommunen bare sørger for de mest nødvendige tjenester og overlater øvrige tjenester til private/frivillige initiativ	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
G. At kommunen tar ansvar for tjenestetilbudet i større grad	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐

13. Om du måtte velge, hvilket av disse forholdene (fra A til G ovenfor) anser du som aller viktigst for deg personlig?

Aller viktigst: _____ (Skriv bokstaven fra listen ovenfor)

14. Og hvilket av disse forholdene (fra A til G ovenfor) anser du som minst viktig for deg personlig?

Minst viktig: _____ (Skriv bokstaven fra listen ovenfor)

15. Nedenfor har vi listet opp noen kommunale institusjoner og personer. Angi hvor stor tillit du har til hver av disse institusjonene/personene på en skala fra 1 ("ingen tillit") til 10 ("svært stor tillit"). Sett altså ett kryss på hver linje.

	Ingen tillit										Svært stor tillit	Vet ikke
A. Kommunestyret	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5	☐ 6	☐ 7	☐ 8	☐ 9	☐ 10		☐ 98
B. Ordføreren	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5	☐ 6	☐ 7	☐ 8	☐ 9	☐ 10		☐ 98
C. Lokalpolitikere som du har stemt på	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5	☐ 6	☐ 7	☐ 8	☐ 9	☐ 10		☐ 98
D. Andre lokalpolitikere	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5	☐ 6	☐ 7	☐ 8	☐ 9	☐ 10		☐ 98
E. Rådmannskontoret	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5	☐ 6	☐ 7	☐ 8	☐ 9	☐ 10		☐ 98
F. Skole-/oppvekstetaten	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5	☐ 6	☐ 7	☐ 8	☐ 9	☐ 10		☐ 98
G. Kultur-/næringsetaten	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5	☐ 6	☐ 7	☐ 8	☐ 9	☐ 10		☐ 98
H. Drift-/ressursetaten	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5	☐ 6	☐ 7	☐ 8	☐ 9	☐ 10		☐ 98
I. Helse-/sosialetaten	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5	☐ 6	☐ 7	☐ 8	☐ 9	☐ 10		☐ 98

16. Stemte du ved siste kommunevalg, altså i september 1999 (eller var det noe som gjorde det umulig eller uaktuelt for deg å stemme?)

Ja, jeg stemte 1

Nei, jeg stemte ikke 2

Hadde ikke stemmerett 3

Husker ikke 9

17. Hvilket parti eller hvilken liste stemte du på ved forrige kommunevalg? (Gå videre til neste spørsmål hvis du ikke stemte ved forrige kommunevalg). Vi minner om at du er garantert full anonymitet, og at spørreskjemaet behandles fortrolig.

1 Senterpartiet

5 Ingen, leverte tom konvolutt eller ugyldig stemmeseddel

2 Fellelista (Ap/Sv)

6 Husker ikke

3 Samarbeidslista/bygdelista

7 Vil ikke svare

4 Kystpartiet

18. Nedenfor har vi listet opp ulike aktiviteter folk kan delta i når de forsøker å påvirke kommunale beslutninger. Vennligst angi om du i løpet av <u>de siste to årene</u> har tatt del i noen av disse aktivitetene i et forsøk på å påvirke kommunale myndigheter. Sett ett kryss for hver aktivitet.	Ja	Nei	Husker ikke
A. Deltatt i møter vedrørende spørsmål om kommunen eller nabolaget	☐ 1	☐ 0	☐ 9
B. Deltatt i andre aktiviteter vedrørende nabolaget eller et lokalt spørsmål	☐ 1	☐ 0	☐ 9
C. Skrevet under på underskriftskampanje vedrørende et lokalt spørsmål	☐ 1	☐ 0	☐ 9
D. Tatt kontakt med en kommunestyrerepresentant	☐ 1	☐ 0	☐ 9
E. Tatt kontakt med et politisk parti i kommunen	☐ 1	☐ 0	☐ 9
F. Deltatt i aktiviteter til en lokal partiorganisasjon	☐ 1	☐ 0	☐ 9
G. Tatt kontakt med en i kommuneadministrasjonen	☐ 1	☐ 0	☐ 9
H. Tatt kontakt med en lokal aksjonsgruppe, organisasjon eller forening	☐ 1	☐ 0	☐ 9
I. Deltatt i aktiviteter til en lokal aksjonsgruppe, organisasjon eller forening	☐ 1	☐ 0	☐ 9
J. Gitt eller samlet inn penger til en lokal sak	☐ 1	☐ 0	☐ 9
K. Levert en formell klage eller ankesak mot din kommune	☐ 1	☐ 0	☐ 9
L. Skrevet i avisen/tatt kontakt med/opprådt i lokalmedia i forbindelse med en sak	☐ 1	☐ 0	☐ 9

Her kommer en del spørsmål om hvordan du bruker og vurderer ulike kommunale tjenestetilbud i Vevelstad.

19. Vi ber deg vurdere hvor fornøyd/misfornøyd du er med ulike tjenester i Vevelstad. For hver tjeneste er det viktig at du setter TO KRYSS, ett for om du i løpet av de SISTE 12 MÅNEDER har benyttet tjenesten, og ett for din vurdering av tjenesten.
- Dersom du har benyttet tjenesten, svarer du på bakgrunn av DINE ERFARINGER. Dersom du IKKE har benyttet tjenesten, svarer du ut fra DITT INNTRYKK av tjenesten.
- Dersom du har BARN i barnehage/skole eller noen i NÆR FAMILIE som har benyttet hjemmehjelp/-sykepleie eller alders-/sykehjem, krysser du av for "benyttet siste 12 mnd.".

© - NORDLANDSFORSKNING NF - rapport nr. 20/2003
Fra Vevelstad til Brønnøy? En utredning om kommunesammenslåing

Hvor fornøyd/misfornøyd er du med hensyn til:	Benyttet siste 12 mnd.		Svært misfornøyd						Svært fornøyd	Vet ikke
	Nei	Ja	1	2	3	4	5	6		
1. Barnehagen (offentlig/privat) barnet går i	☐ 1	☐ 2	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5	☐ 6	☐ 9	
2. Barneskolen barnet går på	☐ 1	☐ 2	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5	☐ 6	☐ 9	
3. Ungdomsskolen (8-10 klasse) barnet går på	☐ 1	☐ 2	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5	☐ 6	☐ 9	
4. Skolefritidsordningen barnet benytter	☐ 1	☐ 2	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5	☐ 6	☐ 9	
5. Kulturskolen barnet benytter	☐ 1	☐ 2	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5	☐ 6	☐ 9	
6. Biblioteket du sist benyttet	☐ 1	☐ 2	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5	☐ 6	☐ 9	
7. Kinotilbudet i kommunen	☐ 1	☐ 2	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5	☐ 6	☐ 9	
8. Teatertilbudet i kommunen	☐ 1	☐ 2	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5	☐ 6	☐ 9	
9. Konserttilbudet i kommunen	☐ 1	☐ 2	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5	☐ 6	☐ 9	
10. Fritids-/ungdomsklubben du/barnet benytter	☐ 1	☐ 2	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5	☐ 6	☐ 9	
11. Idrettsanleggene i kommunen	☐ 1	☐ 2	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5	☐ 6	☐ 9	
12. Svømmehalltilbudet i kommunen	☐ 1	☐ 2	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5	☐ 6	☐ 9	
13. Legen (offentlig eller privat) du sist benyttet (ikke sykehus)	☐ 1	☐ 2	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5	☐ 6	☐ 9	
14. Fysioterapeuten du sist benyttet	☐ 1	☐ 2	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5	☐ 6	☐ 9	
15. Helsestasjonen du benytter	☐ 1	☐ 2	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5	☐ 6	☐ 9	
16. Alders-/sykehjemmet du/dine benytter	☐ 1	☐ 2	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5	☐ 6	☐ 9	
17. Tilrettelagt bolig med heldøgnspleie du/dine benytter	☐ 1	☐ 2	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5	☐ 6	☐ 9	
18. Tilrettelagt bolig uten heldøgnspleie du/dine benytter	☐ 1	☐ 2	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5	☐ 6	☐ 9	
19. Hjemmehjelp du/dine benytter	☐ 1	☐ 2	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5	☐ 6	☐ 9	

© - NORDLANDSFORSKNING NF - rapport nr. 20/2003
 Fra Vevelstad til Brønnøy? En utredning om kommunesammenslåing

Hvor fornøyd/misfornøyd er du med hensyn til:	Benyttet siste 12 mnd.		Svært misfornøyd						Svært fornøyd	Vet ikke
	Nei	Ja	1	2	3	4	5	6		
20. Hjemmesykepleie du/dine benytter	☐ 1	☐ 2	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5	☐ 6	☐ 9	
21. Tilbud til psykisk utviklingshemmede noen i husstanden benytter	☐ 1	☐ 2	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5	☐ 6	☐ 9	
22. Barnevernstjenesten du/noen i din husstand benytter/har benyttet	☐ 1	☐ 2	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5	☐ 6	☐ 9	
23. Sosialkontoret du eller noen i din husstand benytter/har benyttet	☐ 1	☐ 2	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5	☐ 6	☐ 9	
24. Det tekniske kontor du har benyttet (byggesak, oppmåling etc.)	☐ 1	☐ 2	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5	☐ 6	☐ 9	
25. Rådmannskontoret/ formannskapskontoret du har benyttet	☐ 1	☐ 2	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5	☐ 6	☐ 9	
26. Kommunekassa/kemneren du benytter/har benyttet	☐ 1	☐ 2	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5	☐ 6	☐ 9	
27. Skole-/kulturkontoret du har benyttet	☐ 1	☐ 2	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5	☐ 6	☐ 9	
28. PP-tjenesten du har benyttet	☐ 1	☐ 2	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5	☐ 6	☐ 9	
29. Landbrukskontoret du har benyttet	☐ 1	☐ 2	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5	☐ 6	☐ 9	
30. Næringsrådgivningen/-kontoret du har benyttet	☐ 1	☐ 2	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5	☐ 6	☐ 9	
31. Den kommunale informasjonen til innbyggerne helhetlig sett			☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5	☐ 6	☐ 9	
32. Renovasjon/sjøpeltømming			☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5	☐ 6	☐ 9	
33. Drikkevannskvalitet			☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5	☐ 6	☐ 9	
34. Veitilbudet for bilister helhetlig sett (sikkerhet, kapasitet, veivedlikehold)			☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5	☐ 6	☐ 9	
Veivedlikehold sommerstid	35. På hovedveier		☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5	☐ 6	☐ 9	
	36. Der du bor		☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5	☐ 6	☐ 9	
Veivedlikehold vinter (brøyting, strøing)	37. På hovedveier		☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5	☐ 6	☐ 9	
	38. Der du bor		☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5	☐ 6	☐ 9	
39. De kommunale avgifter (vann, renovasjon og lignende) i forhold til hva du får igjen			☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5	☐ 6	☐ 9	

20. Alle kommunale tjenester sett under ett, og ut fra dine erfaringer og inntrykk, hvor fornøyd/misfornøyd er du med den kommunale tjenesteyting totalt sett i kommunen? Sett ett kryss på en skala fra 1 ("svært misfornøyd") til 6 ("svært fornøyd").

Svært misfornøyd	Ganske misfornøyd	Noe misfornøyd	Noe fornøyd	Ganske fornøyd	Svært fornøyd	Vet ikke
☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5	☐ 6	☐ 9

21. Hvis du er noe, ganske eller svært misfornøyd med det totale tjenestetilbudet, hva vil du si er den viktigste grunnen til dette? Sett ett kryss.

Tilbudene har for liten kapasitet i forhold til behovet	☐ 1
Tilbudene er for dyrt i forhold til det man får	☐ 2
Stor avstand til tilbudet skaper vansker for mange	☐ 3
Kvaliteten på tilbudene er stort sett for dårlig	☐ 4
Andre grunner	☐ 5

22. Mener du kommunens tilbud av tjenester de siste 10 årene er blitt...

Bedre	☐ 1
Dårligere	☐ 2
Uendret	☐ 3
Vet ikke/ingen mening/har ikke bodd her så lenge	☐ 9

23. Synes du at de kommunale tjenestene fordeles på en rimelig måte mellom ulike distrikter i Vevelstad?

Ja	☐ 1
Nei	☐ 2
Vet ikke	☐ 9

24. Hvis du svarte nei: Er det kommunesenteret eller andre områder av kommunen som har fordeler?

Kommunesenteret	☐ 1
Andre områder/bygder	☐ 2 Spesifiser: _____

Her kommer et spørsmål om hva du synes om kommunesammenslåing i sin alminnelighet.

25. Hvor positiv eller negativ er du til at Velvelstad kommune slår seg sammen med en annen kommune? Sett ett kryss på en skala fra 1 (svært negativ) til 6 (svært positiv).

Svært negativ				Svært positiv		Vet ikke
☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5	☐ 6	☐ 9

Her spør vi om ditt syn på en sammenslåing mellom Velvelstad og Brønnøy kommune, og om hvilke konsekvenser du tror dette kan få.

26. Hvis det i dag hadde vært en folkeavstemning om å slå sammen Velvelstad og Brønnøy kommune, ville du stemt for eller mot en slik sammenslåing? Sett ett kryss.

For sammenslåing ☐ 1	Mot sammenslåing ☐ 2	Vet ikke ☐ 9
--	--	-------------------------------------

27. Hvis du tenker deg at Velvelstad kommune slo seg sammen med Brønnøy, tror du at situasjonen i Velvelstad ville bli verre, omtrent som i dag eller bedre når det gjelder...

	Verre	Omtrent som i dag	Bedre	Vet ikke
A. Kommuneøkonomien	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 9
B. Sysselsetting og arbeidsplasser	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 9
C. Kriminalitet	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 9
D. Nærmiljø	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 9
E. Boligsituasjonen	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 9
F. Tilgang til sosiale og kulturelle aktiviteter	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 9
G. Skolegang for barn	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 9
H. Hjelp for folk med dårlig råd	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 9
I. Omsorg for eldre	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 9
J. Ordninger for barnepass/barnehage	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 9
K. Trygge/gode veier	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 9
L. Helsetjenester	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 9
M. Narkotika- og alkoholmisbruk	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 9

28. Hvis du på samme måte tenker deg at Vevelstad kommune slo seg sammen med Brønnøy, tror du at situasjonen ville bli *verre, omtrent som i dag eller bedre* når det gjelder følgende forhold:

	Verre	Omtrent som i dag	Bedre	Vet ikke
A. At innbyggerne i Vevelstad deltar aktivt når viktige lokale beslutninger skal treffes	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 9
B. At innbyggerne i Vevelstad kan gjøre sine meninger kjent før viktige lokale beslutninger blir fattet	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 9
C. At kommunens folkevalgte tar hensyn til innbyggerne i Vevelstad sine synspunkter	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 9

29. Hvis Vevelstad kommune slo seg sammen med Brønnøy, tror du at prisen på kommunale avgifter og egenandeler vil bli *dyrere, omtrent som i dag eller billigere*?

Dyrere	Omtrent som i dag	Billigere	Vet ikke
☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 9

Nedenfor finner du en del spørsmål om hvor ofte du reiser til nabokommunene, hvilke tjenester du eventuelt benytter deg av der, og hva du synes om kollektivtransporten ut av Vevelstad.

30. Hvor ofte reiser du til nabokommunene i private ærender? Sett ett kryss for hver kommune.

	Flere ganger i uka	En gang i uka	Annen hver uke	En gang i måneden	Sjeldnere enn en gang i måneden
A. Brønnøy	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5
B. Alstahaug (Sandnessjøen)	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5
C. Vefsn (Mosjøen)	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5

31. Hvor tilfreds er du alt i alt med tilgjengeligheten av kollektive transportmidler mellom der du bor og nabokommunene? Sett ett kryss for hver kommune.							
	Svært fornøyd			Svært misfornøyd			Vet ikke
A. Brønnøy	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5	☐ 6	☐ 9
B. Alstahaug (Sandnessjøen)	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5	☐ 6	☐ 9
C. Vefsn (Mosjøen)	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5	☐ 6	☐ 9

32. Nedenfor har vi listet opp ulike tjenestetilbud, både offentlige og private. Benytter du deg av følgende tjenester <u>mye</u> , <u>noe</u> eller <u>lite</u> i henholdsvis Brønnøy, Alstahaug og Vefsn? Sett ett kryss for hver tjeneste i hver av de tre kommunene – altså tre kryss pr. linje.									
	32-1 Brønnøy			32-2 Alstahaug			32-3 Vefsn		
	Mye 1	Noe 2	Lite 3	Mye 1	Noe 2	Lite 3	Mye 1	Noe 2	Lite 3
A. Dagligvarebutikk	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 1	☐ 2	☐ 3
B. Andre forretninger	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 1	☐ 2	☐ 3
C. Posttjeneste	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 1	☐ 2	☐ 3
D. Banktjeneste	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 1	☐ 2	☐ 3
E. Apotek	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 1	☐ 2	☐ 3
F. Trygdekontor	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 1	☐ 2	☐ 3
G. Arbeidskontor	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 1	☐ 2	☐ 3
H. Sykehus	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 1	☐ 2	☐ 3
I. Bibliotek	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 1	☐ 2	☐ 3
J. Videregående skole	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 1	☐ 2	☐ 3
K. Høgskoletilbud	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 1	☐ 2	☐ 3
L. Kafé, pub, restaurant, diskotek	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 1	☐ 2	☐ 3

Til slutt har vi noen bakgrunnsspørsmål om deg, slik at vi kan se om det er ulike oppfatninger mellom grupper i befolkningen - for eksempel mellom menn og kvinner eller yngre og eldre.

33. Har du:

Bodd hele livet i kommunen? 1

Flyttet hit fra en annen kommune? 2

Flyttet tilbake etter opphold i en annen kommune 3

34. Hvor lenge har du bodd i Velvestad kommune?

Antall år i Velvestad i _____
alt:

35. Har du slått deg ned for godt i Velvestad, eller vurderer du å flytte?

Slått meg ned for godt 1

Vurderer å flytte 2

Vet ikke 9

36. Hvor gammel er du?

Skriv antall år: _____

37. Er du mann eller kvinne?

Mann 1

Kvinne 2

38. Hva er din nåværende sivilstand? Sett ett kryss.

- Gift 1
Samboende 2
Enslig: ugift 3
Enslig: enke, separert, skilt 4

39. Hva er din høyeste fullførte utdanning? Sett ett kryss.

- Folkeskole 1
Grunnskole/framhaldsskole 2
Middelskole/realskole 3
3-årig videregående skole/gymnas/yrkesskole 4
Universitet/høyskole 5
Annet 6 Spesifiser: _____

40. Hva er for tiden ditt viktigste gjøremål eller kilde til livsopphold? Sett ett kryss.

- Inntektsgivende arbeid 1
Elev/student/lærling 2
Ulønnet hjemmearbeid 3
Arbeidsledig 4
Pensjonist/trygdet 5
Formue 6
Annet 7 Spesifiser: _____

41. Dersom du har inntektsgivende arbeid – hvor er ditt (viktigste) arbeidssted lokalisert? Sett ett kryss.

	Velvestad	Brønnøy	Alstahaug	Vefsn	Annen kommune
Arbeidsstedet er lokalisert i:	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 9

**42. Dersom du har inntektsgivende arbeid – jobber du i offentlig eller privat sektor?
Sett ett kryss.**

Jobber i kommunal sektor 1

Jobber i statlig/fylkeskommunal sektor 2

Jobber i privat sektor 3

---

43. Hva omtrent vil du anslå husstandens samlede bruttoinntekt til i fjor (all samlet inntekt før skatt og fradrag)?

Ca. kr.: _____

---

44. Hvor mange personer er det i din husstand (ikke regn med evt. hybelboere eller leietakere)

Antall personer.: _____

---

45. Hvor mange barn bor det i husholdningen som er...

A. 0-5 år: _____ (Skriv antall)

B. 6-12 år: _____ (Skriv antall)

C. 13-16 år: _____ (Skriv antall)

Returner skjemaet i vedlagte svarkonvolutt. Porto er betalt.

TAKK FOR HJELPEN!